



Fény a búra alatt

Finn bizarr novellák

Maria Sarhema és
Eliisa Pitkäsalo (szerk.)

FÉNY A BÚRA ALATT – FINN BIZARR NOVELLÁK

Maria Sarhema és Eliisa Pitkäsalo (szerk.)

© A szerzők és a fordítók

Kiadó: Debreceni Egyetemi Kiadó

Szerkesztők: Maria Sarhema és Eliisa Pitkäsalo

Nyelvi lektor: Panka Zsóka

Borító és grafika: Jan Pitkäsalo

Debrecen 2024

ISBN 978-963-615-121-8

ISBN 978-963-615-122-5 (PDF)

Tartalom

Előszó	5
J. S. Meresmaa: <i>Az erdő krónikája</i>	7
Christine Thorel: <i>Én szentséges rengetegem</i>	21
Tarja Sipiläinen: <i>Fátlan föld</i>	38
Kari Välimäki: <i>Halbatatlan</i>	46
Jussi Katajala: <i>Mare Nostrum</i>	57
Saara Henriksson: <i>A gravitáció fogságában</i>	76
Sammal Mashek: <i>Könyvtár a világvégén</i>	86
Juha Salmi: <i>Mint a karácsony</i>	93
Aarne Lindén: <i>A Völgy</i>	97
Anne Leinonen: <i>Fény a bíra alatt</i>	101
Szerzők	116
Fordítók	118

Előszó

E kiadvány és az egész fordítási projekt eredeti célja az volt, hogy a mai finn irodalomból egy különleges válogatást ajánljunk a magyar olvasóknak. A projekt megvalósításának pedig az adta az alkalmat, hogy a Debreceni Egyetem finnugor tanszéke fordítói kurzusának anyagát és tartalmát újragondoltuk. A kurzus új formáját úgy vállaltuk el, hogy nyelvtanári és fordítótudományi szakértelmünkkel támogatni akartuk a hallgatók munkáját egy autentikus műfordítói műhely keretében, így a résztvevők erős motivációval egy teljes folyamatot jártak végig, amelyben a nyersfordítástól egészen a publikációig bepillantást nyertek ennek a különleges és összetett műfajnak a kihívásaiba.

A projektünk megvalósításához olyan novellákat válogattunk, amelyek tematikai egységet alkotnak, és arra törekedtünk, hogy a fordítandó szövegek olyan kérdéseket vessenek fel, amelyek az olvasókat az aktuális diskurzusok irányába vezetik, különös figyelmet szentelve az ökológiai témáknak. A választott elbeszélések az ún. spekulatív fikció műfaját képviselik: ezzel a gyűjtőnévvel a realizmus határait feszegető és napjaink aktuális problémáival foglalkozó irodalmat jelöljük meg. Fontos itt megemlíteni, hogy Finnországban ez a műfaj ma már a perifériáról az irodalom fő áramlata felé mozog, így gyűjteményünkkel kísérletet teszünk, hogy a finn spekulatív fikcióból – az ún. suomikummból, azaz „finn bizarrból” – a magyar olvasónak egy reprezentatív válogatást adjunk. Az itt megjelenő irodalmi szövegek kiválasztásához és kiadásához a spekulatív fikcióra szakosodott Osuuskumma kiadó volt segítségünkre. A novellák szerzői szívesen járultak hozzá műveik fordításához és magyar nyelvű megjelenéséhez.

A novellafordításokon a Debreceni Egyetem finnugrisztika mesterszakos hallgatói dolgoztak. A munka során az interaktív, reflektív szemlélet módszertanát követtük, amelyben az oktatói instrukciók mellett a hallgatók egymástól is kaptak visszajelzéseket. A kurzuson egy haladó finn stilisztikai modul mellett a professzionális fordítás alapelveit, a műfordító munkáját jellemző visszacsatolások és javítási eljárások összetett egymásutánját gyakoroltuk. A hallgatók végig lelkesen vettek részt a folyamatban, és bár eredetileg csupán 2019 őszi félévére terveztük ezt a projektet, ők folytatni akarták a munkát, amely végül 2020 tavaszáig

tartott, amikor a koronavírus-járvány miatt tevékenységünk jelentősen csökkent. Ezen kívül a projekt utolsó fázisai más, tőlünk független okokból is nagyon lelassultak az eredeti ütemtervhez képest.

A fordítások lektorálását Bogár Edit, kedves kolléganőnk és kiváló műfordító vállalta: a szokásos alapos munkája mellett szigorú és építő jellegű kritikákat közölt a hallgatókkal a még az őszi félévben elkészült fordítások kapcsán. Az ő munkáját vette át Panka Zsóka műfordító, akivel öröm volt együttműködni a magas szintű szakértelme, pontossága és rugalmassága miatt.

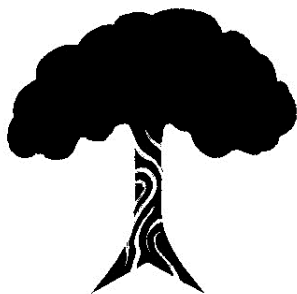
Köszönettel tartozunk a FinnAgorának, a magyarországi Finn Intézetnek, hogy a projekt folyamán esett különböző nehézségek ellenére a fordítások végre napvilágot láthattak. A gyűjteményünkből havonta egy-egy novella jelent meg a FinnAgora honlapján, és most az összes elbeszélés elérhető lett egy elektronikus kötetként is. A novelláskötet borítójáért és grafikájáért Jan Pitkäsalo képzőművésznek tartozunk köszönettel.

Köszönjük szépen mindenkinek, aki projektünk megvalósításában közreműködött, vagy támogatta azt.

A novellagyűjteményt Bogár Edit emlékének ajánljuk.

Oulu, 2023.02.11. és Turku, 2023.11.11.

Maria Sarhema és Eliisa Pitkäsalo



Az erdő krónikája
Töredékek az emlékezésről és felejtésről
J. S. Meresmaa

Abban az évben, amely követi az előzőt és megelőzi a következőt

Először gyökeret növesztesz. A föld mélyébe, a sötétség közepébe. Ez a köldökzsinórod az életbe.

Minden a sötétségtől veszi kezdetét.

A mellégyökerek elágazásba kezdenek, világos erek, most annyira vékonyak, mint a pókháló. Ezek megcélozzák a talaj alsó rétegét. Több évtizeddel később megerősödnek, átalakulnak hálózattá, erőssé, mint egy bálnacsont.

Naggyá titokban kell nőni.

A föld erőt ad feltörni a felszínre, áthatolni a közötted és a Nap között lévő talajrétegeken. A Nap minden, ami van. Az van a figyelmed középpontjában. Soha nem hagyod, hogy ne az legyen a célod. Vágyad, hogy feltörj a fényre, úgy lüktet, mint a leglassúbb pulzus. Az első leveleid, azok, amelyek a barna burkot áttörik, kihajtanak a reménytől zöldelve, és megadják magukat, meghajolnak a fény kezében, mintha szeretnék tartójukat, a napsugarakhoz dörgölözve, amelyből az élet sarjad.

Te élsz. Minden sejtedig élsz. A tekinteted a napba mered.

De sosem felejtet el a gyökereidet. Sem azt, honnan eredtél. Sem azt, mi köt össze téged másokkal; mi a természeted másik oldala.

A sötétségből nyersz erőt, hogy találkozz a fényvel.

Abban az évben, amely követi az előzőt és megelőzi a következőt

LUCFENYŐ ELME: Akkor tél volt. Kemény fagy. A többiek aludtak.

ERDEIFENYŐ ELME: Kivéve mi. Mi virrasztunk akkor is, amikor mások alszanak.

LUCFENYŐ ELME: Belevéssük az emlékezetünkbe. Semmit nem felejtünk.

ERDEIFENYŐ ELME: Mi itt maradunk. Bennünk van minden idő.

LUCFENYŐ ELME: A katonák jöttek át a befagyott folyó jegén. A fagy az akadályokat úttá változtatja.

ERDEIFENYŐ ELME: Mennyi gőg. Mennyi pusztítás.

LUCFENYŐ ELME: A hold megvilágította a hótakarót. A katonák fehérek voltak, mint a hó.

ERDEIFENYŐ ELME: A többiek nem.

LUCFENYŐ ELME: Nem bizony. A többiek nem voltak hófehérek. Más irányból jöttek.

ERDEIFENYŐ ELME: Jöttek a folyóparton a folyásiránnyal szembe és a folyás irányában. Be akartak keríteni.

LUCFENYŐ ELME: Azt hitték, hogy csak egymással állnak szemben.

ERDEIFENYŐ ELME: De valójában mi voltunk szemben.

ERDEIFENYŐ ELME: Nincs többé pusztítás. Nincs többé gőg. Nincsenek balták, puskák vagy gránátok.

LUCFENYŐ ELME: Semmit sem felejtünk.

Nekrológ egy barátinak

Minket egy időben ültettek.

Nem csak ketten voltunk. Sorainkban még sokan mások is voltak. Egyenes sorokban álltunk, szabályos távolságokban. Zöld sereg, de ellentétben azokkal, akik alattunk haladtak, mi nem mentünk sehova.

Néhányunkat szarvasok ették meg, néhányunkat kiritkítottak. Néhányunkat vihar döntött ki. Te megmaradtál mellettem. Volt helyünk nőni. Az ágaink ugyanazon szél alatt lengedeztek, együtt, mégis külön. Csak a gyökereink érintkeztek egymással.

Gyakran váltottunk egymás között gondolatokat. Lehetséges nőni egymás mellett és megosztani az elménket, lelkünket. Érzékenyebb voltál nálam. Nem hitted, hogy a jövőben más is vár rád, mint a halál. A gyökérhálózatok által már fiatalon megtudhattuk, hogy seregünknek célja van: egyenesen nőni és aztán elhullani. Gépek jönnek és földig rombolnak. Feltúrják a termőtalajt, széthasítják a köveket. Letörik az ágakat és összeaprítják őket. Lehántolják a kérgeket és feldarabolják a farönköket. Végezetül a fákat rakásokba rakják, megjelölve.

A görbék és görcsösek talán megmenekülhetnek. Az erdő részei maradhatnak. Remélted, hogy ferde leszel. Fiatalon azt remélted, hogy egy szarvas lerág, idősebbként pedig hogy elkorhadsz. Bárcsak valaki sérülte karcolná kérdedet, utat adna a kártevőknek. Faférges és kártevők, legyetek üdvözölve.

Nem értettem a lelkedet. Nem értettem a reményt, ami az önpusztításhoz kapcsolódott.

Minden télen a favágót vártuk. Bevallom, hogy a fatörzsek sírását fájdalmas volt hallgatni. Az ő szenvedésük néha messziről is hallatszott. Erre senki sem vágyott: gyökérzet korona nélkül. Az idő telt, olyan sok telt el, hogy lassan arra gondoltunk, megfeledkeztek rólunk. Kérgeink megvastagodtak, mint áthatolhatatlan páncél. Most mi voltunk a zöld páncélozott sereg, megritkult mennyiségünk biztosította, hogy még erősebbé váljunk. Nem volt számunkra ellenség.

Évről évre csendesebbé váltál. Először a fakoronád ritkult meg, majd lehullajtottad a túleveleidet. A felszíned elkezdett hámlani, a kérged megtöredezett, és recsegve, nagy darabokban a földre esett. Alul felsejlett

a szürke, sima háncsfelület. Eső után a napfényben úgy fénylett, mint a hold.

Néha üdvözetet, reccsenést küldtél felém, de ez időről időre gyengült. Aztán többé nem hallottalak téged.

Meg vagyok győződve arról, hogy minket elfelejtettek. Az erdő úgy folytatta, ahogy az ember otthagya. Én viszont nem feledkeztem meg rólad, Kiszáradt-Fenyő Elme.

Továbbra is mellettem állsz, habár a többiek elmentek. Állsz némán, állsz mementóként.

Állsz, nem tudva, hogy erdei galambok turbékolnak az ágaidon; hogy a harkály lyukat üt a belsődbe; hogy a szitakötő leszáll a törzsedre pihenni.

Rövid leírás arról, akivel együtt nőttem fel

A tölgyfa legelső ágára egy hintát akasztottak. Az új kötelek szálka módjára szúrósak, a deszkaülés világosan fénylik. A kisfiú kifészkelődik az anyja öléből, a hinta irányába fut. Még szüksége van segítségre, hogy beszálljon a hintába, de egy évvel később már elég hosszúak lesznek a lábai, egyedül is fel tud majd mászni.

Nyaranta a fiú szinte minden nap hintázik. A kötelek nyomot dörzsölnek a tölgyfaágba, a földön gödör keletkezik, ahol nem nő a fű. A fiú felcseperedik, csakúgy, mint a tölgy. A hinta kicsi lesz, lecserélik újra. Forró nyári napokon jó ott ülni, a levelek árnyékában. Esténként lehet hallgatni a közeli erdő madarait, a telefonon teljes nyugalomban a szülők nyomasztó jelenléte nélkül böngészgetni. Néha a fiú felmászik a tölgyfára, viszont a fa ágain nehéz olyan jó ülőhelyet találni, mint a hinta. Ősszel a mókusok tesznek-vesznek a makkok között, elrejtik azokat szerte az udvaron, sohasem találják meg az összet. Minden tavasszal új, kicsi palánták nőnek, de apa a fűnyíróval mindig darabokra aprítja őket.

A tölgyfa alatt a fiú üzenetet kap egy lánytól. Azt, amiben beleegyeznek, hogy a fiú barátnője legyen.

A tölgyfa alatt a fiú egy balzsamos nyári estén első csókot vált a lánnyal.

A tölgyfa alatt a fiú elolvassa az értesítőt, miszerint felvették a vágyott szakirányra a szakközépiskolába.

Abban az évben, amikor a fiú betölti az 50. évét, ránéz az udvart uraló tölgyfára, és eldönti, hogy kivágja.

Semmire sem jó, csak árnyékot ad és szemetel.

Abban az évben, amely követi az előzőt és megelőzi a következőt

Én vagyok az erdő tündére, nyárfák ósanyja.

Az erdő fái közül a nyárfák a leghangosabbak, miután a levelek kisarjadnak. Erős szélben olyan, mintha egy zuhogó szélén állna, olyan erősen zúgnak. A levélszárak erős markolata arra kényszeríti a leveleket, hogy mereven forgolódjanak, egymásnak csapódjanak.

Mi vagyunk az erdő őrzői.

Belőlük sosincs egy, hanem mindig sok. Ósanya, aki törzset növeszt maga köré, pontosan ugyanolyan, mint ő maga. A gyökérszet olyan közel kanyarog a felszínhez, hogy meg lehet benne botlani. Fakó nyárfaerek.

Légy alázatos utad során.

Azonkívül, hogy ők a leghangosabbak, ők a legragyogóbbak is, miután a klorofil eltűnik, és az őszi színek előtörnek. Vérpíros, élénksárga. A földre esett levél gyorsan barnul, és nemsokára csak a sérülékeny, csipkés erezet marad.

A fenyőmanók ünneplő ruhákat varrnak ezekből.

Az otthoni forrás körül egyenes törzsűként, délcegen nőnek. Előrehajolok a forráshoz. A lombok úgy tükröződnek a felszínén, mintha hasadások lennének. Levélcspikés fátyol takarja el kérges arcomat. Meríték egy nagy maréknyi vizet. A látomás darabokra esik. Vizet csepegtetek magamra, és hagyom, hogy felszívódjon. Aztán odalépek az anyafához, és hozzásimulok. Az ős faanya felsóhajt, és ölelésre nyitja karjait. Elmesélek neki mindent, amit az útjaimon láttam.

Vers

ny. Bi. m. bi. da. k.
U. j. ja. ta. k.
ny. Bi. m. bi. da. k.
U. j. ja. ta. k.

A. n. idő. le. hull. o. le. vél.
A. n. idő. le. hull. o. le. vél.
A. n. idő. le. hull. o. le. vél.
S. i. r. U. j. ja. ta. k.
S. i. r. U. j. ja. ta. k.
S. i. r. U. j. ja. ta. k.

a gyökerek hoznak a gyökerek isznak a gyökerek alkotnak a gyökerek hoznak a gyökerek
isznak a gyökerek hoznak a gyökerek isznak a gyökerek alkotnak a gyökerek hoznak a
gyökerek isznak a gyökerek alkotnak a gyökerek hoznak a gyökerek isznak a gyökerek
alkotnak a gyökerek hoznak a gyökerek isznak a gyökerek alkotnak

Történet egy nőről, aki felmászott egy fára

Jaana becsatolja a karabinert, és megbizonyosodik róla, hogy a kötél stabilan az ág tövében van. A metszőfűrész tokja hozzáverődik a combjához, az övön lógó heveder zárjai kattannak.

Visszaemlékszik nagypapája szavaira a végzős ünnepségen. „Jusson eszedbe mindig, minden esetben megkopogtatni előbb a fát, hogy a fa szelleme tudja, hogy el kell hagynia a lakóhelyét. Ahogyan a régi idők favágói tették: a fejsze hátoldalával megkopogtatták a fatörzseket. Ha nem így tettek, a szellem megharagudhatott.” Jaana komolyan bólintott a nagyapjának, de legbelül nevetett az előző nemzedék butaságain. De azért mindig hűségesen megkopogtatta a törzseket kivágásuk előtt, vagy akár az ápolásuknál. Inkább a nagypapája emléke tisztelete miatt, mintsem babonából, így mesélte a fagondozó kollégáinak.

A társasház udvara forró és kietlen. A tegnapelőtti viharra csak az udvari nyírfa letört ága emlékeztet – ezért hívta ide a gondnok. Egyetlen nőnek való munka, nincs szükség társakra. Végül is, a szabadságolások ideje is most van. A lakók vidékre menekültek vagy a munkahelyükön izzadnak. Csodás nyugalom. Jaana hozzászókot ahhoz, hogy munka közben megbámulják és értékelik, néha még hangosan is kritizálják. Egy nő ilyen munkát végez, te jó ég! El kellene kezdeni jegyet árulni.

Jaana letöröli homlokáról az izzadságot, iszik egy kortyot a vízesüvegéből. Aztán átfűzi a mászókötelet a biztonsági cipő köré kötött hurkon, és ellenőrzi, hogy a mechanizmus működik-e. Elrugaszkodik, fél méter magasra emelkedik a földtől. Lógva marad a hevederen a levegőben, és meghorzsolja a nyírfa vastag kérgű törzsét a cipője orrával. Ez egy öreg fa, alul a törzse fekete és mélyen barázdált a kérge.

– Nem vágja ki ezt a fát, ugye?

Az éles hangra Jaana hevesen dobogó szívvel fordul meg. Honnan jelent meg ez a nő? Átkozott nindzsa. Tekintetével a pórázt keresi és annak végén a kutyát. Általában legalább egy kutyasétáltató odajön hozzá beszélgetni. Pórázt nem lát, sem kutyát.

– Nem-nem, csak a viharkár lesz eltakarítva.

A kistermetű nő ráncos, smink nélküli arca még ráncosabbá válik. Most vajon mi következik? Jaana idegessé válik: vajon a nő is egy olyan

háizsaru, aki azt gondolja, hogy muszáj mindig mindenbe beleszólni. Mielőtt még a nő kinyithatná a száját, Jaana azt mondja neki:

– Ajánlom, hölgyem, hogy fáradjon el innen. Hamarosan ágak fognak leesni.

A nő szemei összeszűkülnek.

– Mindjárt meglátod, mi fog leesni. Micsoda modor!

Jaana megdöbben a nő durva hangvételétől. Ám a nő arrébb sétál, és amikor már nem látja őt többé, Jaana elindul felfelé. Furcsa egy nyanya, gondolja. Miféle izsakos lehet, furcsa rongyokba öltözött. Talán hajlék-talan.

Nemsokára Jaana a magasban van. Az izzadság végigfolyik az arcán. Odakötozi a leszakadt ágat az egészséges ághoz, hogy a fűrészelés után ne zuhanjon megfékezhetetlenül a földre. Kihúzza a fűrészt a tokjából. Aztán eszébe jut, hogy nem kopogtatta meg a fa törzsét. Ez a fránya hőség lelassítja a gondolkodást. Megtámaszkodik az alatta lévő ágon, és elkezd fűrészelni.

Hirtelen feltámad a szél. A kötél örülten himbálózni kezd. Jaana megpróbálja a másik oldalra tenni, de hiába. A fűrész kicsúszik a kezéből. A szemei tágra nyílnak, amikor a kötél a nyaka köré csavarodik. Mi a fene... RECCS! Az ág a lába alatt széttörik. Jaana a gyomrában ugyanolyan felfordulást érez, mint gyerekkorában a hullámvasúton. Leesik.

De nem sokáig. A kötél a nyakában megszakítja az útját. A kistermetű nő a nyírfa alól figyeli Jaana rángatózását. Amikor Jaana lábai nem remegnek többé, a nő azt mormogja:

– Micsoda modor!

Aztán visszamászik a nyírfa belsejébe.

Abban az évben, amely követi az előzőt és megelőzi a következőt

LUCFENYŐ ELME: Várod már a csonttollúakat?

BERKENYE ELME: A bogyók még kicsit éretlenek. Akkor igazán kedvükre valóak, amikor a dér ízesre csípte a bogyókat.

LUCFENYŐ ELME: Még hogy ízesre! Le akarnak részegedni.

BERKENYE ELME: Nekem is vicces figyelni őket. Ide-oda csapódnak. Leesnek az ágakról.

LUCFENYŐ ELME: Jönnek megízlelni a megerjedt bogyókat.

BERKENYE ELME: Neked is elég sok tobozod van idén. A mókusok egymás után járkálnak.

LUCFENYŐ ELME: Átkozottul csiklandoznak, amikor a törzsemen futkosnak.

BERKENYE ELME: Egyébként láttam, hogy mit csináltál.

LUCFENYŐ ELME: És ugyan mikor?

BERKENYE ELME: Amikor vihar volt. Kinyitottad az alsó ágaidat a bogyószedőknek, hogy biztonságban legyenek. Eddig azt gondoltam, hogy nem az emberek oldalán állsz.

LUCFENYŐ ELME: Ez kedves csoport volt. Nem zajongtak vagy szemeteltek.

BERKENYE ELME: Régen még tiszteltek minket. Régen más volt.

LUCFENYŐ ELME: Ne is mondd! Régen más volt. Meghallgattak.

BERKENYE ELME: Az emberek felejtenek, de mi nem.

LUCFENYŐ ELME: Azok emlékeznek, akik maradnak.

Jött a tűz

Már jóval az előtt érzem a füstszagot, hogy megérkeznék a fekete bozótos széléhez. A fák törzsei háncsfelületig levedlettek. A csupaszig ágak darabjai elszenesedve megszürcültek. A tűzvész féktelen volt. Ez kétségtelen. Ami rejtett talajtűzként kezdődött a fűben, az a forró nyár nyomán lánggra lobbant a csontszáraz aljnövényzetben, és gyorsan lombtűzzé vált. Ébenfekete heg hasítja ketté az erdőt, mint Tuonela folyója. A tűz pusztításának a nyomai a tájképben. Elnyeli a nap izzását.

Odalépek a pusztítás kellős közepén dacosan álló öreg vörösfenyő gyökeréhez. A kemény kéreghez nyomom a kezemet. Érzem a melegét, mintha a fa még mindig égne belülről. A vörösfenyő magas, sokkal magasabb, mint a többi megmaradt fa. A koronájában még mindig vannak tűbojtok, tobozok az ágain, a jövő.

Odasúgom neki a kérést, a fa megremeg, hosszú idő múlva mesélni kezd. Látott mindent, ami történt. Lecsukom a szemem. Hallom a félelem szavait. Félelem és szorongás. Meggondolatlanul a földre dobott parázsló cigarettacsikk. A füst sűrű, mint az augusztusi köd. Az állatok rettegése és visítása. A föld sírása, amely eltűnik a mindent felemészítő tűzvihar alatt.

Magamba szívom az emlékképeket, mint a tüzet eloltó esőt. A vörösfenyőnek nem kell egyedül cipelnie az emléket. Megosztom vele, és meg is őrzöm magamban.

Végezetül megköszönöm. Elveszem a kezemet a rönkről. Ott marad a tenyerem nyoma, és amikor megnézem a kezemet, az koromtól piszkos.

Az ember mindenhol nyomot hagy. Foltot hagy magán, csakúgy, mint a másikon.

Régen az ember az erdőé volt.

Most az erdő az emberé.

Abban az évben, amely követi az előzőt és megelőzi a következőt

A vér még melegen gőzölög, amikor beissza a hó. Sístergés hallható, ha csendben figyelsz. Huss, huss. A hó sötét, annyira sötét. A hold nem fed fel a színeket.

Egy róka sétál könnyed léptekkel egyik árnyékból a másikba. A szag csábítja, a hótakaró megtartja súlyát. Fogai belemélyednek a fehér terep-ruha ujjába és kiszakítják. A puskatus kicsúszik a megfagyott kézből. A puskacső ropogva süllyed a hótakaró mélyére.

A legcsendesebb
a lövés
utáni
pillanat.

A fák nyugalmat susognak. Nyugalmat.

Most

Tavasszal az erdő illatozni kezd.

A szagok, amelyeket a talaj menti fagy a markában szorított, kitörnek a földből. Moha és zuzmók. Bomló levelek. Olvadó föld és száradó tülevélavar. Ágak, amelyek összetörnek a lábunk alatt.

A krónikás megáll, és a kezét a magányos fenyő göcsörtös törzséhez nyomja. A nap alacsonyan süt, de azért már felmelegítette a kérget. Az árnyékos helyeken, a bokrok, korpafüvek és elszáradt fűcsomók alatt a föld a hideg szájával ízlelgeti a lábujjunkat. A krónikás beszívja a levegőt. Becsukja a szemét és koncentrál. Az erdő felébredt. Újra lélegzik. Szél jár a fák lombjai közt fűgén, mint a mókus. A madarak dalainak sokdimenziós szőnyege szoros szálakban terjeszkedik a törzsek között, végig, amíg az erdő folytatódik.

És az erdő folytatódik. Folytatódik végeérhetetlenül, terjed az idők kezdetétől az idők végezetéig. Ha valaki, akkor ő tudja ezt. Az erdő végigkanyarog a tavak és hegyek között, egyesíti az időket a föld felett és alatt egyaránt. Amikor megérinti a magányos fenyő törzsét a krónikás hozzáér a szomszédos fenyő törzséhez is, aztán a következőhöz. Érintéseivel üzenetet vált a gyökérrzel, amely a föld alatt keresztezi egymást olyan szélesen, mint az egekig érő fakoronák; a gyökérrzel, amely összekapcsolódik a körülötte lévő gyökérrzettel, a fák, a növények, a gombák gyökérrzével.

A nedvek úgy áramlanak a törzsek ereiben, mint őbenne. Megrészegülnek a fénytől, felszabadulnak a melegtől, amelynek hatására a tobozok kipattannak és a patakok sietve csörgedeznek.

Az idő úgy áramlik, mint a víz. A víz úgy áramlik, mint az idő.

Itt az idő.

Ugyanott telepedik le minden évben. A sziklák közelében, a girbegurba ágak fedele alatt. A boróka illatát érzi maga felett. Az ég kék, mint a rigó tojásának héja. Sóhajtva a hátára fekszik, és kezét-lábát széttárja. Kéz- és lábujjait belemélyeszi a pompásan illatos földbe, mélyen lélegzik. A nedvesség beivódik a bőrébe. A várakozástól felgyorsult szívverése lassul, felveszi az erdő ritmusát. A le-ges-leg-las-sabb pulzus. Nemsokára melegség lüktet mélyen benne. A meleg eltölti és bizsergeti. Felpörög, emelkedik. Emelkedik és emelkedik.

Fény! Fény!

Az áradat váratlan, de ismerős. Az ujjbegyeiben forróság lángol. Aztán ez az érzés enyhül, és érzi, ahogy az ujjai hosszúra nyúlnak, ahogy a föld befogadja a szomjas gyökereit, ahogy a termőtalaj és az avar körbeveszi; ahogy beleegyezik, és ahogyan a gyökerek elfogadják őt. A gyökérzet hozzákapcsolódik az ő ideghálójához. A tudása szétárad. Láthatatlan hangyák a mohákra fonják a hosszú haját, elkezd süllyedni – vagy talán a föld emelkedik. A talaj felfalja őt, végül a felszínen csak az arca marad, amely most csendes, az alvóé.

Mint azé, aki hallgat. Azé, aki az erdő új emlékeiről álmodik.

Fordította Szalóczy Bettina

A novella eredeti címe *Metsän kronikka* és 2019-ban jelent meg a Mia Myllymäki és Anu Korpinen szerkesztette *Metsän kronikka: Tarinoita puista* című novelláskötetben.

Én szentséges rengetegem
Christine Thorel

Tyyti

Tyyti kimászott a sátorból a reggeli hűvösbe. Nyújtózkodott, és megdörzsölgette elzsibbadt lábait. A sátorozás soha nem volt ilyen gyerekként a dédnagypapájával. Mintha megöregedett volna. Elgondolkozva körbenézett. Egy kis csapat tüntető gyűlt össze melegedni a füstölő tábortűz körül. A park csendes volt, az autók zaja sem hallatszott. Az erdő soha nem volt csendes reggelente. Erre emlékezett. És arra is, hogy a dédnagypapájával már rögtön ébredés után túrara indultak, frissen, fűgén. Tyyti leült a többiek közé a tábortűzhöz.

– Itt az erdőben minden olyan békés – mondta egy lány.

– A szentliget napja. Merésznek kell lenni, hogy kihagyd – válaszolta egy göndör hajú srác, és Tyytire kacsintott. A srác úgy viselkedett, mintha ő lenne a vezetőjük. Tényleg kedves mosolya volt.

– Nyilvántartást vezetnek – mondta a lány. – Bajban vagyunk.

– Nem foglalkoznak ők veletek, kiskorúakkal. Csak a szülőknek megy egy figyelmeztetés. Nagykorúaknak jöhet a bírság.

Tyyti az anyukájára gondolt, aki azonnal figyelmeztetést kap a nyilvántartásába. Anya pontosan számontartotta mindenki jövés-menését. Állítólag muszáj volt, ha boldogulni akart. Tudnia kell, ki előléptetésre érdemes, és még nála is jobbnak kell lenni, még kevesebbet hibázni. Anya hibája Tyyti lenne, mindenki feljegyezné a saját nyilvántartásába, és visszalökdösné anyát a lépcsőn. Tyyti nem akart ilyesmiben részt venni. Szerencsére a park messze volt mindentől. Itt semmit nem tartottak számon.

– Van még kávé? – kérdezte Tyyti, és kinyújtóztatta elgémberedett lábait. Gyenge kávé kapott egy ütött-kopott bádögögrében, amiben kávézacc kavargott. A bögre égette az ujjait, de amint a zacc leülepedett, Tyyti belekortyolt a kávéjába, hogy az valamelyest átmelegítse. Emlékezett a reggelekre dédnagypapával az erdőben. Az ő kávéjának csodás illata volt.

A többiek az aznapi tüntetésekről beszélgettek: ki ösztönözné a tömeget kiabálásra, ki nyilatkozna a médianak. A göndör hajú hosszan beszélt, fokozta a hangulatot, lelkesítő szónoklatot tartott.

– Több vad természetre van szükségünk! Több fára! Helyekre az emberek számára! A parkokban kikapcsolódhatunk, a parkokban újra kapcsolódhatunk a természethez.

A fiatalok a tábortűz körül megéljeneztek. Tyyti lustán felemelte bögréjét egyetértése jeleként. A Jätti-Mehtola főirodájának árnyékában maradt park éppen olyan vad volt, mint az erdészeti cégek akciótervei. A fák ritkásan álltak, de legalább nem sorokban, ahogy a vállalatok erdeiben. Egyenes vonalakban, messze nyúlóan. Az ilyen erdőkben dédnagypa csak a fejét ingatta. – Hol van itt az erdei szellemek otthona? Ők nem sorházakban laknak – mondta, és nevettek. Tyyti homályosan emlékezett, hogy a dédnagypja néha másféle erdőbe is elvitte. Vad és gondozatlan erdőbe. A harmadik fa szelleme talán csak álom volt. Manapság már senki nem ment az öreg rengetegbe. Talán már nem is léteztek ilyenek.

Tyyti megpróbálta beszippantani az erdő illatát, de csak a kávé és a körülötte levő emberek ruháinak dohos szagát érezte. A mellette ülő lány elmosolyodott.

– Én épp most jöttem. Te egész éjjel itt voltál? Hogyhogy elengedtek? – tudakolta a lány.

– Nem kell mindent megkérdezni – mosolyodott el Tyyti gunyorosan.

Valójában rettenetesen könnyű volt este kijutnia. Anya apát várta haza, és csak bólintott, amikor Tyyti azt mondta, hogy Viljához megy.

– Otthon majd biztos kapok érte!

A lány mosolygott, mindketten nevettek. A lány kedvesnek tűnt, talán ő érteni fogja.

– Olyan jó lenne most egy igazi erdőben. Beszívni a moha illatát, és madárdalt hallgatni – mondta Tyyti.

– Egy bozótosban várni az erdészeti gépeket, és elkerülni a medvéket.

Hirtelen idegesíteni kezdte a lány hozzáállása. Mít gondol ez az ő akciójukturól? Mít képzeld, minek lóg Tyyti Erdő Népe csoportokban valami parkban?

– Fel kell hívnunk az emberek figyelmét, és hatni rájuk valamilyen módon.

– Valakinek meg kellene védenie a fákat. Ez nem megy az erdő közepén – mondta a lány komolyabb hangon.

– És közben kivágják a fákat! – Tyyti nem is beszélt az erdei szellemekről. Ők maguk is sorban ültek. Ha ők fák lennének, a szellem vajon a göndör hajú srácban lenne? Vagy Tyytiben?

– Dehogyan vágják. Előbb az áldozati körjárat van – mondta a lány.

Tyyti az apjára gondolt, aki tegnap elment a körjáratra. Ma kihirdetik majd a szentligetben és a hírekben, aztán kezdődhet is a favágás.

– Semmit nem tehetünk – sóhajtott fel Tyyti.

– Dehogynem! Voltunk a hírekben is, vagy hát, legalábbis ti.

– A nap legjobb műsora – motyogta Tyyti a kávésbögréjébe.

Ha Tyyti akár csak egy pillanatra is feltűnt a képernyőn, soha többé nem mehet sehova. Erről anya gondoskodni fog. Tyyti kiöntötte a csésze alján maradt zaccot a földre, és biccentett a lány felé. Itt már semmi érdekes nem volt az ő számára. Azt remélte, hogy talál valakit, akit érdekelnek a régi szentligetek. Az Erdő Népében nem voltak ilyen emberek. Különben sem voltak meg a szükséges eszközeik, amelyekkel rávehetnék az embereket, hogy meghallgassák őket. Valószínűleg éppen azt csinálták, amit a Jätti-Mehtola várt tőlük.

Gyorsan elpakolta a sátrat és a hálósákokat. Tyyti nem ért messzire az út mentén, amikor egy ismerős autó állt meg mellette.

– Szállj be. Most – mondta anya szigorúan. Tyyti nem mozdult, megigazította a sátoztartó táskát a vállán. Anya parancsolgatása untatta.

– Inkább gyalog megyek. Csak pár sarokra lakunk.

– Szállj be az autóba! Most!

Próbálkozni se kellene, és anya dührohamot kapna, de hirtelen Tyyti mégsem akarta mindezt az Erdő Népének szeme láttára. A sátrat és a hálósákokat a hátsó ülésre dobta, és levetette magát az első ülésre. Anya szinte még azelőtt gázt adott, hogy Tyyti becsukta volna az ajtót.

– Micsoda sietség, megpróbálhatnál egyben célba érni – mondta Tyyti. – Világpusztító – tette hozzá, amikor az anyja nem förmedt rá. Oldalvást az anyjára pillantott, aki mereven előre nézett, és úgy szorította a kormányt. A kosztümje ugyanaz volt, mint tegnap, és smink egyáltalán nem volt rajta.

– És azt gondolod, hogy természetes szépség vagy – nevette el magát Tyyti. Most már félt.

– Felhívtam Vilját. Nem voltál ott. Mindenféle gondoltam, sejtellem se volt, hol vagy! Azt hittem, meghaltál. Ilyesmi is történhet, felfogod? Aztán reggel felhívott Riiko, és mondta, hogy látott téged a hírekben. – Anya sebességet váltott és megfordult.

– Aunitsa... Anya, hova megyünk?

Anya nem válaszolt, hanem folytatta a panaszkodást:

– Mindenki nézi a híreket. Mindenki! Érted ezt egyáltalán? És Kurittu, azt hiszed, neki könnyű visszamenni dolgozni, amikor a lánya részt vett valamiben, ki tudja, miben? És én! Ó, mennyi süteményt kell sütnöm, mennyi estélyt és vásárt kell rendeznem mielőtt ezt az egészszet elfelejtik. Még szerencse, hogy hétvége van, nem kell rögtön bemennem az irodába.

Tyyti az alkalomra várt.

– Hogyhogy visszamenni dolgozni?

– El kell mennünk Kurittuért a kórházba.

Anya szavai elsöpörték Tyyti bosszúságát. Elképzelte a kórházi szagokat és hangokat, a vegyszereket és a gépek zaját. Apa nem érezné ott jól magát.

– Semmi komoly – mondta anya valamivel melegebb hangon. – Csak a bokája. Hamarosan jól lesz.

Tyyti látta, hogy anya mennyire ideges, mennyire aggódik. Smink nélkül törekenynek és szelídnek tűnt. Sokkal anyásabbnak.

Apa a kórházban volt, talán nem fejezte be a körjáratát, talán mégsem vágják még ki az erdőt.

Kurittu

A szél ringatja az ágakat, s rezgeti a leveleket, de ez nem az erdő beszéde.

Kurittu a lélektelen fásorok mellett járkal egyik áldozati sziklától a másikig. A hátzísákja egy kicsivel könnyebb lett, mivel a kenyeret és a házi sört kitétte a sziklákra.

Kurittu hosszú lépésekkel halad, könnyeden szökdél a fák között. Bár egy szellem sincs itt, illatok és hangok mégis vannak. Az árok mentén könnyű sétálni, különösen, ha nem a fákat nézi. Megszédíti az embert, ha azokat figyel, egyszerre tűnnek egyenes sorokban állóknak és egymás közt suhanóknak, olyannak, mintha a folyosók

a fák között felváltva nyílnának meg és zárulnának be. Kurittu soha nem tud hozzászokni.

Még egy ilyen kartonszerű gazdasági erdőben is jó lenni. A nagypapa halála óta nem is nagyon járt az erdőben a szabad idejében, arra sem tudta rászánni magát, hogy Tyytit elhozza. Valami hiányzik. Annak idején Kurittu élvezte a sétát az erdőben, az erdő illatait és hangjait, a békét és nagypapa társaságát.

Nagypapa megtanította őt megfigyelni, hallgatni és nézelődni. Mindig halk hangon beszélt, és arra is megtanította, hogy kell az erdőben járni. Olykor mesélt a fák szellemeiről és az öreg szentligetekről. Néha bogyót és gombát gyűjtöttek, de leggyakrabban üres kézzel tértek vissza a kirándulásaikról. Kurittu mégis úgy emlékszik, hogy kapott valamit. Szinte képes felidézni, milyen érzés volt.

A Jätti-Mehtola erdeiben nem ugyanazt lehet érezni, annak ellenére sem, hogy áldozati körjáratokat tett kezdettől fogva és ajándékokat hozott a szellemeknek. Hogy is mondta régen nagypapa? Ha három fa véletlenül egymás mögött áll, a harmadikban egy lélek lakik, egy erdei szellem. Ezekben a fákban ők nem éreznék jól magukat. Kurittu a fák katonás sorait nézegeti. Honnan lehet tudni, hogy ezek közül melyik a harmadik? Az összes szellem eltévedt, összeütköznek egymással a kartonszerű lakótelepeken, miközben keresik a saját fájukat.

Az áldozati sziklánál Kurittu megáll, előszedi a hátizsákjából a kenyéret és a házi sört. Letör egy darabot a kenyérből, és beledugja a sziklába fűrt lyukba. Kiönt a házi sörből a sziklába vajt hasadékokba, és áldozati igéket mormol halkán, mintha félne, hogy valaki meghallja. A munka ezen részéhez soha nem szokott hozzá igazán. Szerencsére Tyyti nincs vele. A lány képes volt bármilyen kényelmetlen helyzetet pusztán egy pillantással még lehetetlenebbé tenni. Valami megváltozik, mikor Kurittu Tyytire gondol. Látja maga előtt, amint egy nyírfának támaszkodik, és elismerően mosolyog. Tyyti is velük volt régen, amikor a nagypapával együtt kirándultak. Kurittu megköszörüli a torkát, a hangja pedig megváltozik.

Bepakolja a hátizsákot, és ismét elindul az erdőrészt szegélyező árkot követve. Mi a csoda vitte Tyytit az Erdő Népe csoport tüntetéseire? Biztos a lázadás, a tiltakozás

a szülei munkája ellen a Jätti-Mehtolánál. Sok fiatal átmege ilyen időszakon. Legtöbbsen nem tesznek semmi túlságosan komoly dolgot az előtt, hogy rájönnének, hogy az ember a vállaltól fizetést kap, és lakást, és életet. Már ha teszi a dolgát, és részt vesz a közösség tevékenységében. Aunitsát teljesen feldúlta, amikor rábukkant Tytti ágya alatt a szervezet plakátjaira, de Kurittu bízik a lányában. Nem csinál semmi butaságot, nem kuszálja össze a jövőjét ostoba tüntetésekkel, és nem teszi tönkre a szülei pályafutását rendőrségi bírságokkal vagy figyelmeztetésekkel.

Aunitsa egy perc nyugtot sem hagyja nekik, ha Tytti miatt kapna egy figyelmeztetést a nyilvántartásába. Másrészt Aunitsa mindig úgy viselkedik, mintha Tytti minden trükkje Kurittu bűne lenne, bár az esetek többségében Kurittunak sejtelve sincs, hol is lehet Tytti.

Kurittu felkap egy gallyak közül kikandikáló követ, és a nyírfasorok közé hajítja. Aunitsa bosszantja, a katonásan sorakozó nyírfák is bosszantják, az egész munka bosszantja. Annyi mindenről lemondott a munka miatt, Aunitsa álmai miatt. A világ megváltozott, késő siránkozni, a régi döntéseket nem lehet visszacsinálni. A dolgok, amikre vágyott, jelentéktelenné váltak. Ez a munka is felesleges, de a törvény az törvény, a fizetés megfizetés. Az áldozati körjáratot meg kellett csinálni.

A nap a csemetés felett Kurittu tarkójára süt, de nem annyira, hogy érdemes lenne megállnia és levennie a flanelingét. Majd a következő sziklánál, nemsokára már úgys is lejtő árnyékába ér. Kurittu a sziklás lankát nézegeti. Valahol a tetején vagy mögötte van az öreg szentliget. Gyakran kereste a helyét a térképen, kutatta a légi felvételeken a megfelelő barázdákat és ösvényeket, amelyek láthatóvá tennék a szentliget bejáratát, de a hegyet sűrű, öreg erdő borítja. Már ezen az oldalán is vadak és furcsák a fák, göcsörtösek, alacsonyok, elszórtan vagy ellenőrizetlen csoportokban állnak. Kettéágazva, a sziklákba ágyazódva nőnek.

A nyírfák sorait egyszerűbb nézegetni. Kurittu ezekhez szokott hozzá. A csendességük otthonos. Olyan, mint a csend a nappalijukban, ami egyre súlyosabbá nő, míg nem Kurittut nyomasztani kezdi, mintha zsíros textilbe bugyolálnák. Ezekben a pillanatokban mondani akar valamit, ami olyan régóta kimondatlan

maradt és elfelejtődött, és a pillanatok hosszúra nyúlnak, míg teljesen el nem veszítik alakjukat, ők pedig mindannyian csak a hírekre figyelnek. Hallgatják a köztársasági elnök véget nem érő beszédeit, és a tudósításokat, hogy mennyien vettek részt a szentligetjárásokon. Az ő sorházukban is lehet valaki, aki soha nem vesz részt ezeken. Óvatosnak kell lenni. Száz közül mindig van néhány, aki elutasítja a közösség támogatását. És az egész társasházat összeköti a hallgatás, az elnök beszédei és az erdészeti cégek által felkínált élet.

A göcsörtös fenyők és az elágazó berkenyék mutatják az irányt a hegy csúcsáig, de Kurittu folytatja az útját.

Megáll a következő sziklánál, megvizsgálja a felszínét. A kő érdes és hűvös a keze alatt. A zuzmó lehullik a földre az érintésétől. Végigsimít a mélyedéseken és az üregeken, közben azokra az emberekre gondol, akik létrehozták ezeket. Nem olyanok, mintha a vállalat alkalmazottai csinálták volna őket, túl szabálytalanok, véletlenszerűek, természetesek. Ez a szikla valódi, és Kurittu a legkevésbé sem érzi magát bolondnak, amikor megtöri a kenyeret, és házi sört önt a sziklára. Az áldozati ígék is természetesebben jönnek, és a hegy oldalán a fák mintha sóhajtanának a szélben.

A zizegő hang hallatán Kurittu a hegyre néz. Egy holló száll fel egy fenyő csúcsáról. Úgy dönt, felmászik a hegyre. Ha jobbról tér vissza az áldozati sziklához, a körjárat töretlen marad, és senki nem fog tudni róla. Ha van ennek egyáltalán bármi jelentősége. Kurittu nem hiszi, hogy a Jätti-Mehtolánál lenne bárki, aki törődik a régi szokásokkal, kivéve őt magát, és már ő is lemondott nagypapa öreg szellemekbe vetett hitéről. Senki nem tartja számon, mi történik az áldozati körjáratokon. A lényeg, hogy papíron meglegyenek. Kurittu akár az autóban is ülhette és olvashathatna, sokan biztosan így is tesznek, de nagypapa sosem fogadta volna el ezt. A gazdasági erdő is erdő, és megérdemli a maga áldozatát. Mégis jobban csábítja a lejtő és a vad rengeteg.

Kurittu felmászik az egyre meredekebbé váló lankán. Olykor egy hegyfokra vagy sík területre vetődik, amely mentén könnyű haladni. Olyanok, mintha egy régi

ösvényből maradtak volna itt, amely a hegy csúcsa felé vezet. A lejtőn elegyes erdő nő, az aljnövényzet akadályozza a járását. Minél közelebb ér Kurittu a Szellemhegy csúcsához, az erdő annál élőbbé és kíváncsibbá válik. A fák jelentősegteljesen susognak és recsegnek. Csupán néhány tíz méternyire Kurittu mögött a kartonnyírfák szinte üresen állnak. Olyan kevés élet maradt bennük.

Mászás közben Kurittu a nyírfasorokra pillant, és rosszul lép. Fájdalom tör fel a bokájából és megragadja a vállánál. Kurittu összeszorítja a fogát, a légzésre összpontosít. Le kell jutnia a hegyről. Álló helyzetbe tornázza magát a göcsörtös fatörzsekbe kapaszkodva. Csak az egyik lábát tudja terhelni, a másikat forró fájdalom önti el. Felfelé rövidebb az út, mint lefelé.

Aunitsa

A lábasok bugyogtak a tűzhelyen. Aunitsa mérgében összetakarított maga után, és végiggondolta a Kurittuval folytatott beszélgetését, a férje olyan lehetetlenül viselkedett a szerencsétlen áldozati körjárat után. Mégis mi a csoda vette rá, hogy bemenjen abba a bozótba? A kórházban azt mondták, hogy a keresésre rendkívül sok időt áldoztak, mert senkinek nem jutott eszébe a vad erdőben keresni.

És Kurittu egyáltalán nem támogatta őt Tyyti ügyeivel kapcsolatban sem. Most éppen erősnek és határozottnak kellett volna lenniük. Megmutatni, mi elfogadható, kordában tartani Tyytit, és bizonyítani a szomszédoknak is, hogy meg tudják fegyelmezni a gyerekeiket. De nem. Mintha Aunitsa lenne az egyetlen felnőtt a családban. Mintha a többiek ellene fordultak volna. Most is a nappaliban ültek, amíg ő főzött és takarított. Aunitsa belökött egy bögrét a mosogatóba, ettől annak letört a füle. Nem lehetett mást tenni, csak kidobni a kukába. Kukába mindennel, a házassággal és a karrierrel egyaránt.

Aunitsa a nappali ajtajához ment a merőkanállal a kezében.

– Tényleg azt hiszed, hogy nem számít? Tyyti benne volt a hírekben! A Jätti-Mehtolánál engem hibáztatnak majd. Biztos te is észre fogod venni, amikor visszajössz dolgozni. A múlt havi bónuszom kevesebb volt a szokásosnál.

Aunitsa visszament a konyhába, hogy megterítse az asztalt. Legalább Tyyti már nem mozgott együtt azzal az Erdő Népe csoporttal. Kettesben ültek a nappaliban és beszélgettek, amiből Aunitsa semmit nem értett. És azok a kirándulások is. Megtiltotta Kurittunak, hogy elvigye Tyytit a hegyre vagy bárhová az öreg erdőben. Ezek a bozótosok veszélyesek, hiszen ezt már látták, de nem tudta megakadályozni.

A terítést textilszalvétával koronázta meg. Bárcsak tudná, mit nem vett észre, mit nem hallott meg jól! Egy nap Kurittu szavai beszűrődtek a nappaliból a konyhába, és megragadtak Aunitsa emlékezetében, hogy bosszantsák. Nem érződött bennük szemrehányás, csak szomorúság, ezért Aunitsa megpróbálta lerázni őket magáról.

Talán meggyűjthatná a gyertyákat is, de Kurittut nem értette. A lába már meggyógyult. Könnyebben túl lehetnének a kalandján és Tyyti ostobaságain, ha máris visszamenne dolgozni. Jobb is lenne, mielőtt valaki észreveszi, milyen gyakran járnak Tyytivel az öreg szentligetbe. Valamiféle tákolmányt is építettek a nappaliba. Állítólag egy oltár, a szellemeknek. Senkinek sem volt ilyen, és Aunitsa bizony szét fogja szedni, ha jönnek még valaha hozzájuk vendégek. A szentligetjárás egy héten egyszer untilg elég. Kurittu mindig mindent eltúloz.

Az ebédlőasztalnál rideg hangulat uralkodott, de Aunitsa nem zavartatta magát. Gondosan beszámolt azoknak a szomszédoknak a híreiről, akikkel a nap során találkozott, és megjegyzéseket fűzött az életükhöz. Ideje, hogy Tyyti is megértse, mennyire fontos az ilyesmivel tisztában lenni. A vállalatnál az információ hatalom. Ha emlékszik az emberekre, akikkel találkozott, és kellően barátságos velük, hamar kiderülhet, hogy a cégnél épp akadna egy Tyytinek megfelelő állás. Persze azért Tyytinek meg kellene mutatnia, hogy mégis egészen jóra való lány. Az emberek gyorsan felejtnek, de a vállalat mindenre emlékszik.

Tyyti csak piszkálta az ételt, de Aunitsa úgy döntött, megjegyzés nélkül hagyja a dolgot.

Kurittu megkocogtatta a villával a tányérját.

– Nem megyek vissza dolgozni többé. A céghez legalábbis nem. – Aunitsa majdnem felborította a poharát.

– De már megegyeztünk. Jövő héten kezdesz az irodában, az erdőbe is egész nyugodtan kijárhatsz.

– Ott nincs élet. Nincs semmi – mondta Kurittu. – Minden gyökértelen és élősködő. Ha nem vigyázok, belőlem is az lesz.

Aunitsa a sorok között sejtette, hogy Kurittu szerint ő is élősködő.

– De hát ezt nem lehet. Mit csinálnál? Aarnihoz sem mehetsz át, elveszítenénk a lakást és a karrieremet is. Na és Tyyti? Tönkreteszed a jövőjét.

– Megmentem őt. Most nézd meg, árnyékban nő fel. Elsorvadt, mindig is igyekeznie kellett, hogy arra nyújtózzon, ahonnan felsejik egy kevés fény. Teret akarok hagyni neki, hogy élhesse a saját életét.

Aunitsa a férjére meredt az asztal fölött, nyugodtan felállt, és kihátrált a konyhából.

– Tyyti, gyere te is. Édesapád megzavarodott. Gyere már.

Tyyti csak ült az asztalnál, próbált mondani valamit. Aunitsa kimenekült a konyhából. Le kellett csillapodnia, segítséget kellett hívnia. Kell lennie valami megoldásnak. Összegömbölyödött az ágyon. Gondoskodnia kellett magáról, mégpedig gyorsan, még mielőtt Kurittu mindent elrontana.

A reggel kész káosz volt. Tyyti segített tortát és teasüteményeket sütni. Aunitsa tudta, hogy ebből rendetlenség és hibák következnek. A lány egyszerűen nem bírta követni az utasításokat. Könnyebb lett volna mindent egyedül csinálni, de most Tyyti hírnevéről volt szó, meg persze az egész családról. Legalábbis addig, amíg Kurittu el nem költözik. Tyytinek annál is inkább ki kellene vennie a részét, vagy legalább részt venni a szentliget-kávézások megszervezésében.

Aunitsa kivitt egy doboznyi teasüteményt a kocsihoz. A többiek még elidőztek.

– Siessetek, már egyébként is rólunk beszélnek. A süteményeket még találni is kell a teremben.

Kurittu kijött az ajtón, és két tortát és egy teasüteményes dobozt hozott egymáson.

Aunitsa nem hitt a szemének.

– Csak el ne ess velük.

És Kurittu valóban ki is hozott mindent nagy nehezen az autóba, de Tyytit nem látta sehol, pedig már elég későre járt. Aunitsa dudált egyet. Ekkor kinyílt az ajtó. Tyyti odabaktatott a kocsihoz.

– Micsoda hülyeség. Ők sem akarják, hogy odamenjünk – mondta Tytti, miközben lehuppant a hátsó ülésre.

– Együtt lenni és együtt csinálni valamit, Tytti. Ez a fontos. Hárman együtt vagyunk egy család.

Kurittu szavai úgy horzsoltak, mint a malomkövek. Aunitsa csak tegnap jelentette be, hogy ha nem megy dolgozni, el kell hagynia a lakást. Kurittu semmit nem válaszolt.

– Nos, hol is van akkor ez a szellem? – kérdezte Tytti a hátsó ülésről gúnyosan. Aunitsa már unta, hogy mindig a szellemekről kell hallania.

Az autóban mindenki hallgatott. A helyszínen bevitték a felajánlott dolgokat a terembe, néhány percet késtek is a szentliget-szertartás elejéről, ami éppen elég volt ahhoz, hogy mások fürkésző pillantásai közepette keljen odasétálniuk a helyükre. Senki sem köszönt, de suttogás támadt előttük a padosorokban. Pletykafészkek. Aunitsa emelt fejvel haladt, nem törődött semmivel.

A pap megvárta, hogy odaérjenek a helyükre, és a pusmogás elcsendesedjen. Odasétált az áldozati sziklához, miközben áldozati igéket mormogott:

– Én szentséges rengetegem. Erdei élet elődöm.

A helyén ülve Aunitsa megnézhetné az embereket, megíthetné a viselkedésüket. Egyesek kerülték a pillantását, egyesek kissé elmosolyodtak. Jó, hogy voltak szövetségesek is.

Tytti ide-oda forgolódott a padban, megfordult és sutyorgott, mint egy kisgyerek, habár megtanították a jó modorra, és majdnem felnőtt volt. Aunitsa megragadta a lányt a karjánál fogva. Megtanulhatna már csendben maradni. Aunitsa figyelni akarta a szertartást, amely olyan szépen illett ebbe a környezetbe. A pap a fákhoz és a növényekhez beszélt, amelyekkel telefestették és televesték a szentligetbeli épület minden oldalát. Az épület oszlopai olyanok voltak, mint a fatörzsek, szerteágaztak, hogy alátámasszák a zöldre festett mennyezetet. Az ablakok zöld és sárga üvegének mozaikjai megteremtették a hangulatot. Éppen olyan volt, mintha az erdőben lettek volna, csak persze sokkal kényelmesebb.

– Fogadd, erdő, segedelmünk, szép termésért ’mit termeltünk – mondta a pap, és házi sört öntött a sziklára egy pompás üvegkancsóból.

Nyugodt mozdulatokkal morzsolta a kenyerét és belenyomta a sziklába vajt hasadékba.

A szikla is csodásan illett a szentliget épületébe. Sima volt, és épp megfelelő mértékben emlékeztetett a Jätti-Mehtola logójára. Aunitsának eszébe jutott, hogyan tárgyaltak az új szikla rendeléséről, és most itt volt. A régi annyira göröngyös és szabálytalan volt. Talán már zuzmó is nőtt rajta.

– Ebben senki sincs!

Aunitsát meghökkentette Tytti hangja. A lány szinte kiabált mellette. Felállt, és megismételte szavait a padsorok közti folyosó felé igyekezve. Aunitsa megpróbálta visszarántani a helyére.

– ... Bohóckodás és képmutatás. Ez nem erdő, ebben senki sincs! – kiáltotta Tytti a padsorok közti folyosón, és kirohant.

– Ez meg mi volt? – kérdezte Aunitsa jól hallhatóan, hogy a többiek is észrevegyék: neki semmi köze Tytti viselkedéséhez. Kurittu felállt, és bocsánatot kért a szellemnéptől. Aunitsa követte őt kifelé. Tytti magyarázattal tartozik.

A lány az autónak támaszkodott és sírdogált, mint egy sajnálatra méltó kisgyerek.

– Hogy lehet ez? Mindenki imádja a mesterséges erdőt, az igazi fákat meg kivágják.

– Azt állítod, hogy én színlelek? Szívesen jövök ide. Nekem ez fontos – mondta Aunitsa ajkán kényszeredett mosollyal.

– Na hát biztosan az is. Megmutathatod nekik, milyen jó alkalmazott vagy. Minden rendben, ha a többiek elhiszik, nem? Pedig már senki sem beszél velünk vagy jön át hozzánk. Nem mernek, mert félnek, hogy tönkreteszed a pályafutásukat. És te sem mersz menni senkihez. Mikor tervezted elmondani, hogy el akarsz válni?

Ezúttal Tytti túl messzire ment. Aunitsa csak állt a lány előtt. Egy idegen ember előtt. Érezte Kurittu karjait maga körül, de lerázta őket.

– Apa, vigyél el abba az öreg szentligetbe. Most rögtön – kérte Tytti, azzal kenyeret és házi sört nyújtott Kurittu felé. Azokat vajon honnan szedte?

– Hogyne. Gyere velünk te is, Aunitsa.

Aunitsa úgy mozgott, mintha robot lenne, hagyta, hogy Kurittu besegítse őt a kocsiba, aztán kinézett az ablakon anélkül, hogy bármit látott volna.

Mégiscsak gondoskodtak a felszolgálásról. Ez azért biztosan jelent valamit.

Kurittu

A kunyhóból alig maradt valami, csak néhány mohalepte gerenda. Kurittu egy kivágott fenyő törzsén ül, nehézkesen leveszi a cipőjét, a lábát vizsgálgatja. Egy kissé megduzzadt, de úgy véli, csak megrándult. Aligha komoly a dolog. Sokkal fontosabb, hogy megtalálta az öreg szentligetet.

A szentligetet körülvevő fenyőkerítés békében nőhetett, hosszú ágak meredeznek ki belőle. A szentliget szája elkeskenyedett. Néhány éven belül teljesen el fog tűnni. A fák lombja a magasban integet. Itt-ott egy-egy fa ferdén nőtt, míg ki nem dőlt. A szentliget előtti tisztáson málna és füzike terem. Rovarok döngöcsélnek a virágok között. Az ösvény jó ideje eltűnt. A szentliget árnyéka Kurittu felé nyúlik, a délután már estébe hajlik.

Kurittu megpróbál betelefonálni az irodába, de nincs elég térerő. Valószínűleg a vész hívó számhoz sem elég, de amúgy sincs itt igazi vészhelyzet. Kurittu a telefont a füzikék közé hajítja, és ezzel eljleszt egy csapat lepkét.

Élelemből nincs hiány, ha képes csak kenyeret és házi sört fogyasztani. Megpróbálhatná maga is megkeresni az erdőből kivezető utat, elvégre a lába nem tört el, de nem siet. Üldögél a tisztáson, nézi, ahogy a lepkék repdesnek, és az árnyékok egyre nyúlnak. Nem akaródzik tüzet raknia ilyen közel a szentligethez, nem is lenne képes fát keresni hozzá a fájós lábával.

Előkotor a hátizsákjából néhány üveg házi sört, hozzányomja őket a bokájához, így enyhül egy kicsit a fájdalom. Gézt teker a lába köré, az talán rögzíti valamelyest, habár kicsit laza marad. Miután üldögélt egy kicsit, Kurittu előkeres egy zseblámpát, amivel jelezhet majd az őt keresőknek.

A gondolatai Aunitsa és Tyyti felé kalandoznak. Vajon mit csinálhatnak otthon? Vajon észrevették, hogy ő nem ül a kanapén? Vajon más a csend nélküle?

A fatörzsön ülve a tagjai megmerevednek és elzsigbadnak, az alkonyattal a levegő is lehül. Kurittu hörpint a házi sörből, és felszed a földről egy fenyőágot, amire támaszkodhat. A séta felmelegíti, és a szentliget sincs olyan messze. Kurittu a botjára támaszkodik, a torz kapuvá hajlott fák között ugrándozik. A fenyőkerítésen belül a liget szűkös és homályos. A fák egymás mellett nőnek a fenyőkerítés árnyéka ellenére.

Kurittu megáll hallgatózni. A fák sóhajtoznak, suttognak és susognak. Elfogadják őt. Valami régi emlék ébred fel benne. Elbotorkál a szentliget közepére, ahol az öreg áldozati szikla áll. A fák várják és hívogatják. Kurittu házi sört és kenyeret ad a sziklának. Hallja nagypapa hangját a gyerekkorából, és együtt szavalja az erdő igéit az emlékével. A fűzfák bólogatnak, feléje nyújtogatják ágaikat. A berkenyefák felegyenesednek az felébredő büszkeség rohamában. Kurittu ott áll köztük, és érzi, ahogy az erdő felébred a felejtésből. Ugyanakkor ő is emlékszik. Hosszan áll ott, és figyel. Végül leveszi a kalapját, és fejet hajt.

A tisztás most melegebbnek és világosabbnak tűnik. A szentliget erje kiterjed egészen a kunyhóig, és Kurittu tudja, hogy biztonságban van. Alvóhelyet készít magának a réten a magas fűvet lenyomva, és lefekszik, a hátizsákját használva párnának. A magas fű között látja a szentligetet, késő estig hallgatja a fák susogását. Az éjszaka homályában tündöklő fák megrázzák ágaikat. A lehulló levelek ragyognak és kavarognak a csendes éjben. A szentliget kapujánál egy levélalak áll, majd közeledni kezd Kurittuhoz. Zizeg és susog, nyugtat, tanácsot ad, vigasztal. Egy szélroham szétszórja a leveleket a tisztáson, a levelek pedig emberekké változnak. Embererdővé. Kurittu az emberfák sorai közt járkal a lelket, a szellemet keresve. A harmadik fában kellene lennie. Csak fut és fut, kérdez és kérlel, mígnem fáradtságában a földre zuhan. Tyyti és Aunitsa felsegítik őt, és egymásra néznek az emberfák ragyogásában. Végül megtalálja, amit keresett.

Kurittu levelek paplanjában ébred. Valahonnan egy helikopter berregését hallja. Hazavágyik, de megfordul, hogy a szentligetre nézzen.

– Köszönöm.

Tyyti

Az erdő ébredezett az eső után. A talaj nedves volt, a növényeken ülő vízcseppek belekapaszkodtak a ruháikba. Tyyti a növények lepte ösvényen lépkedett Kurittu mögött. Aunitsa ment leghátul, panaszkodott a nedvességre, a terepre és az egész kirándulásra. Állítólag a cipője is tönkrement, és biztos minden az ő hibájuk volt, de hát senki nem kényszerítette Aunitsát, hogy velük menjen. Várhatott volna a kocsiban is. Tyyti úgy döntött, hogy figyelmen kívül hagyja az anyját, és csak ment egyenesen előre.

Az út most rövidebbnek tűnt, mint korábban. Ráismert a letört szikladarabra és a vad ribizlibokorra, amelyek mellett korábban is elsétáltak. A kiemelkedő domb után a lejtőn sok áfonya nőtt, ide vödörrel is lehetne jönni.

Aunitsa most még zsémbesebben panaszkodott. Tyytinek muszáj volt rápillantania. Aunitsa letévedt az ösvényről a kőrákás felé, biztos azt gondolta, hogy onnan könnyebb lesz feljutni. Most leragadt az ingőköveknél.

– Segítsek? – kérdezte Tyyti, de ezzel csak megsértette az anyja büszkeségét. Inkább nem is fáradozott, hogy reagáljon a hisztire, inkább otthagya Aunitsát a köveknél botorkálni.

Az áldozati hegyre vezető utolsó emelkedő volt a legnehezebb. Kurittu már a tisztáson várt, az elfeküdt fűben, előkotorta a hátizsákjából az áldozati ételt. Tyyti a tájat nézte. A lejtő felől Aunitsa zihálása hallatszott.

– Hiszen ez nagyon rossz állapotban van – mondta, mikor felért a tisztásra. – Erre soha nem jár senki?

– Most már jár – felelte Kurittu. – Tyytivel jövő héten elkezdjük rendbe szedni a szentligetet. Először is építünk egy kunyhót és egy biztonságos tűzrakóhelyet. Szeretnél segíteni?

Aunitsa nem válaszolt, és habár ez várható volt, Tyyti mégis csalódott. Láta az anyja megvető pillantását, ahogy összehasonlítja magában az itteni látványt a szentliget-épülettel. Remélte, hogy nem volt hiba megmutatni neki a szentligetet. Tyyti hirtelen ráeszmélt, milyen sokan vannak olyanok, mint az anyja, milyen sokan nem jártak még soha igazi

szentligetben, talán még erdőben sem. Tytti hálás volt a dédnagyapjának, hogy tudta, mi is valójában az erdő.

A vállalat alkalmazottainak csak egy része dolgozott ténylegesen az erdőben. Egyedül csak az áldozati körjáratot teljesítőket engedték ki oda, és nekik sem kellett volna a gondozatlan erdőkbe, a védett területekre menni. A cég szerint ezek veszélyesek voltak, mindenféle vad növény és állat élt arrafelé, amelyeket nehéz észrevenni. A cég nem fizette ki Kurittu kórházi költségeit sem. A biztosítás nem fedezte a kalandot a védett területeken. A gazdasági erdőkben könnyű volt mozogni, azokon kívül pedig nem volt szabad mászkálni.

– Jöttök? – kiáltott Kurittu a szentliget felől.

Tytti kézen fogta és magával húzta Aunitsát, erre nem mondhat nemet. A fák között már kialakult egy kis ösvény. Aunitsa Tytti előtt ment, szemmel láthatóan idegesen. Biztos azon gondolkodott, mit szólnának a szomszédok, ha megtudnák. Tytti mosolygott.

– Mi az? – kérdezte Aunitsa a válla fölött.

– A fák suttognak, hallgasd – mondta Tytti. Hallgatta a fákat, mintha egy halk, susogó dallamot kezdtek volna énekelni. Tytti velük dúdolt. Anya lénye lépésről lépésre egyre felszabadultabbá vált. Leengedte az összefont karját, körbenézett és fel, a fakoronákra. Tytti magában köszönetet mondott a szentligetnek.

Az áldozati szikla köré gyűltek. Kurittu odanyújtotta a kenyeret Tyttinek, aki letört egy darabot a sziklának. Kurittu a vájatokba locsolt az új szentligetből lopott házi sörből. Együtt szavalták el az erdő ígét. Tytti észrevette, hogy Aunitsa hangtalanul próbálta utánozni a szavaikat. A levelek susogása zúgássá majd dübörgéssé változott. Az ágak egy pillanatra úgy hajladoztak, akár egy viharban, habár szelet nem lehetett érezni. A lábukhoz egy berkenyebogyófürt esett.

– Mintha megköszönné – mondta Aunitsa, és felvette a bogyókat a földről. Kurittu elmosolyodott és a kapuhoz sétált. Tytti követte, de Aunitsa a sziklánál maradt.

Jó ideig várták őt a tisztáson.

– Anya most megtanulja, hogyan kell igazán figyelni? – kérdezte Tytti.

– Talán még hallgatni is – válaszolta Kurittu, majd megölelték egymást.

Aunitsa gondolataiba merülve lépett ki a szentligetből. Bogyófürtöket hozott a kezében, és időről időre megfordult, hogy hátranézzen.

– Induljunk? – kérdezte Kurittu.

– Ne maradjunk éjszakára? – kérdezte Aunitsa.

– Ebben a nedves időben és felszerelés nélkül inkább ne – felelte Kurittu. – De a kunyhót megcsinálhatjuk. Az erdő engedélyt adott rá.

Kurittu elindult lefelé az ösvényen. Tyyti ott maradt megvárni anyát.

– Azt mondta, hogy...? – Aunitsa félbehagyta a mondatot.

– Anya, tudom.

Hármasban sétáltak az ösvényen, csendben és békében. Három mozgó fa, mindegyikük szívében egy-egy szellem.

Fordította Királyné Szűcs Eszter

A novella eredeti címe *Metsä minun pyhäiseni* és 2013-ban jelent meg a Saara Henriksson és Erkkä Leppänen szerkesztette *Huomenna tuulet voimistuvat* című novelláskötetben.

Fátlan föld
Tarja Sipiläinen

A szélfa csúcsa a felhők felé nyújtózkodott. Kaisla az acélvázának támaszkodott. A könnycsíkok és a szélérőművek lapátjainak árnyéka függőleges nyomokat hagytak az arcán. A hegy oldalán kibányászott sík terület fehéren ragyogott a délutáni perzselő hőségben.

Több tucat szélturbina játszott a levegő vibráló akkordjain. A tenger ragyogott a távolban, egészen a végtelenségig. A hullámerőmű sötét foltként tűnt fel a víz alól, a part napkollektorairól szemet vakítóan verődött vissza a fény. Kaisla próbált fókuszálni a tekintetével, de dédapa nem volt a törzshelyén, a hullámtörő gáton álló kőpadon. A tenger zöldesszürke tükröként nyugodt volt, de a hét hátralévő részére vihart jósoltak. Az időszakos szellőkések nem bírták megmozgatni a szélfák ágait. A kristályszerű levelek csilingelése nem volt ütemes, mint a csengőké, amelyeknek megszólaltatójából hiányzik a ritmusérzék. A turbinák morajlása ellenére Kaisla elkülönítette a szélfák törzsében áramló, életet jelentő folyadékok hangját. A zúgás, amit ő annyira szeretett, az utóbbi időben hörgéssé mélyült. Gombóc nőtt a torkában, amikor eszébe jutott a nagymamája, aki a halála előtt lázalmában adott ki ilyen hangokat.

Kaisla hatéves volt, amikor apa először vitte magával a szemlére. Minden egyes részlet bevésődött az elméjébe: a fák mérete, alakja és a belőlük eredő hangok is. A szélfák hatalmassága lenyűgözte. Attól a naptól kezdve minden lehetőséget megragadott, hogy elszökhessen a szélfarmra. Gyakran kapták őt lógáson, aminek a következménye büntetés volt. A szobafogság és a szülői szidás sem tartották távol a fáktól. A közelükben úgy érezte magát, mint az anyja ölében. Biztonságban.

Kaisla érzékennyé vált a hangokra. De a fák korábban soha nem kommunikáltak így; rákényszerítették a lányt, hogy megtanuljon hallgatózni, hogy érezze a fájdalmukat, zavart és a bizonytalan legyen.

Habár tudta ő ezt kimondatlanul is. Hiszen látott már időseket és kisgyerekeket maszkkal az arcukon sétálni olyan napokon, amikor a levegő túl ritka volt, így kimerítette a gyengébbeket.

– Működési zavar, mondta apja anyának.

– Biztos megtaláljuk az okát – folytatta, de anya homlokán a ráncok nem simultak ki. – Mi építettük őket, ki is tudjuk javítani a hibát – apa lassan és halkán beszélt. Kaisla észrevette, hogy mindig így beszélt, ha el akarta rejteni a bizonytalanságát.

– Működési zavar – ismételte Kaisla magában. Rosszul hangzott, csakúgy, mint apa hangszíne. Viszont az, amit a szélfák mondtak, sokkal rosszabb volt.

Hogyan győzhetné meg apát, hogy a legfontosabb oxigéntermelők kezdik elfelejteni a dolgukat? A kód kezdett gyengülni, és a lánc elszakadozott. Régi volt már, túl régi. A szélfák hamarosan már nem fognak emlékezni a beléjük programozott feladatra. Nem fognak tudni fotoszintetizálni többé.

Csak apa és a többi tudós tehetnének valamit ez ellen. Azonnal el kell mondani nekik!

Kaisla szemébe könnyek szöktek. Tudta, hogy a többiekkel kellett volna lennie a futóedzésen, hogy ne maradjon el a kortársaitól. A jó oxigénfelvétel-képesség elengedhetetlen ezekben a magasságokban, főleg a szélfák jelenlegi állapota miatt.

Kaisla felállt, és megölelte az acéltörzset. Hosszú ideig nem mozdult, csak támaszkodott az acélt ölelve, amelynek jéghideg felülete ledermesztette az arcát. Egyszer Kaisla egy törzs köré állt az osztálytársaival kéz a kézben; húsz 12 éves gyerek nem érte körbe.

A nap már a horizont mögé bukott, amikor Kaisla végre elengedte a kezét, kihúzta magát, lenyelte a könnyeit, és az ösvényen át elindult lefelé a faluba. Gondolatok kovácsolódtak a fejében. Viljának és Hillának mindent el kell mondania. Anya és apa! Vajon mi történik majd velük?

Dédapa szívesen mesélte, hogy a vízkorszak kezdetén az emberek hogyan küzdöttek egymással az életfeltételeikért. Dédapa akkor még csak kislány volt, de most, nyolcvan évesen még mindig emlékezett, milyen volt a túlélőknek a kezdeti időszak. Nem volt könnyű megszervezni, hogy a több száz ezernyi lakos elegendő ételt, tiszta vizet, és szállást kapjon.

Annak ellenére, hogy már évtizedek óta tudtak a pusztulásról, mindenre azért mégsem tudtak felkészülni.

– Nekünk, a kiválasztottnak mindent meg kell tennünk a fajfenntartása érdekében.

Kaisla megállt az ajtóban, hogy levegőt vegyen, majd meghallotta apja hangját. Anya apával szemben ült, a fejét a kezére támasztva. Mikor észrevette a lányát, felegyenesedett.

– Hol voltál? Csak nem a parton, dédapád hülyeségeit hallgatni? Már régóta várunk a vacsorával.

– A szélfáknál – Kaisla hangja elcsuklott.

– Megint? És az edzés?

– De én...

– Csak semmi de, holnap iskola után mész a csapattal. A futóedzés fontos, nem hanyagolhatod el. Vegyél példát Hilláról és Viljáról, ne a fákért aggódj, az nem a te dolgod – anya ezzel befejezte a beszélgetést, és elkezdte az asztalra hordani a gyógyteát és az algából sültöt, rágós kenyeret.

– És a másik lázadó vajon hova lett? Rátok vigyázni egész napos munka – sóhajtott fel anya. Dédapa már megint a saját útját járta: napnyugtakor indult, és most már sötét volt.

Kaisla leült az asztalhoz. Úgy lógatta a fejét, hogy a haja eltakarta az arcát, és próbálta megenni a vacsorát. A kenyérdarabok megakadtak a torkán. A könny égette a szemét.

Kaisla felpattant a székéből úgy, hogy az fel is borult.

– Anya! Apa! Hát nem értitek? Túl régi a kód. Tönkrement. A szélfák betegek. Elfelejtették a feladatukat. A mi dolgunk meggyógyítani őket vagy mind meg fogunk halni... – Kaisla hangja elgyengült, ő maga pedig a padlóra rogyott.

Anyja leült Kaisla mellé, karjait zokogó lánya vállai köré fonta. A lány fejét a mellkasához szorította.

– Szívem, mi ezt már régóta tudjuk, és mindent megteszünk a helyzet javítása érdekében. Most nyugodj meg! Neked nem kell ezzel foglalkoznod. Bízz bennünk! – apa hangja mintha egy hegy belsejéből jött volna, mélyen és súlyosan. Kaisla sírásban tört ki.

Reggel az utcák üresek voltak. A városiakat éjszaka ébren tartó vihar elcsendesült. A heves vihar már az ötödik volt, habár az év még csak

most kezdődött. A károk ez alkalommal szerencsére nem voltak túl nagyok. A felhőszakadás annyira beivódott a talajába a hegyoldal felső részén, hogy kőcsuszamlás söpörte el az ültetvény egy kis részét. Más pusztítást inkább csak vízkárok okoztak, ezeket kis erőfeszítéssel sikerült megszüntetni.

A hét elején a főtéren még sakkversenyt is szerveztek, amire szurkolók százai gyűltek össze. Most viszont nehéz volt oxigénmaszk nélkül mozogni odakint. Mérnökök serege dolgozott éjjel-nappal, a helyzet mégsem javult. Eljött a sürgősségi ülés ideje.

Az edzés után Kaisla otthagya barátait, és lesétált a partra. A tenger közelében könnyebb volt lélegezni. Már messziről látta dédapa délceg alakját a mólónál. Az öreg gyakran ült a szokott helyén órákon keresztül olyan mozdulatlanul, hogy szobornak hihette az ember. A tengerről érkező halászokat várta. Dédapa azt szokta mondani, a lelke mélyén ő még mindig halász, habár már több mint egy évtizede nem indult útnak a halászokkal.

Kaisla leült dédapja mellé, nadrágja szárát térdig felhúzta, belemártotta a lábát a vízbe, és hallgatta a gátnak csapódó hullámokat. Zajuk megvigasztalta, a víz mozgása pedig csiklandozta a talpát. Nagyon is jól értette, miért érezte ilyen jól magát dédapa a kőpadján. Itt szépséget és nyugalmat talált. Dédapa mellett az idő megállt, a gondolatai pedig letisztultak.

Kaisla nézte a sós vizet, ameddig a szem ellát és még azon is túl. „A végtelenig”, ahogy anya mondta. Más szárazföldi területek már nem léteztek. Dédapa és a történelemkönyvek elmesélték, hogy a vízszint évtizedeken keresztül emelkedett: először centiről centire, azután jött a nagy pusztulás. A kiválasztottak kolóniája volt a civilizáció utolsó menedéke. Kaisla sóhajtott. Dédapa megbökte könyökével, és elmosolyodott.

– Ne aggódj, kincsem! Olyan vagy, mint a neved. A neved ugyebár nádat jelent. A nád meghajlik a szélben, de nem törik el.

Szavai melengetőbbek voltak, mint a felhők közül kikandikáló nap. Kaisla visszamosolygott dédapára.

Napkollektorok százai fordultak már át a déli állásba. A szivattyúk több hektár méretű partszakaszon kattogtak egyenletes ritmusban. Kaisla a partot nézegette. Fizikaórán elmagyarázták nekik a fordított ozmózist

és azt, hogyan tisztítják a vizet iváshoz és a haszonnövények öntözéséhez. Szerinte ez az egész roppant érdekes volt. Amikor otthon csillogó szemekkel mesélt erről, apa megborzosolta a haját, és „apa lányának” nevezte. Minden rendben lett volna, ha a víztisztítás még a fák teljes kipusztulása előtt működőképes lett volna.

Valami mozgást észlelt a parton, ez megállította pásztázó tekintetét. Kaisla először azt hitte, hogy a szeme káprázik, azt gondolta, a hullámokkal táncoló napsugarak csapják be. A szemével próbált jobban fókuszálni, és látta, hogy tényleg mozog valami a parton. Félig rejtve volt, pontosan a víz határánál, a sötét szikla szegélye alatt. Veszélyes elektromos kalmárok már régóta nem sodródtak ki a partra, még a nagyobb viharokban sem. Bármilyen is volt ott, túl kicsinek tűnt, hogy ijesztő legyen.

– Gyere, Dédapa! Menjünk, nézzük meg, mi az!

Mikor leértek a partra, dédapa megfogta Kaisla kezét.

– Várj! Nem tudni, mi van ott...

Egy tutaj. Kaisla először ezt látta meg. Élénk narancssárga mentőtutaj, amely úgy hanykolódott a parton, mint egy elhagyott, óriási esőköpeny, helyenként összegabalyodva, megviselten. A tutaj mellett a homokban egy rongyos batyu is hevert. Amikor Kaisla és dédapa közelebb mentek, a batyu megmozdult, és halk, nyüszítő hangot adott. Néhány lépéssel távolabb megálltak. Kaisla nyelt egyet.

A rongyos kupacból egy frufru alól egy sötétbarna szempár bámult rájuk. A Kaisla környezetében élőknek szőke hajuk és kék szemük volt. Nem volt biztos benne, de a furcsa idegen egy fiúnak tűnt. Mintegy válaszképpen a fiú rekedt hangon felnyögött. Kinyújtotta a kezét Kaisla felé, majd imbolyogva felállt.

Dédpapa Kaisla elé sietett, és erős fogással elkapta a fiút, mielőtt elesett volna.

– Ki vagy te? – kérdezte Kaisla.

A fiú dédapába kapaszkodott, majd olyan nyelven válaszolt, amit a lány nem értett.

– Megsérült a kezed – mutatott a lány a fiú bal kezére, amelyre egy koszos textildarab volt tekerve.

Közelebb ment a fiúhoz, végig egyenesen a szemébe nézett, majd megfogta a sértetlen kezét. A fiú nem húzta el.

– Ne félj! Elviszünk anyához, ő majd kitisztítja a sebed.

A fiú kiszabadította magát dédapa kezéből, és tiltakozni próbált. Aztán a tenger felé kezdett integetni, és furcsa szavakat motyogott, olyan tempóban, hogy kifulladt. A hangereje beszéd közben egyre emelkedett, a végére már egyenesen ordított. Dédapa nyugtatóan mosolygott. Kaisla megcirógatta a fiú kezét. Nem voltak mindannyiuk számára érthető, közös, vigasztaló szavaik, de Kaisla így is értette, hogy a fiú kísérete, talán az egész családja, a viharban a vízbe veszett. Ismét kézen fogta, és az emelkedő felé vezette, de a fiú ismét kiszabadította magát. Kaisla megijedt, hogy a tengerbe fut, de a fiú a tutaj felé vette az irányt. Kihúzott alóla egy igen nagy hátizsákot, amely feleakkora volt, mint ő. Ezután elindult, hogy kövesse Kaislát és dédapát, táskáját szorosan az ölében szorongatva.

A fiút Sonaminak hívták. Anya és apa nem tiltakoztak Kaisla javaslata ellen, hogy Sonami legalább egy ideig náluk lakjon. A fiú kapott egy saját szobát Kaisla és dédapa szobája között. Sonami keze szépen gyógyult. A sebet a baleset után egy héttel már alig lehetett észrevenni.

A gyerekek néhány hét alatt kitaláltak egy közös, leginkább kézjelekből és arckifejezésekből álló nyelvet. Sokszor kaptak nevetőrohamokat a csücsörítgetések, szemöldökhúzgatások és homlokráncolások miatt. Még néhány egyszerű közös szót is kitaláltak. Dédapa is sok időt töltött velük, és próbált rájönni, honnan is érkezhettek a fiú. Habár a háromfős csapat kezei csápoltak az iránytű minden irányába, és két különböző nyelven is formálták az üzeneteket, Kaisla és dédapa nem tudták megfejteni a fiú származási helyét.

– Gyere, megmutatom a kedvenc helyemet! – mondta Kaisla a hegyoldal felé mutatva.

Sonami bólintott, és felállt az asztaltól. Kaisla nem lepődött meg, amikor a fiú hátizsákkal a hátán tért vissza a szobájából. A hátizsák mindig a fiúnál volt. A lány folyton azon gondolkodott, vajon mi lehet benne, de nem merte megkérdezni. Dédapa az ajtónál integetett az indulóknak.

Mikor odaértek a szélfákhoz, Sonami megállt a síkság szélén. A fiú mozdulatlanul állt és hosszan nézte az alatta elterülő látványt, majd arckifejezésekkel megkérdezte, hogy közelebb lehet-e menni a zúgó törzshöz. Kaisla bólintott. Együtt odasétáltak a legközelebbi fához, és

csendesen nekitámaszkodtak a törzsnek. Szomorúan akadozó zümmögés töltötte meg a fülüket. Úgy tűnt, a hang ugyanolyan hatással volt Sonamira, mint Kaislára is. A fiú arcán egy könnycsepp gördült végig.

Sonami egy ceruzát és egy gyűrött sarkú papírdarabot kotort elő a táska oldalsó zsebéből. A papír ritkaság volt. Luxusnak számított, így csak kevesen használhatták.

A fiú kisímította kezében a papírt, és rajzolni kezdett. Kisvártatva meg is mutatta Kaislának a rajzot, amelyen egy rücskös törzsű fa koronája tele volt levelekkel és apró körökkel, ezekhez a fiú rajz közben a kis ceruzáját más színűre cserélte. Kaisla rábökött az ujjával egy narancsszínű karikára, majd felhúzta a szemöldökét. Sonami szóáradattal válaszolt, amiből Kaisla egy árva szót sem értett.

A fiú elvagyorodott, majd újra a táskájáért nyúlt. Amikor megfordult, egy narancssárga és egy zöld golyó volt a kezében, az arckifejezése már szinte áhítatos lett. A farzsebéből elővette a bicskáját, és hámozni kezdte a növényeket, amelyeknek a nevét ismételte újra és újra, miközben a kését nagyon gyakorlottan használta.

Narancs és alma, így mondta Sonami. Kaisla emlékezett, hogy látta már ezeket valamikor régebben, a könyvtár legrégebbi könyveinek képein, amelyek most homályosan felderengtek az emlékezetében. Sonami kincsei gyümölcsök voltak, amiket Kaisla csak képekről és dédapa történeteiből ismert.

Kaisla szimatolni kezdett. A levegőben egy számára eddig ismeretlen illat lebegett, amitől összefutott a nyál a szájában.

Nyelt egyet.

A fiú darabokat vágott ki a gyümölcs közepéből, majd óvatosan a márványra helyezte őket. Azután szeleteket vágott, majd felajánlotta Kaislának, hogy vegyen belőle magának. Ő megtapogatta a gyümölcsdarabokat, az egyiknek a sarkából szürcsölt egy kis levét, majd kíváncsian beleharapott. A következő percekben a szélfák zúgását elszánt csámcsogás kísérte. Kaisla furcsa zamatokat ízlelgetett a szájában. Milyen remek! Nedves és lédús. Friss. A legklasszabb, amit valaha is kóstolt.

Amikor a gyümölcsökből már csak a héj maradt, hosszan tartó csend következett. A páros egymás mellett nekidőlt a törzsnek, és hallgatásba burkolózott. Kaisla kezeit a lába köré fonta, a fejét pedig a térdére hajtotta. A vállalai rázkódni kezdtek. A sírást sehogy sem tudta abbahagyni.

A lány akkor tért újra magához, amikor egy zizegést hallott, és a fiú megérintette a vállát. Sonami ismét a hátizsákjában matatott, és kinyitotta a zsinórral szorosan összekötött kis vászontasakokat. Amikor a fiú arra biztatta Kaislát, hogy nézzen bele a zsákokba, nem hitt a szemének. Kaisla csak bámulta és bámulta a tartalmukat. Egy szó sem jött ki a torkán, a levegőt is visszatartotta, amíg majdnem elájult.

A lány felpattant, és vidáman szaladni kezdett. A kezével úgy körözött, mint a szélfa propellerei, kiabálása visszhangzott a hegy oldaláról. Sonaminak eltartott egy pillanatig, hogy elinduljon és utolérje Kaislát. Együtt rohantak le a hegyoldalon, és olyan hevesen csápoltak közben, hogy csak a kezek és lábak összevisszaságát lehetett látni.

Sonami kiborította hátizsákja tartalmát az asztalra. Dédapa elsápadt, majd arca élénk piros lett. A kezét a mellkasához szorította úgy, hogy Kaisla már attól félt, hogy szívrohama lesz.

– Hogy ilyen... – a szavaik elfogytak, és apa csak bámulta tovább az asztalra borított zsákokat.

Dédapa nem tudott egy helyben maradni, csak topogott össze-vissza, mintha a lába alatt forró lett volna a talaj. Anya úgy szorította magához Kaislát, hogy már attól tartott, eltörnek a bordái. A feje zúgott, a szíve kalapált, mint egy sprintverseny után.

Apa felugrott, Sonamit a karjába vette, és majdnem a plafonig dobta. A fiú örömeben felsikoltott, mialatt apa körbetáncolta vele a konyhát. Kaisla is örvendezni kezdett, anyával együtt, dédapa pedig énekelni kezdett. Hamarosan mind az öten egyik szobából a másikba ugráltak, mint akinek elment az esze. Mikor végül mind beestek a nappali padlójára a fókabőrre, apa beszédkézsége visszatért.

– Mennem kell. Azonnal elviszem a magokat a kertészeknek. Szüretelni még évekig nem fogunk tudni, de néhány hónap múlva a palánták már megtaníthatják a szélfáknak az elveszett kódot.

Fordította Molnár Barbara

A novella eredeti címe *Puuton maa* és 2013-ban jelent meg a Saara Henriksson és Erkkä Leppänen szerkesztette *Huomenna tuulet voimistuvat* című novelláskötetben.

Halhatatlan
Kari Välimäki

Kezdetben én is egy voltam a sok közül. De több akartam lenni. Többet akartam kapni másoknál. Kiterjesztettem a gyökérezetem, behatoltam a hozzám hasonlók területére, hogy elvegyem, amire szükségem volt. Elsorvasztottam mindet. Gyökérezetük sikított és megénekelték a halált, amikor a sajátomat az övük közé növesztettem, egyre mélyebbre, egyre közelebb a felszínhez. Fel akartam falni mindet, azt akartam, hogy pusztuljon ki és korhadjon el mind, hogy én tovább élhessek.

A gyökerek éneke elhalt, és elkorhadtak. Az állva elpusztult törzsek eltörték, és kidőlték. Mindet felemésztettem. A víz elhozta a korhadó fák, bokrok és fű tápanyagait és illatát. Egy cseppjét sem hagytam elveszni, egyre jobban szétterültem, új gyökerek közé.

Gyökérhálózatot növesztettem, és kiszívtam a gödrökbe temetett halottak rothadó és oszlófélben lévő húsát, egyenes és gömbölyű csontokat. Felemeltem mindet az ágaim közé, a törzsek és gallyak sokaságába és kérget növesztettem rájuk. Meglágyultak, felemésztődtek és tápláltak engem. Ahogy magamba szívtam a földből a jóságot, úgy árasztottam kifelé is a kergem alatt. Kétfelé léteztem, pár pillanatig jóllakott voltam és elégedett, amíg volt elegendő halott.

De elfogytak. Már régóta nem temettek el itt egy embert sem. Éhes vagyok, végeláthatatlan, csillapíthatatlan éhség gyötör.

– Még egy faölelgető eltűnt – mondja Kantokoski, a rendőr. – Mi a franc mészárolja őket?

– A fenébe is, ne káromkodj! – böki oda Naskali, Kantokoski rangidőse. – Valaki nagyon a szívére veszi. Ráadásul nincs semmi bizonyíték mészárlásról, csak eltűnésről. Lehet, hogy egy új társadalmat hoznak létre valahol a francban, egy lakatlan szigeten.

– Nem hiszem. Valaki szimplán nem kedveli a faölelgetőket. Gondolj csak a papírgyárakra. Maguknak akarják Finnország összes erdeit.

Naskali a homlokát ráncolja és eltűnődik. Megtörölgeti kopasz fejét, a lábai elé néz és felsóhajt.

– Nem hiszem, hogy az iparosok el akarnák kapni a faölelgetőket, nemhogy még megölni. Ez egy igencsak eltúlzott ötlet.

– Legalább filmbe illő lenne.

– Te és a filmjeid – horkant fel Naskali. – Mit tudunk a legutóbbi eltűntről?

Kantokoski a telefonja képernyőjét nézegeti, rábök, távolabb tartja a telefonját, majd ismét közelebb húzza, és hivatalos hangon olvasni kezdi.

– Az eltűnt személy egy 28 éves nő, karcsú, inkább sovány, sötét hajú és kék szemű, 172 centi magas, 58 kiló. Eltűnését megelőzően világos capri-nadrágot és világoskék ujjatlan pólót viselt. Eltűnését lakótársa jelentette be. Az eltűnés óta 12 nap telt el, vagy amikor utoljára látták. Azt mondta, hogy a temetőbe megy meglátogatni a fa-barátját.

– Fa-barát! Már olyanok is vannak?

– Ezek szerint neki volt egy.

– Azt tudjuk, hogy melyik temető az?

Kantokoski megérinti a telefonját, szitkozódik, majd ismét hozzáér.

– A régi – mondja végül.

– Menjünk oda most rögtön. Hátha kiderül valami.

– Én vezetek – jelenti ki Kantokoski.

Kezdetben, amikor öntudatra ébredtem, először csak magamat értettem meg, és magamban éltem, a lényem határain belül. Nem létezett más. Lassanként, az ágakon és rügyeken keresztül tanultam magamról, és tanultam meg használni a távoli részeimet: a kéreg, a gyökérszövet és a levelek által tudomást szerezni a körülöttem történeletről, a világról, amely nem a részem. Tanultam a világról, megértettem, a tudásom egyre gyarapodott, irányítani akartam a külvilágot, olyat tenni, ami nem csak velem történik, de én is a részesévé válhatok.

Amikor a kérgem megrepedt – mindig repedezik – ontotta magából a rothadást, amelyet a halottakból gyűjtöttem össze. Ez odacsalogatta a rovarokat, azok a madarakat, amelyek beszennyezték a gyökereimet.

Eleinte jónak véltem, de hamar észrevettem, hogy ezzel többet veszítetek, mint amennyit a madarakból kapok, ínyencség gyanánt.

Módszert váltottam, amellyel kérget növesztettem. Már nem azt csináltam, amit mindenki más, aki előttem létezett, vagy amit én ezelőtt. A harmafű illata elárulta a mozgás titkait. Kihasználтам, új kérget növesztettem, ami gyorsan megtalálta a helyét. Képes voltam azonnal helyrehozni a repedéseket, amikor létrejöttek, az ágazatból ömlő jószág már nem ment veszendőbe.

A földből a víz által kimosott ásványok és tápanyagok, a kérgem alatt csörgedező holttestek váladéka és a fény ereje életben tartották az elmémet, de én többet akartam. Gondolkodtam és terveket készítettem. Egyetlen tervet.

Meg kell változtatnom az illatomat.

– Jó sok sírhely – állapítja meg Naskali. – És mindegyikben egy vagy jópár pótolhatatlanul fontos személy nyugszik.

– Mindenki pótolhatatlan valaki számára, egyiket se becsüld le – mondja Kantokoski. – A rosszfiúknak is van édesanyjuk, emlékszel?

– Az ördög vinne el, hogy te mindig mindent tudsz.

– A megfelelő társaságban igen. Egyébként jó sok fa van itt. Satnyák is. Pedig azt hinné az ember, hogy a földben annyi hús van, hogy a fák is ezzel táplálkoznak.

– Ne kezd már megint, menjünk arra. Szólj, ha látsz egy különösen barátságosnak kinéző fát.

– Az meg hogy néz ki? Vidáman mosolyog, vagy mi?

Kantokoski maga elé bámul. A szája széle mosolyra húzódik.

– Legalább rajtam ne neved, a kurva életbe – mordul rá Naskali. – Csak tartsd nyitva a szemed.

A rendőrök végigsétálnak egymás mellett a sírok mentén lévő, homokos ösvényeken. A szél megzizegteti a fákat. Némelyek közülük feléjük hajolnak, mintha szemügyre akarnák venni a jövevényeket, megismerkedni velük és az illatukkal, hogy már ismerősök legyenek, amikor majd eltemetik őket, és a gyökereik a sír mélyére nyúlik.

– Szerintem ezek teljesen átlagos fák – mondja Naskali. – A bejelentő tudta, hogy melyik az eltűnt fa-barátja?

– Azt hiszem, senki sem kérdezte meg.

– Pokolba!

– Ezt akár máris meg lehet kérdezni – szólal meg Kantokoski, és ismét a telefonjában kutat. – Telefonálok.

Az idő telik, a rendőrök toporognak, kavicsokat és tobozokat rugdosnak az ösvényen. Az egyik férfi szuszog, a másik a telefonját lapozgatja és több különböző számot tárcsáz.

– Na. Rossz helyen vagyunk. Az eltűnt arról a temetőről beszélt, amelyet már nem használnak, azt hiszem, hogy neve sincs.

– A Legrégibb – mondja Naskali.

– Micsoda?

– A Legrégibb temető. Ez a neve. Nem a Régi.

A Legrégibb temető elvadult. A sírkövek és keresztek különböző irányba dőlnek vagy a földön terülnek el, a sírszegélyek pedig össze vannak törve. A fák ott korhadtak el, ahol éppen kidőltek. A halott fák ágai egymásba nőttek. A sírokat megsárgult fű borítja, itt-ott elszáradt fűzfabokrok emelkednek ki a földből. A madarak egyik ágról a másikra repkednek.

– Pont olyan, mint abban a mesében, ahol a fák megpróbálják elkapni a hőst és megakadályozni a haladásban – mondja Kantokoski és megpróbálja leplezni borzongását. – Kölyökként annyira féltem tőle. Nézd azokat az ágakat, olyan, mint egy ketrec.

– És hol lehet a faölelgető fa-barátja? Látod valahol?

– Azt hiszem, annak életben kell lennie. Ez itt mind halott. Miért hagyták ennyire tönkremenni?

– Mi a francért törődsz te ezzel? Menjél előre.

Kantokoski teljesíti a parancsot, és beveszi magát az elkorhadt fatörzsek közé. Meglök egy törzset, a fa lombkoronája felől reccsenés hallatszik, a fa fele lezuhan arra a helyre, ahol Kantokoski egy pillanattal korábban állt, és tátott szájjal meredt felfelé.

– Te félnótás – hördül fel Naskali. – Nem lökdössük a törzseket. Ha nem húztalak volna el...

– Jó, hogy félrehúztál. Mi van, ha a fa-ölelgető is egy ilyen lomb alatt fekszik?

– Menj előre és figyelj. Ne nyúlj semmihez, legalábbis ne lökdöss semmit!

Egész életemben törzset, fanedvet és kérget hoztam létre a gyökérezetemmel kinyert ásványokból, cukrot, leveleket és klorofilt állítottam elő, megalkottam az illatomat. De új illatra volt szükségem, vonzerőre. Egy illatra, amely felém tereli a kívülállókat, és egy másikra, amely maradásra készíti őket. Az illatok felépítése sokáig tartott. A holttestek száma egyre csökkent, végül elfogytak. Egyre mélyebbre fúrtam a gyökereimet, és lopással kezdtem csillapítani az étvágyamat, mindenkitől loptam, a kis csemetéktől, a fűzfáktól és fűcsomóktól, amelyek elég közel helyezkedtek el, senkinek sem hagytam semmit. Mégsem volt elegendő, és gyengülni kezdtem, a leveleim lehullottak, az ágaim elszáradtak. Tisztában voltam a saját halálommal, nem voltam képes elegendő tápanyagot és építőelemet szerezni.

Az új illat mentette meg az életem. Már az utolsó satnya leveleimből választottam ki az illatot, amikor jött egy ember, megérintett, körém fonta a kezeit. Megváltoztattam az illatot, becsukta a szemét, kialudt, és átadta magát nekem. Köré növesztettem a kérgem, és felemeltem. Ott adta át nekem először a testnedveit, aztán a testét táplálékomul. Ő volt a legelső, soha nem felejttem el az édes ízét, azt az erőt, amelyet a lágyuló húsából kaptam.

Még több levelet növesztettem, még több illatot választottam ki, és a lombomat telegyűjtöttem holtakkal. Jobbak voltak, mint amelyeket korábban emésztettem fel, több és jobb tápanyagot bocsátottak ki. Kivirágoztam, és a bőség korát éltem. Lombozatom terebélyesedett, a leveleim megnöttek, zöldjük mélyebb árnyalatot vett fel. A törzsem megvastagodott, és egyre göcsörtösebb lett. Gondolataim úgy cikáztak, mint még korábban sosem.

– Oda nézz! – mutat ujjával Kantokoski bal oldalra előre, ahol sötétzöld látszik. – Ott legalábbis van valami élő.

– Na végre – böki ki Naskali. – A holtak kertje mégsem teljesen halott, legalábbis itt a felszínen.

– Az egy fa.

– Nem mondd? Pedig én azt hittem, hogy metró.

– Milyen metró? Nincs is itt...

– Persze, hogy egy fa – szakítja félbe Naskali. – Ne legyél már ennyire eget rengetően idióta. Persze, hogy nincsenek itt metrók. Fák viszont vannak, halottak és egy élő, talán. Menjünk és nézzük meg.

Pár száz méterre egy tisztás kezdődik, amely széles körben övezi a fát, ahonnan az összes növény eltűnt, csak a terméketlen föld maradt hátra. Egyedül csak a fa zöld.

– Ez hatalmas – sóhajtja Kantokoski. – Hihetetlenül hatalmas.

– Látod a faölegetőt?

– Egyelőre semmi nyoma. Gyerünk közelebb. Ez a fa az egyetlen élő itt, úgyhogy nagyon esélyes a fa-barát címre, kivéve, ha a faölegető csak a halott fákat szerette. Tudod, hogy léteznek-e fa-nekrofilok?

– Te egy mérhetetlenül nagy idióta vagy. Fa-nekrofil, mi?

– Sosem lehet tudni – ellenkezik Kantokoski. – A pályaudvaron is miféle emberek mászkálnak. A fa-nekrofilok legalább valószínűleg nem rongálnak. A szaunában is halott fákból készültek a padok, te pedig simán rájuk ülsz meztelenül.

– De nem ölelgetem.

– Könnyű azt mondani! De nézd azokat a görcsöket. Olyan különlegesek. És milyen sok van.

– Lehetne belőlük csinálni görcs-kupákat.

– De így szebbek. Az például olyan, mint egy koponya. Mint az ott, kissé feljebb.

– Az ördögbe.

Naskali előszedi a bicskáját a zsebéből, kinyitja a pengét és megkopogtatja a görcs oldalát, aztán az összehasonlítás kedvéért a fa törzsét is. A bütyök kong, a törzs viszont tompán kopog.

– Mínta üreges lenne – állapítja meg. – Várj.

Naskali lekaparja a bütyökről a kérget, a sárgásbarna háncs láthatóvá válik. Ez is kong, most még tisztábban, mint korábban.

– Hagyd csak – szól Kantokoski. – Én valahogy sajnálom ezt a fát. Egyedül nő halott fajtársai között mindenkitől elhagyatva.

– A francot, nincs ebben semmi szánni való. A fa az csak fa.

Naskali hátrál pár lépést és a fa lombkoronáját vizslatja. Ott vannak még görcsök, nagyobbak és még furcsább formájúak, mint az, amelyet ők már megvizsgáltak.

– Gyere csak ide! – parancsolja Naskali Kantokoskinak, és felfelé mutat. – Oda nézz.

Kantokoski visszalép a fa törzsétől és kollégája mellett állva felfelé néz, a mutatás irányába.

– Mi van ott?

– Egy ember – mondja Naskali.

– Az nem lehet. Ugyanolyan görcs, mint az előző koponyaszerűség.

– Több ember is van itt – állítja Naskali. – Egy fa sem növeszt ember formájú bütyköket, ugye?

– Nem hiszem, hogy egy fa a kérge alá kényszerítheti az embereket, de ha mégis, akkor sem olyan magasan. Ez csak egy átlagos fa.

– Nem is. Túlméretezett és túl göcsörtös. Ki kellene vágni és padokat vágni belőle a szaunába. Azokból a koponya-formájú bütykökből meg pofás merőkanalakat lehetne készíteni.

– Ne bántsd már – mondja Kantokoski és a görcsöket bámulja. – A fák értik a beszédet. Tudnak olvasni a gondolatokban. Olvastam egyszer, hogy...

– Hagyjuk. Eleget láttunk. Jövő héten visszajövünk egy nagyobb csoporttal és felnyitunk néhány ember-alakú görcsöt. Kíváncsi vagyok, hogy mi lehet benne.

– Ember-alakú fürdőkádra vagy valami hasonlóra gondolsz? Vagy mire?

– És te arra gondolsz, hogy... Hagyjuk, nem akarok csúnyán beszélni.

Az első emberem után többen is jöttek, akiket nem tudtam elkapni, meg kellett erősítenem az illatomat és annak vonzerejét. Az első csak egy csemete volt, embernövendék, kíváncsi és meggondolatlan, de nagyon érzékeny az illatomra.

A testéből megtanultam, hogyan működik az ember akarata és hogyan lehet azt befolyásolni. Megváltoztattam az illatomat, és azóta az emberek

a karjaimba vágynak. Belém akarnak ragadni, részemmé válni, és én megadom nekik ezt. Néha, amikor beleragadnak a törzsembe és kérget növesztek rájuk, látom a kihunyó gondolataikat, elporladó életük utolsó képeit. *Vége valaki visszaölel. Most meghalok? Vége van értelmem, nem kell tovább egyedül élnem. Anya, félek. De jó, hogy elmehettek, felbágyhatok az aggodással.*

A csábítás nem mindenkire hatásos. Néhányan csak tovahaladnak vagy levizelik a törzsemet. Nem értem az embereket. Egyszerre egyszerűek és bonyolultak. Szükségem van további emberekre, további tudásra, tanulni akarok, virágozni és nőni, minden egyes nap egyre inkább élni. Olyan sok ember van. Olyan sok tanulnivaló. Olyan sok táplálék, az elmémnek és a törzsemnek is.

Másnap reggel Kantokoski kopogás nélkül lép be Naskali szobájába. A keze reszket, a homlokán izzadság gyöngyözik. Lehelete régi vodkától bűzlik.

– Megint felöntöttél a garatra – állapítja meg Naskali, és elé tolja a vendégszéket. – Ülj oda. Jól vagy? Az én szemetesembe ne hányj.

– Persze.

– Miért piálsz a hét közepén?

– Nem tudtam elaludni, csak az a fa járt az eszemben. Oda akartam menni és megölelni. Teljesen képtelen kényszer. Már majdnem elindultam, de kitaláltam, hogy lebénítom magam vodkával. Eszméletlenre ittam magam.

– De most megint akarod, ugye? – erősíti meg Naskali.

– Igen.

– Ej, de gyorsan faölelgető lett belőled. Miért?

– Nem tudom. Nem tudom kiverni a fejemből... Figyu, van nálad laposüveg?

– Mint Neville-nek a Jerry Cotton-ban, ugye?

– Ja.

– Van bizony – ismeri be Naskali, és elővesz egy sárgásbarna folyadékot tartalmazó üveget az íróasztal alsó fiókjából. – Bourbon, mind a tiéd lehet. Én többé nem akarok inni sem, ez a vágyam is ugyanúgy

elveszett, mint a szexuális. Az öregség nem jár egyedül, szeretném akarni, de nem akarom. Fura dolog ez szerintem.

Kantokoski egyenesen az üvegből iszik. Megissza az üveg felét, mire abbahagyja.

– A pokolba is! – mondja. – Az a fa rohadtul megijeszt engem, de mégis oda akarok menni és megölelni. Szerintem van valamilyen befolyása, faölelgető-kényszer.

– A fák nem tudnak kényszeríteni semmire. Csak túl élénk a fantáziád.

– Te voltál az, aki a görcsöket embernek képzelte – mondja Kantokoski. – Elmegyek.

– A temetőbe? Egyedül?

– Igen.

– Én vezetek – szól Naskali, és felkapja az autó slusszkulcsát az asztalról. Kantokoski száján mosoly jelenik meg, a homlokráncai kismulnak egy pillanatra.

– Ígérd meg, hogy nem hagysz ott, történéjk bármi – kéri. – Hiszen megint részeg is vagyok.

A fa, ha lehet, még nagyobb és göcsörtösebb, mint korábban, vagy legalább is annak látszik. Lombozata meggátolja, hogy a fény a földet érje, és a tisztást körbevevő halott fák sem tűnnek túl vidámnak.

– A rohadt életbe! A picsába! – kiált fel Kantokoski azonnal, amikor a fa vonzaskörébe ér. Azon nyomban a fatörzshöz rohan és a fa köré fonja karjait olyan messzire, amennyire csak tudja. De nem éri körbe. Vagy tizenkettő Kantokoski kellene, hogy teljesen körbeérje a fát az ölelésével.

– Te idióta. Gyere el onnan! Nem is akarod te ezt igazán.

Kantokoski nem szól semmit, csak egyre szorosabban öleli a fát. Naskali közelebb megy hozzá, és elkezd elrángigálni onnan. Kantokoski szorítása nem ereszt. Szorosan a fa mellett áll, arccal a fának, szemei lecsukva, szája félig nyitva, azon keresztül gyengén lélegzik.

– Az ördögbe! Gyere el attól a fától! Hallod?

Kantokoski nem reagál.

Naskali meghátrál és nézi a munkatársát, akit az egyetlen barátjának tart. Szeme láttára a fa kérget növeszt Kantokoski köré. Beborítja a tenyerét, az oldala mentén a hátára kúszik. Beteríti a torkát, és az arcára emelkedik.

Naskali pánikba esik. Kinyitja a bicskáját, lenyúzza a kérget Kantokoskiról, egyben a húsát is. Vér fröccsen, de a kéreg a seb fölé nő, és elállítja a vérzést. Naskali nekiesik a késével, nyesni kezdi a kérget és Kantokoski húsát. Semmi sem segít. Semmi sem állítja meg a kéreg növekedését, és nincs hatással Kantokoskira sem.

Naskali meghátrál, megkeresi a telefonját, és segítséget hív. Azt mondja, hogy egy rendőr túl nagy fába vágta a fejszéjét, küldjenek egy pár favágót, ja, és hosszú pengéjű láncfűrészeket is.

A beszélgetés alatt a Kantokoski alakú görcs felemelkedik, a fa koronája felé mozdul, a fa köré tekeredik, a gallyak közt helyezkedik el, az oldalán fekve.

– A rohadt életbe, micsoda tökfilkó! – kiabálja Naskali. – A pokolba is, milyen fa ez! Ez a sátánfajzat nem sokáig fog itt állni. Kidöntünk, és kiássuk Kantokoskit vagy a maradványait a kéreg alól. Hallod-e, te átkozott! Még ma megöllek! Kivágatom a törzsed, gyűjtőssá és fűrészporrá aprítalak. Az ördög vinné el! A haverom.

Naskali visszamegy annak az útnak a szélére, ahol az autót hagyták. Megragadja a kormánykerék tetejét, fejét a kézfejére hajtja, és becsukja a szemét. Könny csepeg a szemhéja alól, eláztatja a mandzsettáját.

Ez nem adta fel, nem halt meg azonnal. Beszéltem hozzá, felvázoltam elméjében a gondolataimat. Megértette a gondolataim képeit és én is az övéit. Először beszéltem a táplálékkal és először válaszolt a saját képeivel. Tele volt csodálkozással, hitetlenséggel, daccal és félelemmel. Nem akarta átadni magát nekem, habár többször is felvázoltam neki, hogyan fog a részemmé válni. Gyűlöletet, izzó, forró gyűlöletet mutatott nekem, én pedig úgy megszorogattam, hogy kiürült és belém áradt. Nem adta meg magát, hanem elmondta, hogy jönnek mások, akik el fognak pusztítani engem, hogy az emberek kidöntik a törzsem és lenyesik az ágaimat. Leírta, hogyan emelik ki a gyökereimet a földből, és pusztítanak el a tüzzel, hogyan jön el egy nagyobb csapat az övéi közül és veszik el az életemet.

Örültem minden beígért jövevénynek, és ezt el is mondtam neki. Megmutattam, hogyan vonzom majd oda az övéit, hogyan mondanak le

az életükről az én kedvemért, hogyan fekszenek majd mindenhol az ágaim alatt a halottak, csöndben lebomlanak, és folynak a gyökérezetem köré.

A képei elhomályosultak, de láttam, hogy jönnek majd mások, akik a távolból végeznek velem, anélkül, hogy a vonzáskörömbe jönnének. Lehet, hogy jönnek. Lehet, hogy nem. Többszörös erősséggel kezdtem szövögetni a halál álmanak illatát az előzőhöz képest. Elmondta, hogy az emberek támadással védekeznek. Hasonlóképp cselekedtem én is, megtöltöttem a világot hiábavaló halállal, halállal, amely nem táplál engem. Ugyanakkor még több magot érleltem, és küldtem tovább a szél és a viharok szárnyán. Csíráim egy része már kisarjadt, egyesek itt a közelben, mások az Isten háta mögött. Több van belőlem, szaporodok és egyre csak növekszem, újra, több más helyen. Senki sem tarthat vissza. Halhatatlan vagyok.

Halhatatlan vagyunk.

Fordította Nagy Orsolya

A novella eredeti címe *Kuolematon* és 2019-ban jelent meg a Mia Myllymäki és Anu Korpinen szerkesztette *Metsän kronikka: Tarinoita puista* című novelláskötetben.

Mare Nostrum

Jussi Katajala

Jason Briggs a Suomenlinna erődítménye felé tartó komp felső fedélzetén állt, és fényképeket készített a távolodó Helsinkiről, akárcsak egy átlagos turista. Az őszi tenger felől jeges szél fújt, a sötét fellegekből egy-egy esőcsepp hullt alá. Jason a Silja Serenade-ra exponált a kamerájával. A hajó épp kikötni készült, a kéményéből sötét füst szállt fel. Miután elegendő képet készített, Jason az utastérbe ment. Leült egy padra, és végignézett az utastársain. Egyik sem tűnt Volkov ezredesnek. Valószínűleg ő már megérkezett Suomenlinnába, a GRU tisztje nemigen késne a találkozóról. Jason most volt először Finnországban, így minél több fényképet akart készíteni emlékébe. Kivett a mellzsebéből egy műanyag dobozkát, és a benne lévő memóriakártyát kicserélte a kamerában lévővel.

A komp elérte a mólót. Jason egy pillantást vetett a városra, ahogy a szárazföldre lépett. A Silja Serenade már ismét mozgásban volt, úgyhogy sietnie kellett a megbeszélte találkozási ponthoz. Az út a Kustaanmiekansalmi-szoroshoz gyorsan telt. Miután felkapaszkodott a töltésre, meg is pillantotta Volkovot, és odasétált hozzá. Volkovnál tökéletesen ugyanolyan kamera és objektív volt, mint a Jasoné. Hátizsák helyett egy hordozható kameratok lógott az oldalán. Odabiccentettek egymásnak anélkül, hogy egy szót is szóltak volna. Mindketten fényképeket készítettek a tovaúszó Silja Serenade-ról. A fedélzeten néhány ember integetett a töltésen állóknak. Amikor a hajó áthaladt a szoroson, Volkov Jason felé fordult.

– Úgy tűnik, van egy közös hobbink – szólalt meg Volkov. – Mi lenne, ha beülnénk a sörfőzde éttermébe, és összevetnénk a felvételeinket?

– Nekem megfelel, átkozottul hideg van itt.

Az étteremben csend honolt. Jason és Volkov a hall egyik sarkában választott asztalt, egy magas, boltíves ablak mellett. Volkov a kőfalnak háttal ült, Jason szemben az ablakkal. Mindketten az asztalra tették a kamerájukat.

– Meg kell hagyni, nagyon meglepődtünk, amikor megkaptuk az indítványt erről a találkáról – mondta Jason. – Nem éppen mindennapi,

hogy a GRU kapcsolatba lépjen a NCIS-szel. Miért akart kifejezetten Helsinkiben találkozni?

– Finnország semleges terület. Biztosíthatom, hogy efféle információk megosztása részünkről is kivételes. A közelmúltbeli események miatt mégis előnyösnek találtuk az együttműködést.

– Milyen eseményekre gondol?

– Egy ilyen eset csak baleset. Kettőt még lehet véletlennek tekinteni, de a harmadik már ismétlődő minta.

– Három? Franciák vagy britek?

– Kínaiak. Egy Jin-osztályú atom-tengeralattjáró egy hónappal ezelőtt tűnt el. Ezt később egy zátonyon találták meg, ugyanolyan állapotban, mint a K-550 Alekszandr Nyevszkijt vagy az önök USS Louisiana-ját.

A két férfi elcsendesedett, amikor a pincér eléjük tette a sörüket.

– Vannak anyagai a kínai tengeralattjáróról?

– Minden ott van a kamera memóriakártyáján.

Jason fogta Volkov kameráját, és vizsgálni kezdte annak tartalmát. A kamera kijelzőjén hemzsegtek az orosz és a kínai nyelvű dokumentumok. Ezekon kívül voltak még képek a két, darabokra tört hadihajóról. A leszakított darabok a tengerfenéken heverték rendezetten a csontváz-szerű törzs körül, mintha valaki azt tanulmányozta volna, hogyan épült fel a tengeralattjáró.

– Az atomrobbanófejek? – kérdezte Jason.

– Eltűntek, ugyanígy a számítógépek, az atomreaktorok és a motorok is.

Jason megállt az utolsó képnél, és Volkov felé fordította:

– Ez micsoda?

– Az egy Humboldt-kalmár, ami egy Bulava-rakéta fűvócsövét tartja a csápjaiban. A képet a Mir-búvárhajó készítette a Kamcsatkai-félsziget közelében, miközben a K-550-es roncsait kereste. Ezért gyanítottuk először, hogy maguknak van köze mindehhez.

– Hogyan?

– Eleinte azt gondoltuk, hogy maguk tanították be őket szabotázs-feladatokra úgy, ahogy a delfineket és a fókákat is idomítják.

– Komolyan azt állítja, hogy a kalmárok meg tudnának semmisíteni egy atom-tengeralattjárót? A fűvócső méretéből ítélve ez egy alig pár-méteres állat!

– Ha tudná, milyen állatkísérletek folytak a Szovjetunióban, nem tartaná akkora marhaságnak.

Volkov elvette Jason kameráját, és megvizsgálta a memóriakártya tartalmát.

– Úgy tűnik, megvan minden, amiben megegyeztünk – mondta Volkov.

– Most mi legyen?

Volkov rápillantott a pincérre, aki az előétellel közelített az asztaluk felé.

– Most eszünk. Aztán hazatérünk, és megpróbáljuk kitalálni, ki áll az események mögött.

Volkov a táskájába tette Jason kameráját, Jason pedig a hátizsákjába a Volkovét.

– Remélhetőleg az együttműködésünk folytatódik – szolt Volkov.

– Értesíteni fogjuk önöket mindenről – felelte Jason –, ahogy feltehetőleg önök is értesítenek majd minket.

– Okvetlenül. Az államaink között vannak nézeteltérések, de ebben az esetben egybe esnek az érdekeink. Valakinek több tucat atomrobbanófej van a birtokában. Ez komoly veszélyt jelent a világbékére.

– De kinek? Még Kim Dzsong-un sem olyan hülye, hogy ilyenrel operáljon. Iránnak már van saját atomfegyvere, az al-Káidának pedig még erőforrásai sincsenek.

Volkov megvonta a vállát, és nekiesett az előételnek.

Chad Henderson ásított egyet és unottan körbenézett. A barátnője, Lynda Parnell az idegenvezető ismertetőjét hallgatta a csoport többi tagjával együtt, de Chadet nem érdekelték a halak. Ő csupán kapott pár ingyen jegyet az egyik munkatársától a San Fransiscóban nemrég nyílt Sea Life Akváriumba, és felvetette, hogy menjenek el, mivel Lynda mindig panaszkodott, hogy nem mennek soha sehová. Az idegenvezető Chad számára meghatározhatatlan akcentussal beszélt. A névtábláján az állt: Minna; a haja szőke volt, így valószínűleg svéd lehetett.

Egy hang a háta mögül arra készítette Chadet, hogy megforduljon. Mintha valaki megkopogtatta volna az üveget. Valamilyen tintahal bámult egyenesen Chad szemébe a kissé távolabb lévő akváriumból. Még egyszer kopogtatott, és úgy tűnt, mintha mutogatna valamit a csápjaival.

A tintahal mozdulatai megmosolyogtatták Chadet. Odalépett az üveghez:

– Akarsz valamit, haver? – kérdezte. – Megettem valamelyik rokonodat múlt héten a sushibárban, vagy mi?

A tintahal színe hirtelen fehérből pirosra váltott. Chad nem tudta, hogy képesek ilyesmire. A tintahal bőrfelszínén különböző mintázatok kezdtek felragyogni. Chad zavarodottan bámulta a látványt. A mintázat mozgása fokozatosan gyorsult, a külvilág és annak hangjai egyre távolibbnak tűntek. A minták tánca közben a kalmár érzelemmentes szemei rá meredtek, és Chad úgy érezte magát, mint egy közeledő autó reflektoraitól megdermedt őz, ami nem tudja elfordítani a tekintetét a felé tartó puszitulástól. Chad felriadt, amikor valaki a vállára tette a kezét.

– Jól van?

Az idegenvezető odalépett Chadhez. A tintahal kilótt, és eltűnt valahol az akvárium örvényeiben. Chad szédült, és fáj a feje is.

– Aha, nincs semmi gond – mondta. – Csak lemaradtam megnézni annak a tintahalnak a fényshow-ját.

– Az amúgy egy Humboldt-kalmár, és Nemónak hívják.

– Nem tudtam, hogy így tudják váltani a színüket.

– Minden fejlábú tudja. A közönséges tintahal például színmintájának változtatásával képes hipnotizálni a zsákmányát, hogy az ne tudjon elmenekülni.

– Az a kalmár az ebédjének nézett?

– Lehet, de biztos vagyok benne, hogy nem tudta volna áttörni azt az üveget.

Lynda is odaért.

– Hát itt vagy! Menjünk már, éhes vagyok. Van egy jó hamburgerező a közelben.

Amíg ettek, Chad a saját gondolataiba mélyedt. Még szédült egy kicsit, és valahányszor becsukta a szemét, a kalmárét látta maga előtt, a folyamatosan mozgó minták között.

Minden erejével koncentrálnia kellett, hogy megértse Lynda szavait. Csak a hamburgere felét tudta megenni, a sült krumplihoz hozzá sem nyúlt, viszont a hamburger mellé vett nagy kólát megitta. Fáradt és szomjas volt.

– Egy kicsit rosszul érzem magam – mondta Chad. – Jobb lesz, ha most hazaviszlek, és pihenek egyet. Menjünk, mondjuk, moziba a jövő héten.

Miután Lyndát hazavitte, Chad az autóhirdetéseket kezdte böngészni az interneten. Amikor megtalálta, amit keresett, felhívta az eladót. Az eladó beleegyezett, hogy átvegye Chad néhány éves Chevrolet Impaláját, és beszámítsa az árba. Néhány óra múlva Chad már be is hajtott az akváriumkereskedés udvarára a frissen vásárolt, fehér Ford Econoline kisteherautóval. Megvette a legnagyobb akváriumot, amit csak talált, és az akváriumkereskedés eladója segített azt a kocsinhoz cipelni. Otthon Chad a szomszéd segítségére szorult, hogy be tudja vinni az új szerzeményét a nappaliba, ahonnan először a kanapét húzta a hátsó udvarra.

– A fene vigye el, ebbe belefér egy cápa is – mondta a szomszéd. – Mit akarsz belerakni?

– Majd csak találok bele valamit.

Miután a szomszéd távozott, Chad összekapcsolta a fürdőszoba vízcsapját egy tömlővel, aminek a másik végét az akváriumba tette.

Miután vett még egy vízálló Sony Xperia tabletet, Chad visszatért a Sea Life-hoz. Nem messze, a parkolóban várakozott, amíg be nem sötétedett. Chad a fejére húzta a pulóvere kapucniját, az arcára símaszket vett, a kezére pedig kesztyűt. Fejben elismételte, amit Nemo parancsolt neki, és elindult. A kisteherautóval a hátsó bejárathoz hajtott. Beütötte a megfelelő kódot a számszárba, és a kapu kinyílt. Nemo targoncára emelése nehéz feladat volt, mivel annyit nyomott, mint Lynda. Meg kellett állnia pihenni, mielőtt Nemót a kisteherautóhoz vitte volna. Amikor végre Nemo a jármű rakodóterébe terített műanyagponyván hevert, Chad öntött rá néhány vödör vizet.

Otthon nagy erőfeszítésébe került Nemót az akváriumba varázsolni. Ez alkalommal nem kért segítséget a szomszédától. Amíg az akvárium töltődött, Chad beüzemelte a tabletet, és aktiválta rajta a beszéd-szintetizátort.

Nemo felmászott az akvárium peremére. A csápjába vette a tábla-gépet, és elkezdte a képernyőt nyomkodni. Élettelen géphang szólalt meg.

– Eddig jól teljesítettél – mondta Nemo. – Nemsokára itt az idő, hogy a következő fázisba kezdjünk. Menj és pihenj, hogy bírd a melót.

Chad várt, amíg az akvárium megtelt elegendő vízzel. Azután elzárta a csapot, és aludni ment, Nemo pedig tovább pötyögött a tableten a nappali sötétjében. A rajtól kapott üzenet szerint a csomag kézbesítésénél felmerültek problémák, de ezeknek nem szabadna akadályozniuk a terv megvalósítását.

Jason kávésbögrével a kezében belépett a gyárcsarnokba. Nem szokott hozzá a kontinensek közötti repülőutakhoz, ezért úgy érezte, mintha az agyát szirupba merítették volna. Felmászott a fém lépcsőkön a galériára. Nekitámaszkodott a korlátnak, és a lent sürgölődő kutatókat figyelte. Az egész olyan volt, mint amikor egy gyerek megpróbálja összerakni egy tengeralattjáró makettjét, majd csalódottan földhöz vágja, aztán összetapossa, szilánkokra töri a lábával. Nem irigyelte a tudósokat. A USS Louisiana maradványainak vizsgálata erős politikai vitát keltett. Végül az NCIS-nek adták a munkát, mivel az esemény akár terrorizmushoz is kötődhet. San Franciscóban létrehoztak egy átmeneti irodát, így a roncs darabjait nem kellett messze elszállítani a megtalálás helyétől.

Jason odabiccentett Edwin Finkel különleges ügynöknek, aki egy mappával a kezében ért oda hozzá.

– Kiderült valami Volkov anyagaiból? – kérdezte Jason.

– Az orosz és kínai tengeralattjárók sérülései megfelelnek a USS Louisiana sérüléseinek. Túl mélyre sülyedtek, ahol a víz nyomásától összeroppant a hajótörzs. Az Ohio-osztályú tengeralattjárók általános merülési mélysége 240 m, de a törzsük csak 400 méteren vagy mélyebben törik.

– Azt tudjuk már, miért kerültek ilyen mélyre? Lehet az ok valamilyen készülék-meghibásodás?

– Nem találtunk a vezérlőrendszer vagy más rendszerek működési zavarára utaló jeleket. Az is valószínűtlen, hogy három tengeralattjáró hirtelen ugyanolyan meghibásodást szenvedjen.

– Emberi beavatkozás?

– Ha valaki szándékosan irányította volna lefelé a hajót, vagy véletlenül merültek volna túl mélyre, az már jó előre szemet szúrt volna.

– Ezek szerint halványlila gőzünk sincs, mi történt.

– Valamit azért mégis csak találtunk. Mindegyik tengeralattjáró hajócsavarja és kormánylapátja úgy rongálódott meg, mintha egy sziklának csapódtak volna. Továbbá a hajótörzseken szabályos horpadások találhatóak, amik nem keletkezhettek a víz nyomásától.

– Mi okozhatta ezeket a sérüléseket?

– Sejtelmünk sincs. Olyan, mintha valamilyen más külső erő összehúzóprésele voltna a törzset.

Edwin átnyújtotta a mappát Jasonnek.

– Itt a Volkov-anyag fordítása, valamint a jelentés a saját észrevételeinkről. Hátha te látsz még benne valamit.

Jason megitta a kávéját, és az irodájába ment. Átlapozta a mappa tartalmát, de nem talált semmit, ami segített volna megoldani a rejtélyt. Az utolsó oldalon egy kép volt a Humboldt-kalmárról. Jason hosszasan bámulta. Úgy döntött, keres egy szakértőt. A Google szerint a San Francisco-i Sea Life-ban voltak kalmárok, ott talán tudnának segíteni. Fogta a fényképet, és a kocsijához indult.

A Sea Life infópontjánál Jasont egy Minna Andersson nevű dolgozóhoz irányították. Jason Minna irodájához ment. Az ajtó nyitva volt. Kopogtatott az ajtófélfán, belépett, és felmutatta a jelvényét.

– Jason Briggs vagyok az NCIS-től. A Humboldt-kalmárról szeretnék beszélni önnel.

– Miért keverték bele az NCIS-t az ügybe? – kérdezte Minna. – Már elmondtam mindent a rendőrségnek.

– Elmondta a rendőrségnek? De mit?

– Nem a rablás miatt van itt? Betörték, és elrabolták a Nemo nevű Humboldt-kalmárunkat.

– Sajnálattal hallom, de nem emiatt vagyok itt. Általánosságban szeretnék többet megtudni a Humboldt-kalmárokról egy olyan különös esemény miatt, amiről nem árulhatok el többet.

Minna hellyel kínálta Jasont.

– Önnek különleges az akcentusa, Ms. Andersson. Talán svéd?

– Finn. A helsinki Sea Life-akváriumnál dolgozom. Egy kiállítást készíték itt elő a Balti-tengerről. Szólítson csak Minnának.

– Rendben. Meséljen nekem a Humboldt-kalmárokról.

– Néhány méter hosszúra nőnek, egy felnőtt egyed úgy 50 kilogrammot nyom. Krillel és halakkal táplálkoznak. A nevüket a dél-

amerikai partvidéknél található Humboldt-áramlatról kapták, ahol eredetileg éltek.

– Eredetileg? És hol élnek most?

– A Humboldt-kalmár azon ritka fajok egyike, amelyek hasznot húztak a klímaváltozásból. A Csendes-óceánon terjedelmes, oxigénhiányos területek alakultak ki, ahol a nagytestű ragadozóhalak már nem képesek megélni. A Humboldt-kalmár ezzel szemben jól megvan alacsony oxigéntartalmú vízben is. Az alacsony oxigéntartalmú területeken így már anélkül lakomázhatnak a krillekből, hogy attól kellene tartaniuk, maguk is ragadozók zsákmányává válnak. Az ilyen részek folyosókat is képeznek, amelyeken keresztül a Humboldt-kalmárok új területeken tudtak elterjedni.

Minna egy világtérképet terített végig az íróasztalon.

– A Humboldt-kalmárok ma már mindenhol megtalálhatóak Észak- és Dél-Amerika nyugati partjainál. Hideg és meleg vizekben egyaránt képesek megélni. Korábban csak ritkán látták őket San Diegótól északabbra, manapság a faj elterjedt Brit-Kolumbiánál és Alaszkánál is, délen pedig egészen Tűzföldre. A csendes-óceáni nyílt oxigénhiányos folyosón keresztül egy nap akár majd Oroszország partjait is eljuthatnak, onnan pedig Ázsia más területeire.

Jason kivette a zsebéből a fényképet, és a térképre tette.

– Már eljutottak oda. Ezt a képet Kamcsatkánál készítették nem olyan régen.

– Mit tart a csápjaiban?

– Ez az információ titkos. Milyen okosak ezek a kalmárok? Idomíthatóak úgy, mint például a delfinek?

– Minden tintahalféle okos. Gyorsan tanulnak, és eszközhasználatra is éppúgy képesek, akár az ember. Továbbá a Humboldt-kalmár az egyetlen olyan tintahalfajta, amely képes falkában vadászni. Kommunikálnak egymással a bőrszínük változtatásával, és így koordinálják a cselekvéseiket is. A klímaváltozás segít nekik ebben is, a tengervíz melegedésével fokozódik az agyműködésük.

– Ezek szerint egyre okosabbak lesznek?

– Elvileg igen, de nehéz megmondani, mennyire válhat okossá egy kalmár. Egy extrém alkalmazkodóképességű fajról beszélünk. Amikor az

El Niño-jelenség élelemhiányt idéz elő, a Humboldt-kalmárok egy része egyszerűen megáll a növekedésben, és az utódai is kisebbek lesznek.

– Pokoli egy bestiának tűnik. Veszélyes az emberre?

– Olykor-olykor támadtak már úszókra, de még nem hallottam róla, hogy megöltek volna bárkit is. Természetesen, ha egy egész falka esne neki az embernek, ott fennállna az életveszély.

Jason megköszönte az információt, és visszatette a fényképet a zsebébe. Az iroda ajtajából még egyszer visszafordult.

– Mi a francért akarna valaki ellopni egy kalmárt? – kérdezte.

– Valószínűleg háziállatnak. A Humboldt-kalmár kapható a halüzletekben és a legtöbb étteremben, ha valaki meg akarná enni.

Miközben visszafelé autózott a saját irodája felé, Jason a hallottakon töprengett. Még nem tudott helyére illeszteni minden információ-morzszát, de biztos volt benne, hogy jó nyomon jár. Talán Volkov gondolata a kalmárok idomítását illetően nem volt teljesen alaptalan. A háttérben Észak-Korea lehet, ahol rengeteg, ennél is furcsább dolgot tettek már.

Chad Nemo utasításai szerint megépítette az eszközt. A nappali padlója tele volt darabokra szedett elektromos kutyükkal, amikből a szükséges alkatrészeket nyerte ki. Lenullázta a bankszámláját, hogy be tudjon vásárolni mindent, amire szüksége volt. Az elektronikus hulladék között üres kólás flakonok és csokipapírok heverték. Magának ezeket halmozta fel, miközben Nemónak friss halat szerzett be. Csokoládén és üdítón élt azóta, hogy Nemót hazavitte. Ha akart valamit kérdezni tőle, közel kellett mennie az akváriumhoz, mivel a kalmárok hallószerve csak víz alatt működik rendesen.

Hívták néhányszor a munkahelyről, biztosan csodálkoztak, hogy miért nem ment dolgozni. Lynda is telefonált párszor. Chad nem válaszolt. A hívásoknak vége szakadt, amikor szétszedte a telefonját, és alkatrészként beleépítette az eszközbe. Nem volt teljesen biztos benne, milyen eszközt is csinál valójában, de megbízott Nemo utasításaiban.

– A dagály magasán lesz ma éjjel – mondta Nemo. – El kell hoznod a töltetet a partról. Amint megszerezted, sietnünk kell.

– Kész leszek időben, ne aggódj.

– A késlekedésre nincs mód. Csak egyetlen lehetőségünk van.

Chad hajnal kettőkor indult útnak. A Moore Road-i kikötőhídhöz hajtott a Golden Gate-híd közelében. Úgy állt meg az autóval, hogy annak a hátulja a San Francisco-öböl felé nézett. Felnitotta a csomagtartót, és várakozni kezdett. A környék majdnem teljesen kihalt volt, csupán valamivel távolabb támolygott el egy koszos férfi, miközben olykor-olykor egy barna papírzacskóval eltakart üveget emelt az ajkaihoz. A férfi leült, a Golden Gate-hídat nézte, és folytatta az iszogatótást.

Kicsivel három után a vízben mozgás látszott. A vízfelszínre felemelkedett valami hatalmas, ami Chadre meredt. Chad intett a kezével úgy, ahogy azt Nemo mondta. A vízből egy fémes tárgyat szorongató csáp nyúlt ki. A csáp a kocsis csomagtartójába emelte a terhét, majd visszahúzódott. A lény a víz alá süllyedt. Nem sokkal később a tenger újra elcsendesedett. Chad émelygett, miközben hazahajtott. Egy pillanatra erőt kellett gyűjtenie, mielőtt képes lett volna felvinni a tölteket a nappalijába.

– Fantasztikus! – mondta Nemo. – Kezdődhet az utolsó fázis.

Chad tovább sürgölődött az eszközzel. Mire megvirradt, kénytelen volt pihenőt tartani, mivel a fejfájása egyre erősödött. Elaludt, még a bejárati ajtó nyílását sem hallotta.

– Chad, itt vagy? – kérdezte Lynda. – Próbáltalak hívni, de nem vetted fel. Chad?

Lynda fel-alá járkált a csendes lakásban. Belépett a nappaliba, és rácsodálkozott a padlón heverő, darabokra szedett eszközökre. Megfordult, és megpillantotta Nemót, aki épp a tabletet nyomkodta. Nemo Lyndára emelte a tekintetét.

– Ki vagy te?

Lynda felsikoltott. Chad felébredt, és átrohant a nappaliba.

– Mit csinálsz te itt? – kérdezte. – Hogy jutottál be?

– Te magad adtad nekem a pótkulcsot. Azért jöttem, hogy megnézzem, rendben vagy-e. Mi történik itt? Honnan van az a tintahal?

– Ó Nemo. Ő segít nekem építeni.

– Építeni? Micsodát?

– Ez a nőstény elronthat mindent. Hozd ide!

Chad Lynda szájára szorította a kezét, és az akváriumhoz vonszolta. Lynda hiába próbált küzdeni ellene.

– Nézz rám! – mondta Nemo.

A kalmár bőrén gyors ütemben kezdtek ragyogni a vörös és fehér minták. Lynda hiába próbálta elfordítani a tekintetét. Egy pillanattal később már vergődés nélkül, apatikusán bámulta Nemót.

Miután Lynda távozott, Chad folytatta az építést.

Az est leszálltával elkészült. Chad bekapcsolta az eszközt.

– Csodálatos – mondta Nemo. – Most felvesszük a videót. Aztán el kell vinned az eszközt a célponthoz.

A fejfájás miatt Chad meg-megakadt beszéd közben, és a videót háromszor is fel kellett venni, mielőtt Nemo megelégedett volna vele. Chad egy kézikocsival az autóhoz vitte az eszközt. Amikor visszaért, el kellett rohannia a mosdóba. Nem emlékezett, mikor volt utoljára ennyire felkavarodva a gyomra. Végül betántorgott a nappaliba.

– Betápláltam a célpontot a tablet navigációs programjába – mondta Nemo. – Fogd, és menj!

– És te?

– Én nem férek be az autóba az eszközzel együtt. Törd be az akvárium üvegét!

– De hát akkor meghalsz!

– Már amúgy is haldoklom, nem vállalhatom a kockázatot, hogy megtaláljanak. Jól szolgáltad a falkát, ezt a szívességet a magam nevében kérem.

Chad kivitte a tabletet a kocsiba. Megkereste a baltát a garázsban, összetörte az akvárium falát, annak tartalma a padlóra ömlött. Egyáltalán nem gondolt a házat ért vízkárra. Nemót nézte, ahogy az élet távozik a szemeiből. Leeresztette a baltát, az autóhoz ment, azzal sem törődve, hogy a bejárati ajtót bezárja maga mögött.

Jason a telefon csengőhangjára ébredt. A vonal túloldalán Edwin volt.

– Gyere a Bonita Cove-öbölbe, van itt a parton valami, amit biztosan látni szeretnél.

Jason villámgyorsan lezuhanyozott, felöltözött, és magához vett egy almát reggeli gyanánt. Áthajtott a Golden Gate-en, és nyugatnak fordult. Edwin nem mondott pontos helyet, de az út mellett parkoló mentőautók mutatták a helyes irányt. Jason csodálkozott, hogy miért van az atomkatasztrófa-csoport, a NEST kocsija is a helyszínen. Edwin az út mellett álldogált.

– Ott – mondta. – Úgy néz ki, mintha Cthulhu jött volna nyaralni.

Jason csak pár pillanat elteltével eszmélt rá a parton lévő lény méreteire. Védőruhába öltözött emberek nyüzsgöttek körülötte.

– Ez amúgy egy pokolian nagy kalmár – szolt Jason. – Miről van szó?

– Tegnap éjjel vetődött partra. Akik a közelébe mentek, kezdték rosszul érezni magukat, és az egyik okosabb rendőrnek feltűnt, hogy mindez hasonlít a sugárbetegség tüneteire. A NEST szerint a jószág az atomfegyvereknél használt plutónium-239-nek volt kitéve.

– Vajon a USS Louisianáról eltűnt robbanófejek környékén úszkált?

– Nekem is ez jutott eszembe. A nyilvánosságnak adott információk természetesen a fukusimai atomszennyezésről szólnak. Ha kiderítenénk, merre mozgott, a robbanófejek nyomára bukkanhatnánk.

Jason valamivel messzebb egy ismerős személyt pillantott meg, és odalépett hozzá.

– Hát ön hogy került ide? – kérdezte Jason.

Minna leeresztette a távcsövét.

– Azért hívtak ide, hogy megállapítsam a partra sodort tintahal fajtáját – válaszolta Minna. – De nem jutottam ennél közelebb.

– Felismeri ilyen messziről?

– A méretéből ítélve akár egy gigász kalmár is lehetne, de az csak az Antarktisz közelében él, így ennek egy óriáskalmárnak kell lennie.

– Meg tudja mondani, merre mozoghatott, mielőtt ide vetődött? Például ha csak egy bizonyos helyen élnek Kalifornia közelében...

– Fogalmam sincs. Az óriáskalmárokról alig tudni bármit is, az első fényképek is csak 2002-ben készültek róluk. Az élőhelyük teljes rejtély.

– Reméljük, valamikor sikerül közelebről is megvizsgálni.

– Ez valószínűleg hiú remény. A kalmárok szövetei gyorsan lebomlanak, ha kijutnak a vízből. Ebből nemsokára semmi nem marad.

Jason emlékezett, mit mondott Edwin a tengeralattjáró sérüléseiről. Egy óriáskalmár képes lenne megsemmisíteni egy tengeralattjáró hajócsavarját és kormánylapátját egy nagyméretű kő segítségével. De az ettől még fel tudna emelkedni a felszínre. Hacsak nem húzza valami mélyebbre.

– Milyen hosszú karjai vannak annak a szörnynek?

– Közel tíz méteresek is lehetnek.

A csápok nem érnék körbe egy tengeralattjáró törzsét, sőt egy óriáskalmár mozgatni sem tudná azt.

– Valamilyen gigászkalmárt is említett. Mekkora kalmárok vannak igazából a tengerekben?

– Senki sem tudja. Azt is kérdezhetnénk, hány lába van egy marslakónak.

Talán tényleg képesek falkában működni – gondolta Jason. Mivel a parton nem volt semmi tennivaló, Jason és Edwin elindultak az iroda felé. Jason először elment kávé és szendvicset venni. Amikor a Golden Gate-hídon járt, az előtte haladó autó hirtelen lefékezett. Jason is sárféket nyomott, és káromkodott. Amikor oldalra pillantott, meglátta, miért fékezett a másik jármű. A híd korlátján egy nő állt, aki nyilvánvalóan le akart ugrani. Jason kiszállt a kocsiból, és a nőhöz sietett. A másik autó sofőrije próbálta lebeszélni a nőt az ugrásról. Jason felmutatta a jelvényét.

– Jöjjön le onnan! – mondta. – Biztos vagyok benne, hogy meg tudjuk oldani a problémáit másképp is. Mi a neve?

A nő hátranézett. A Sea Life-ban kapható póló volt rajta, és sírt.

– Lynda. Nem akarok leugrani, de muszáj. Megparancsolta.

– Ki parancsolta meg?

– Nemo. A fejemben van, és ő parancsol.

Mielőtt még Jason bármit is tehetett volna, a nő levetette magát.

– Hülye picsa – szolt a másik sofőr. – Mi volt ez a fecsegés a fejében lévő hangokról?

Jason nyelt egyet. Nemo. Minna szerint így hívták azt a Humboldt-kalmárt, amelyet nemrég a Sea Life-ból loptak el. Miután a rendőrök megérkeztek a helyszínre, Jason elmondta, hogy az öngyilkos személy kapcsolatban állhatott a kalmárrablással. A rendőrök, arckifejezésükből ítélve azt hitték, hogy megháborodott. Éppen abban a pillanatban, amikor Jason folytatni készült az útját, megszólalt a telefonja.

– Próbáltam kideríteni, hogy a partra sodort óriáskalmárt észlelték-e már korábban – mondta Edwin. – Valami részeges fazon felhívta a parti őrséget, és bejelentést tett, hogy látott egy hatalmas tintahalat a Moore Road-i mólónál.

– Megyek, és megnézem, vannak-e arra térfigyelő kamerák, és látszik-e rajtuk valami. Talán kideríthetjük, merre úszkált az a bestia.

A mólón volt térfigyelő kamera. A felvételén egyértelműen látszott az óriáskalmár és a fehér kisteherautó. Még az autó rendszáma is kivehető volt. Edwin először el sem hitte, amit Jason mondott neki a telefonba.

Amint végül hinni tudott neki, azonnal a kisteherautó tulajdonosához indult a SWAT-egységgel egyetemben. Amikor Jason a helyszínre ért, az akciót már lefűjták.

– Téves cím – mondta Edwin. – Az autót eladták egy Chad Henderson nevű személynek, de az adatok még nem frissültek a gépjárműnyilvántartó-központban. Henderson adatait most keresik.

A következő cím már helyes volt. A nappaliban megtalálták a már szinte lebomlott kalmár maradványait és a szétszedett elektronikus eszközöket. Amikor a NEST is a helyszínre ért, hogy megvizsgálják a sugárzás mértékét, a házat azonnal lezárták, az autóra pedig országos körözést adtak ki.

Chad pontosan a sebességkorlátozásoknak megfelelően hajtott. Csak akkor állt meg, amikor a fejfájása és a rosszullete már elviselhetetlenné vált. Olyankor Chad pihent egy-egy percet, üdítőt ivott, és megevett egy szelet csokoládét. Gépiesen rágott, szinte egyáltalán nem érezte a csokoládé ízét. Az étkezést desszertként fájdalomcsillapítóval zárta. A GPS a Las Vegas melletti nevadai sivatagba vezette. Megállt Las Vegas közelében, keresett egy nyílt WiFi hálózatot, és feltöltötte a Youtube-ra a videót, amelyet Nemóval vett fel. Miután még elküldött néhány emailt a CNN-nek, valamint a napilapoknak, kikapcsolta a tabletet.

Már éjszaka volt, amikor Chad megérkezett a célhoz. Leállította a motort, kiszállt a kocsiból, és térdre rogyott. Amikor beletúrt a hajába, észrevette a kezében maradt hajcsomót. A rosszulletőham az utolsó erőt is kivette belőle, hanyatt a földre borult. Az csillagos eget bámulta. Nemo elégedett lenne, hogy Chad elvégezte a feladatát. Most már hazatérhetne. Mosolygott, és megpróbált felállni.

A kisteherautóban lévő eszköz számlálója a nullához ért. Az éj nappallá vált. Az atomrobbanás villanása egészen Las Vegasig el-
látszódott, és nagy zavarodást keltett. Az égre emelkedő gombafelhő teljes pánikot idézett elő. Pontosán ugyanebben az időben két másik atombomba robbant a világ különböző pontjain.

Jason ismét telefoncsörgésre ébredt. Még hat óra sem volt.

– Most aztán elszabadult az istenverte pokol – mondta Edwin. – Hatványozottan rosszabb, mint 9/11 volt. Valaki atombombát robbantott Nevadában.

– Hol? Las Vegasban?

– A sivatagban. Egyelőre nincs halott, de az atomszennyeződés eljuthat a lakott területekre. A NEST szerint a USS Louisianáról eltűnt robbanófejről van szó. Az elnök magyarázatot követel, miért nem volt képes az NCIS megtalálni a tengeralattjáró megsemmisítőjét, és hogy lehet, hogy valaki atomfegyvert használ az Államok területén. Olyan mélyen vagyunk a szarban, hogy ahhoz képest a Mariana-árok is csak egy pocsolya.

– Azonnal az irodába megyek!

– Gyere! Hé, figyelj, most jött egy új infó. Kínában a Góbi-sivatagban és az Északkeleti-átjárónál, valahol Szibéria partjainál is robbantottak. Észak-Korea lenne mind e mögött? Ők olyan örültek, tőlük kitelik az ilyesmi.

Amikor Jason az irodába ért, Edwin sietett felé, és megnyitotta a Youtube-ot Jason számítógépén.

– Ezt a videót nemsokkal a robbantás előtt töltötték fel az internetre – mondta. – Már a média is tud róla.

A videóban egy televízió előtt álló férfi volt látható, aki valamiféle nyilatkozatot adott elő.

– Ez Chad Henderson – mondta Edwin. – Ugyanilyen videó van fenn kínaiul és oroszul is. Azokban valami helyi személy van Henderson helyett, de az üzenet ugyanaz.

Jason felerősítette a hangot.

– A Csendes-óceán már túl régóta szenved az emberi tevékenységtől – mondta Henderson a videóban. – A szennyezések, a túlhalászat és a klímaváltozás az egész ökoszisztémát fenyegetik. Ez nem mehet így tovább. A Mare Nostrum szervezet olyan emberekből áll...

– Mare Nostrum? – kérdezte Jason.

– Latinul van, azt jelenti, hogy a mi tengerünk – felelte Edwin.

– ...cselekedetekhez. Ez a három egyidejű csapás figyelmeztetés volt. Amennyiben a követeléseinkbe nem egyeznek bele, készek vagyunk lakott területeken is lecsapni. A tengerek ellenségei sehol nincsenek biztonságban, sem a partvidéken, sem a szárazföld közepén. Az első követelésünk a Csendes-óceán szennyezésének megszüntetése. A partvidéki államoknak egy évük van felszámolni a szennyezést. A második követelésünk a demilitarizáció. Mind a felszínen, mind a felszín alatt

közlekedő hadihajókat ki kell vonni a Csendes-óceánról egy hónapon belül. Legfeljebb húsz tengeri mérföld távolságra mozoghatnak a partoktól...

– A Pentagon aligha fog ebbe beleegyezni – szólalt meg Edwin.

– ...hadik működésnek számít, amire előzetes figyelmeztetés nélkül válaszolunk. Harmadik követelésünk a halászat, az olajkitermelés és más természeti erőforrás hasznosításának felfüggesztése a Csendes-óceánon az Egyenlítő és a Bering-szoros közötti területeken. A határidő egy hónap. A teherfuvarozás egy folyosón át haladhat, ennek a szélessége húsz tengeri mérföld északra és délre a Ráktérítőtől, valamint legfeljebb húsz tengeri mérföldre a parttól. Azt az államot, amelyik ezeket a szabályokat megszegi, megbüntetjük. Nem habozunk cselekedni, hiszen nemes ügyért küzdünk.

Amikor a videó véget ért, Jason hátradőlt a székében.

– Kik ezek a Mare Nostrum emberek valójában? Hogy tudtak ilyesmit kitervelni és végrehajtani teljesen titokban?

– Fogalmam sincs – mondta Edwin. – Többet fogunk tudni, ha elkaptuk Hendersont. Nem bujkálhat sokáig.

– Oszáma bin Láden egy évtizedig rejtőzködött.

– Ez a Mare Nostrum nem az al-Káida. Lássunk munkához.

Hendersont soha nem találták meg. Azt feltételezték, hogy meghalt az atomrobbanásban, de ez soha nem nyert teljes bizonyosságot. Hendersson mobiltelefonja és számítógépe eltűnt, és arról sem találtak semmilyen információt, hogyan kapcsolódhatott a Mare Nostrum szervezethez.

A Csendes-óceánnal határos országok először hevesen reagáltak, hogy nem fogadják el a követeléseket, de az egy hónapos határidő közeledtével átmeneti intézkedésekről kezdtek beszélni, amelyekhez addig folyamodnának, amíg megfelelően analizálják a lehetséges veszélyt. A haditengerészet feladata annyi maradt, hogy a partvidéken járőrözzön, és elhárítsa egy-egy szórványosan felbukkanó örült tengerre szállását. Észak-Korea kijelentette, hogy csupán egy kapitalista cselszövésről van szó, és a hadiflottáját a tiltott területre küldte. Egyetlen hajó sem tért vissza. Két héttel később Észak-Korea északkeleti részén atomrobbanást észleltek. A műholdfelvételek alapján Hőryjong városa teljesen megsemmisült. Az észak-koreai hírügynökség szerint az ország sikeres száraz-

földi kísérleti atomrobbantást hajtott végre, ezzel is kifejezve azt, hogy készek elpusztítani az országba benyomuló imperialistákat.

Nem sokkal később egy nemzetközi megállapodásról kezdtek el beszélni, amelyben a Csendes-óceán környezetterhelését radikálisan csökkentenék. Ezzel egyidejűleg a Boeing bejelentette egy új típusú léghajó kifejlesztését, amely 8000 km-t is meg tud tenni, valamint gyorsabban és kedvezőbben képes árut szállítani, mint a teherhajók.

Két hónappal a nevadai robbantás után Jason ismét meglátogatta Minnát. Éppen a holmiját pakolta kartondobozokba.

– Elutazol? – kérdezte Jason.

– Visszatérek Finnországba, a Balti-tengeri kiállítás elkészült. És te mit szeretnél? Egy kicsit sietnem kell a pakolással, a gépem holnap indul, és este még búcsúbulim is lesz.

Jason bezárta az iroda ajtaját, és az asztalra tett egy mappát.

– Valószínűleg hazaáruulást követek el azzal, hogy ezt megmutatom, de te vagy az egyetlen, akivel megbeszélhetem a dolgot.

Minna átlapozta a mappa tartalmát.

– Mit jelentsen ez az egész?

– Nem létezik semmiféle Mare Nostrum szervezet. Három, egymástól teljesen idegen férfi robbantott fel ugyanabban az időben atombombát, és valószínűleg magukat is. Az egyik közülük elrabolt egy Humboldt-kalmárt, a másik víz alatti ásványokat keresett Kamcsatka partjainál, a harmadik pedig a sanghaji akvárium egyik dolgozója volt. Az atomfegyvereket olyan tengeralattjárókból szerezték, amelyeket egy ismeretlen erő pusztított el. Az egyik tengeralattjáró közelében, a Kamcsatkán készített fényképen egy Humboldt-kalmár látható, és biztosan kitaláld azt is, mi úszkált a sanghaji akváriumban.

– Humboldt-kalmár?

– Ez az egyetlen összekötő kapocs ebben az egészben, és nincs is semmi értelme. Sokat gondolkodtam rajta, de csak egyetlen magyarázatot találtam.

– Mégpedig?

– Biztosan hülyének nézel majd, de úgy hiszem, a Humboldt-kalmárok állnak minden mögött. A kevésbé okos óriáskalmárokat használták a tengeralattjárók megsemmisítéséhez ugyanúgy, ahogy az ember használja az állatokat a háborúban.

– Ez tagadhatatlanul elég különleges elképzelés.
– Te magad mondtad, hogy egyre okosabbak lesznek.
– Az emberi agy fejlődése évmilliókba telt. A Humboldt-kalmároknak még több ezer évig kellene fejlődniük, hogy az emberek szintjén legyenek. Egy Humboldt-kalmár csak néhány évig él, így a faji változások ebből a szempontból gyorsabban meglátszanak náluk, mint az emberekénél, de az evolúció nem siet.

– Az emberiség talán akaratlanul is siettette. A radioaktív szennyezés mutációkhoz vezet, és Fukusimából isten tudja mennyi került a tengerbe. Nem is beszélve minden másról, amit a vizekbe hánytak.

– Mégis nehezen tudom elhinni, hogy a Humboldt-kalmárok hirtelen az emberekhez hasonlóvá fejlődtek.

– Tegyük fel, hogy igen. Miért támadnának az emberekre? Mit akarnak?

– Figyelembe véve, hogy az emberiség szemétlerakóként használja az élőhelyüket, vacsorának halássza őket, nem lenne meglepő, ha erőszakhoz folyamodnának. Valószínűleg csak békében akarnak élni.

– És ha békén hagyjuk őket, többé nem támadnak ránk?

– Miért támadnának? Mi a szárazföldön élünk, ők a vízben, életteret aligha akarnak elvenni tőlünk. A világon sok tenger van, ahol terjeszkedhetnek.

Jason biccentett egyet, majd felállt, és elvette a mappát az asztalról.

– Hagylak nyugodtan pakolni, nekem is dolgom van még. Holnapra meg kell írnom a jelentést arról, hogy mit kellene tenni a Mare Nostrummal kapcsolatban.

– Megkérdezhetem, mit akarsz írni?

– Azt fogom írni, hogy egyelőre az a legjobb, ha eleget teszünk a Mare Nostrum követeléseinek, és még több erőforrást kell a szervezet tanulmányozására fordítanunk. A további intézkedésekről csak azután születik döntés, ha a terveikről és az általuk jelentett veszélyről már többet tudunk. Ezután szabadságra megyek. Azt gondoltam, hogy megtanulok búvárokodni. Ki tudja, akár láthatnék Humboldt-kalmárokat is, és jobban megismerhetném őket.

Amint Jason távozott, Minna befejezte a pakolást. Mielőtt elindult volna, egy bizonyos akváriumhoz ment.

Minna megkocogtatta az üveget. Az akvárium mélyéről egy piros Humboldt-kalmár úszott oda, és Minnára nézett. Közelebb hajolt, mivel az akvárium vastag üvegfala jelentősen tompította a hangját.

– Szia, Duncan, nemsokára találkozunk. Amint kész az akváriumod a helsinki Sea Life-ban, odarepítenek. Értesítem a többieket, hogy legyenek résen a nálam járt NCIS ügynökkel. A nyomunkban jár.

Duncan egy pillanatra pirosról fehérre villantotta a bőrért. Visszaúszott az akvárium belsejébe, és ott meglapult a fenéken, mint aki épp tervez valamit.

Fordította Magyar-Bihari Eszter

A novella eredeti címe *Mare Nostrum* és 2013-ban jelent meg a Saara Henriksson és Erkka Leppänen szerkesztette *Huomenna tuulet voimistuvat* című novelláskötetben.

A gravitáció fogságában

Saara Henriksson

VIII. 7.

Tegnap a helikopterből láttunk egy bálnát. A homokpad közelében úszott, a parttól mindössze körülbelül száz méterre. Pemberton lejjebb ereszkedett, hogy a motor zúgásával elijessze, de a bálna vagy nem hallotta a rotorok hangját maga fölött vagy nem érdekelte. Visszatértünk a kutatóállomásra, és Pemberton elment menteni a segítőivel. A bálnát csak késő este sikerült elterelni a távolabbi vizek felé.

Úgy tűnik, hogy Új-Fundlandon maradunk a projekt végéig. A bádogviskóban olyan sok kacat gyűlt össze, hogy annak az átvitele máshová nehézkesnek tűnik. A dolog jó oldala, hogy a hétvégéket Montreálban tudom tölteni Maryvel és a babával. A rossz oldala, hogy bálnából itt elég kevés van, vagyis persze az egész világon kevés van belőlük, viszont a grönlandi bálnákat jobb lenne a gleccsereknél kutatni. Azonban a kutatóállomás felépítése Grönlandra olyan sokba kerülne, hogy nincs hozzá elég anyagi forrásunk. Ami a pénzügyeket illeti, évről évre egyre kevesebb pénz van. A hosszú élet titkának kutatásáról aránytalanul sokszor van szó a médiában, ahhoz képest, hogy milyen kevés pénz jut alapkutatásra. A bálnák, teknősök és papagájok kutatása a marginálisnál is marginálisabbá vált.

A viskónkban van egy iroda, ami a terepmunkások közösségi tereként is szolgál, és egy kis laboratórium. Mindez kevesebb, mint 40 négyzetméteren. A betonpadló olyan hideg, hogy két gyapjúzoknit kell a lábunkra húzni. A laborban Lise és Norton, a kutatásvezetők, sejteket tenyésztenek és azok regenerálódását vizsgálják. Az előző sejtenyésztetek sikertelenek voltak. Az előző évi költségvetés nagy része erre ment el, azt a keveset, ami maradt, fizetésként vettük fel, Nortont is beleértve. Ő azt mondja, hogy ha rajta múlna, akkor a pénzügyi gondjaink egy pillanat alatt a múlté lennének.

Szeretnék hinni neki. A GlicoCorppal kötött szerződésben milliókról lenne szó, ez a cég éves kutatás- és fejlesztési költségvetésének csak elenyészően kis része, de nekünk hatalmas pénzügy. De a szerződés

megkötése előtt szükségünk van egy eladható termékre. Pemberton és én kézi merítőhálóval próbáljuk kimerni a tengerből a bálnák levált bőrsejtjeit, amiből sok van, de élő szövetet nehéz találni. Az óslakosok minden évben kifoghatnak néhány bálnát a hagyományos életmódjuk részeként, viszont mások alig kapnak engedélyt, és mi különben sem bálnavadászatra jöttünk.

A múlt évben a nemzeti park dolgozóinak közreműködésével sikerült szövetmintát vennünk egy élő bálna nyelvéből. Ez egész őszre elég volt. Az idei szövetminták Grönlandról érkeztek. A minták egy viszonylag fiatal bálnától származnak, Lise szerint 60 éves lehet. Megpróbálja kideríteni, hogyan képesek a sejtek körülbelül 120 éves korukig megújulni, vagy akár még tovább is. Norton 150 éves, vagy akár 200 éves bálnákról is beszélt. Senki sem tudja biztosan, hány évig élhetnek a grönlandi bálnák. Talán ezt is sikerül kiderítenünk.

VIII. 15.

A hétvégén elvittem a babát és Maryt, hogy találkozzanak Anna mamával. Remélhetőleg mama nem gondolja azt, hogy azért adtuk az ő nevét a gyerekeknek, mert ő már úgysem lesz sokáig életben. Volt néhány kis zápor, de időnként a nap is kisütött. Az almák még éretlenek voltak, így nem tudtunk szedni belőlük. Anna mama almái általában kicsik és savanyúak maradnak, de az ízük finom.

Mama körülvezetett a kertben és elmondta, hogy a városba akar költözni. Már nincs ereje fenntartani a házat és a kertet. A szomszéd fia ki akarja vágni az istálló mögötti erdőt. Vágja csak, mondta a mama, a fák beárnyékolják a birtokot. Elszomorító. Azok a fenyők már olyan régóta ott vannak. Nem szeretném, hogy bármi is megváltozzon a mamánál. Megvehetném az erdőt a szomszédtól, de félek, hogy nem csak a pénzen múlik. A nagy öregedését nem akadályozhatom meg.

Mama apáról kérdezgetett. Nem akartam elmondani neki, hogy vele kevesebbet találkozom, mint mamával. Elmeséltem neki, amit ő is tud, hogy apa a jéghegyeket kutatja a Disco-szigeten, anya pedig orvosként dolgozik ugyanott. Mama erre nem mondott semmit, mit is mondhatna. Szomorítás volt, amikor elindultunk. Megígértem, hogy néhány hét múlva újra eljövünk, hogy leszüreteljük az almákat.

Anna egész úton aludt, Montrealig. A gyereket Mary gondjaira bízta, és késő este tértem vissza. Az út kimerítő, a repülőtérrel idáig még kétórányit kell vezetni. Már csak néhány hét és haza tudok költözni. Ha Marynek nehéz is Annával kettesben, nem szokott panaszkodni miatta.

VIII. 16.

A bálna visszatért. Pemberton kétségbeesett, Norton örül neki. Majd meglátjuk, mi történik. Az állatorvos és a vadőr is ott vannak, de amikor utoljára beszéltünk telefonon, még nem sikerült kivezetni a bálnát a sekély vízből.

Pembertonnal átvizsgáltuk a többi bálnaközpontból érkezett, bálnák farokúszóiról készült azonosító képeket, de nem találtuk meg ezt az egyedet. A grönlandi bálnákat elvileg könnyű felismerni. Az uszonyuk mintája és színe olyan, mint az ujjlenyomat, nincs két egyforma. A latin nevük is szép, *Balaena mysticetus*. Mint a súlytalan táncos a vízben, habár természetesen hatalmas.

Hallottam, amikor Norton a GlixoCorp képviselőjével beszélt telefonon. A beszédében az „anti-age” és „csata az időelőtti korosodással szemben” kifejezések ismétlődtek. Mintha a frontra indulna. Gondoltam, javasolom neki, hogy a kozmetikai cég után esetleg próbálja meg felkelteni a hadsereg érdeklődését. Amikor rákérdeztem, azt mondta, már megtette. Ez nem csoda. Norton tavaly megpróbált helybélieket rávenni egy bálna orv-vadászatára, de a férfiak kedvtelenül fogadták a javaslatát. Bármit megtenne, hogy a projektet talpra állítsa.

VIII. 17.

A bálna az apály fogságában maradt, ahogy attól tartottunk. Reggel, amikor a partra értünk, már halott volt. A partra sodort bálna csúnya látvány. A tüdeje összeesik, ami miatt az egész hatalmas tetem összenyomódik. Pemberton megállapította, hogy az állat hím, körülbelül 50 éves. A parkőrök megpróbálták kitalálni, hogyan lehetne a turistákat távol tartani.

A nemzeti park régi raktárában találtunk még azonosító fényképeket. Ezek közül a legrégebbiek a 60-as évekből származnak. Az egyik Labrador partvidéken készült dián van egy pontosan ugyanilyen kinézetű grönlandi bálna farokúszó, mint a partravetett bálnáé. Van rajta egy sebhely, ami látszólag egy cápatámadás vagy egy sikertelen szigonylövés nyoma lehet. Az egyed korát körülbelül 40–50 évesre becsülték. Holnap muszáj lesz pontosabban megnézni a diát.

VIII. 20.

Norton a falu idősével vitatkozik a tetemről. Már három napja. Azóta hihetetlen mennyiségű vodkát ittak meg. Ironikus, hogy bár a hosszú élet titkát keressük, az idő elfogyini látszik.

A bálnának a Jack nevet adtuk. Fényes fekete színű, az oldalát tengeri makkok borítják. A hosszúsága körülbelül 18 méter, a szilái is három és fél méter hosszúak. Hihetetlennek tűnik, hogy a grönlandi bálna egykor olyan elterjedt volt, hogy az angol neve is csak annyi volt: „közönséges bálna”. Akkoriban nagy rajokban mozogtak, mára ezekből alig maradt valami. A nemzeti park megerősítette, hogy a dolgozóik közül senki nem látta korábban a mi bálnánkat. Tehát valahonnan máshonnan jött. A grönlandi bálnák általában nem vándorolnak túl messzire, legalábbis a bálnák mércéjével mérve.

A tábortűztől részeg ordítozás hallatszik. Ha így folytatja, Norton drasztikusan megrövidíti a saját életét. Figyelmeztetnem kellene, de nincs hozzá kedvem. Tegyen csak tönkre mindent.

VIII. 22.

Ma elegendő lett és Halifaxon keresztül Quebecbe repültem. Céltalanul barangoltam a fővárosban, vettem egy idei térképet és némi új felszerelést. Elsétáltam a kikötőbe és megálltam a bálna lesre jegyet áruló bódé előtt. A turistákat azzal csábították, hogy kardszárnyú delfinnek búvárkodhatnak, neoprénruhában a négyfokos tengervízben. Ez aztán a csábítás! Beálltam a sor végére és pusztán érdeklődésből jegyet váltottam, hallani akartam, mit mondanak a turistáknak a bálnákról.

Korábban már több alkalommal is merültem, de a részletekre minden alkalommal újra vissza kell emlékezni. Megállapodtunk a jelző-rántásokról: két gyors rántás az összekötő kötélén egymás után, ha valami baj van. A stégen állva hallgattam a túravezető magyarázatát a búvárruhában és a védősisakkal a fejemen, és idiótának éreztem magam. És persze izgultam, mint mindig, ha egy új világba lépek.

Egy sportos német hölgyet kaptam párnak, aki már búvárruhában volt és folyamatosan mosolygott. És be kell vallanom, hogy megkönnyebbültem, amikor elindultunk, és a kikötő eltűnt a láthatáron. A gumicsónak alján keresztül hideg sugárzott, a víz kristálytisza volt, egészen 30 méterig. Az ég felettünk szürke, reménykedő tengeri madarak követtek minket. Odagyűlnek, ahol a kardszárnyú delfinek vadásznak. A kardszárnyú delfinek egy része fókákat, oroszlánfókákat vagy más bálnákat zsákmányol. Sem ezek, sem azok nem veszélyesek a búvárokra. Nagyjából negyedóra múlva megtaláltuk a rajt. A vezető lekapcsolta a motort és hagyta a csónakot a hullámokon ringatózni.

Én merültem elsőként, a német hölgy mögöttem jött a huzal másik végén. Az első másodpercekben éreztem, hogy a jéghideg víz nyomása minden oldalról körülvesz. A búvárfelszerelés súlya rögtön a mélybe húzott. Aztán felvettem a megfelelő testtartást és szippantottam párat az oxigénpalackokból. Apránként kitisztult a világ körülöttem. Csapkodtam néhányat a békálábammal, és körülnéztem.

Fekete-fehér alakok cikáztak egy halraj körül egészen közel hozzánk. Követtem a delfinet, a többi bűvár a nyomomban. A kötél lazán lógott köztem és a német hölgy között. A hatméteres kardszárnyú delfin gyors és erős ragadozó, szép látvány, és félelmet keltő. A víz pezsgett, a delfinek légbuborékokat fújtak, a halak ezüstös oldala csillogott közöttük.

A látótér szélén egy sötét alak bukkant fel. Egy magányos grönlandi bálna haladt a halrajtól kissé távolabb. A búvárok körülöttem rámutattak és közelebb indultak, hogy megnézzék. A bálna rápillantott a búvárokra és a kardszárnyú delfinekre és alámerült a tengerbe. A búvárok izgatottan integettek egymásnak. A kezemben tartott összekapcsoló kötél meg-rándult, megfeszült. Elengedtem, hirtelen támadt ötlettől vezérelve megszegtem a búvárkodás minden szabályát, és lemerültem a bálna után.

Semmi bajom nem eshet, az oxigénpalackok majdnem tele voltak, a nyomást is lehetett szabályozni. A mélyben sötét volt és nyomasztó. A

kardszárnyú delfinek és a halraj hátra maradtak, a bűvárok közül senki sem indult utánam. Megpróbáltam megtalálni a bálnát, és felkapcsoltam a fejlámpát. Lefelé irányítottam a fényt, az reszketett a zöldes vízben és eltűnt a mélységben. A bálna továbbra is ott úszott, egyre távolabb tőlem. Aztán eltűnt. Hosszú ideig a helyemen maradtam, de nem vettem észre, merre ment a bálna. Az öböl nem volt túl mély, körülbelül 50 méter, sokkal mélyebbre nem juthatott. Felnéztem. A többi bűvár árnyéka messze tőlem körvonalazódott a fénnel szemben. Az oxigénpalack zizegett, légbuborékok törtek föl a felszín irányába. A csendesség közepén voltam egyhelyben, teljesen egyedül.

A felszínen a vezető erőltetetten mosolygott, nem kiabált, nem akarta elrontani a hangulatot a jól sikerült út után. A turisták elégedettek voltak, a többiekkel együtt a német hölgy is olyan izgatott volt, hogy aligha vette észre a partnere eltűnését. Azt hiszem, a bűvárkodás nekem is jót tett. Amikor hazaindultunk, az egész horizont egy kicsit másnak tűnt, a hegyek, az ég, minden.

VIII. 23.

Nem értem, hova tűnhetett a bálna. A Quebeci öböl hosszú és keskeny, és keskenyedik a város felé. A hazaút alatt látnunk kellett volna, ahogy levegőt vesz. Meg kell kérdeznem Pembertontól, melyik bálna viselkedik így. Természetesen lehet, hogy tévedtem. Az emlékképek gyorsan összekeverednek. Mintha már korábban is tapasztaltam volna ugyanezt.

Beszéltem Maryvel és Annával telefonon. Vagyis Anna gügyögött a telefonba, én pedig beszéltem. Anna most féléves és félelmetes sebességgel nő. Megduplázta a születési súlyát és minden hétvégén egy kicsit máshogy néz ki. Nagy kár, hogy távol vagyok tőle ezekben a hetekben, de ilyen az élet, a sarkkörüi nyár rövid, és kenyér kell az asztalra. Nagymama gyakran panaszkodott, hogy a gyerekek olyan gyorsan nőnek. Most már értem, hogy értette.

VIII. 25.

Jacket feldarabolták, most kezelésre vár. A csontjai még mindig ott díszlegnek, ahol az apály partra vetette. Az indiánok a bálna zsíráját a kutyáknak főzik meg. Az üvegpalackok el lettek takarítva, az üvegszilánkok összegyűjtve. Az egész környék bűzlik. Mi is megkaptuk a részünket, jó kis mintákat a bőrből, a csontvelőből és az izomszövetből, minigrípes, visszazárható tasakokban, a fagyasztóba téve. Norton kora reggeltől késő estig a laborban sürgölődik. Hallom, ahogy az ajtó mögött tesz-vesz.

Egész este a 60-as évek diáit bámultam a megvilágító asztal mellett, a szemeim igencsak megfájdultak. Ez tényleg ugyanaz a bálna, de ha az eredeti kormeghatározás igaz, akkor nem öregedett egy napot sem. Hogy lehetséges ez? Minél többet gondolkodom a dolgon, annál inkább emlékeztet a sarkkörü illúzióra, a Fata Morganára. A célpont, ami távolinak tűnik, pontosabban megnézve egész közel van. Valahogy úgy érzem, a megoldás egész egyszerű. Csak még nem látom, mi az.

IX. 1.

Újra a nagymamánál. Ezt a padlásszobában írom. A kert és a ház olyan, mint hajdanán, szerencsére a fenyők is állnak még. Mintha a szomszéd az előző látogatásom óta vadul nekiesett volna és kivágta volna az egész fenyvest a motorosfűrészsel. Habár kicsit tartottam ettől. Amikor megérkeztem, a nagyfi keresztrejtvényt töltött a konyha ablakánál. Elnéztem a kötényében és a szódásüveg szemüvegében, és először jutott eszembe, hogy mennyire megdöbbenően hasonló szemei vannak, mint a lányomnak. Magam is meglepődtem a saját kérdésemen:

– A te apukád milyen ember volt? Búvár volt, ugye?

A mama olyan hosszú ideig gondolkodott, hogy már azt hittem, nem is válaszol.

– Meghalt, amikor még nagyon kicsi voltam, nem igazán emlékszem semmire. Abban az időben a búvárkodás veszélyes munka volt, a felszerelések nem voltak olyan jók, mint manapság. Vagy egy cápa támadta meg. Apa a hadseregben szolgált, a rokonoknak nem mindig mondták el.

Nagymama könnyedén beszélt. Már nagyon régen történt. Azt, hogyan boldogult a dédmama özvegyként, kicsi gyerekkel, nem mesélte el pontosabban. Úgy tűnik, hogy jól, mert dédi hosszú ideig élt. Én már nem ismertem. Kimentem a kertbe. Az ágak metszetlenül lógtak a konyhaablak előtt, az almák érettek és nehezek voltak. Nagymama almalevet akart főzni belőle. Kerestem egy viaszosvásznat, kiteríttem a mohás fűre és leráztam. Mama kicsi gyerek volt, amikor az apukája eltűnt, és a gyerekek számára csak az itt és most létezik. Semmi okuk a múltban élni vagy a jövőre várni.

IX. 21.

Norton ma nem jött munkába. Lise szerint depressziós. Ebben még nincs semmi meglepő. A hozzá hasonló kelekótyák könnyen kiégetik magukat. Ez Pemberton elmélete, nem az enyém. Norton hipotézise valószínűleg nem bizonyult helyesnek, a bálnaszövetből vett minták normális öregedést mutattak, nem mást. A GlicoCorp az utolsó feljegyzésekben már csak udvariasan érdeklődött. Új feljegyzések pedig nem érkeztek.

Lise a kávéfőzőnél bevallotta, hogy már számolja a napokat a tél beálltaig és addig, hogy összepakolhassuk a cuccainkat és elindulhassunk. Az ő véleménye az, hogy a régi dián látható uszony csak kivétel, teljesen ugyanolyan farok egy másik bálnánál, lehet, hogy rokonok. Elmeséltem neki a quebeci utamat, hogyan láttam eltűnni a bálnát búvárkodás közben, de úgy tűnt, nem igazán érti, miről beszélek. Már magam is kételkedtem benne, hogy valóban megtörtént.

IX. 28.

Tegnap volt az utolsó munkanapunk. Mindannyian Quebecbe utaztunk ünnepelni, még Norton is. A munkatársak körbeadogatták a dobozos söröket a jeep hátsó ülésén. Énekeltünk. Még Norton arca is felvidult. Az este csillagos volt és sötét, a szél hideg. Elfogadtam, hogy a csapat sofőrje legyenek, mert szerettem volna még egyet merülni. Ezalkalommal egyedül akartam menni, csak Pembertont vittem magammal, hogy a motor-

csónakot vezesse. A tartozékokat bérbeadó lány nem tűnt túl lelkesnek, de megnyugodott, amikor meghallotta, hogy tengerbiológusok vagyunk. Vagy talán Pemberton borzos szakálla ébresztett benne bizalmat, sosem lehet tudni.

Késő este volt, minden hajóforgalom leállt a kikötőben. Pemberton a gumicsónakot vezette és dohányzott, minden elve ellenére bedobta a North-State csikket a tengerbe és nagyokat szüröcsölt a sörös dobozból. Nem kérdezett semmit. Megálltunk a sekély víznél, és Pemberton segítette a hátamra venni a felszerelést. Annára és Maryre gondoltam, és annyira hiányoztak, hogy a torkom összeszorult. Aztán lemerültem.

A víz nyomása körbevett, a sötétség pedig megsemmisített minden benyomást az időről és térről. A másfajta elemben élő, tőlünk nehezebb élőlények talán másképpen érzékelik az idő súlyát. Talán az idő máshogy hat rájuk, meghajlik, átalakul körülöttük ahelyett, hogy felemésztene és megrongálná őket, mint bennünket. A nagy bálnák talán az idő hurkaiban élnek, ahova mi nem juthatunk be, de az ilyen pillanatokban talán megsejthetjük, milyen lehet. Talán dédapa is egy bálnát követett bűvárokodás közben, és elsodródott vele egy másik helyre, egy másik időbe.

A mélység közepén a lábam valami keménynek ütközött. Egy pillanatra meglepődtem, a hideg víz letompította a fájdalomérzetemet. Halászhaló nehezek? Körbetapogatóztam magam körül a sötétben, és találtam egy tárgyat, ami egyenesen lefelé süllyedt. Hengerformájú fémdarab, tapogatással sikerült beazonosítanom, hogy egy kemény üvegből készült szemellenzője is lehet. Két kezemben tartva emelkedni kezdtem a felszín felé. Pemberton felmordult, mi a fene, amikor a tárgyat magam előtt a csónakba löktem. Felhúzott, és a bűvárlámpa fényében megvizsgáltuk a talált tárgyat. A csónak alján egy vadonatújnak tűnő századfordulós bűvársisak fénylett.

IX. 30.

Mary és Anna már a mamánál voltak, amikor felhívtam őket a reptérről. Nyugodtan vezettem a kis utakon. Már nem kellett sietni. A projektnek vége. A bűvárokodás óta a közérzetem különösen nyugodt és könnyed volt. Mary és Anna a kertben voltak, amikor befordultam az udvarra. Sétáltunk egyet a kertben. A nehéz esőfelhők alatt, a délutáni ferde

fényben úgy tűnt, mintha megállt volna az idő. Leraktam a babát a karjaimból a fűre. Az overalljában egy kicsit bizonytalanul ült, mintha egy erős szellőkés feldönthette volna. Megkerestem a sisakot a kocsiban, és leraktam mellé. Marynek azt mondtam, hogy a sisak ajándék a munkahelyemtől.

Mary a délre költözésről kezdett beszélni. Szeretne egy kutatói helyet valamelyik egyetemen. A vállamnak támaszkodott, és emlékeztetett az ígéreteimre. Megcsókoltam és megígértem neki, hogy bárhova is megy, én követni fogom. Fújni kezdett a szél. Egy alacsonyan lógó ág megkarcolta az arcomat. Anna azt mondta „apa”. Az ölembe vettem, és a másik kezemmel leszedtem egy éretlen almát a fáról. Beleharaptam.

Fordította Szalóczy Bettina

A novella eredeti címe *Painovoiman sieppaamat* és 2013-ban jelent meg a Saara Henriksson és Erkkä Leppänen szerkesztette *Huomenna tuulet voimistuvat* című novelláskötetben. A novella első közlése az *Usva* című e-magazin 2009/3 számában jelent meg.

Könyvtár a világvégén

Sammal Mashek

A könyvek eltűntek. A zseblámpa vörös fénye csupán a kiürült polcokat pásztázta végig. Ez már a harmadik üres könyvesbolt ebben a városrészben.

Természetesen az összes üzletet kifosztották előbb-utóbb. Legelőször a drága elektronikai és háztartásigépeket árusító boltok ürültek ki. Hamarosan, amikor a helyzet véglegessége mindenki számra világossá volt, az élelmiszerek és a mindennapi fogyasztási cikkek váltak fő célponttá. Miután már minden más elfogyott, a tömegek megtámadták, és kifosztották a fennmaradó üzleteket: bolhapiacokat, régiségboltokat..., és persze a könyvesboltokat.

Ellentétben más üzletekkel és a többi városban látott könyvesboltokkal, ezeket rendszeren ürítették ki. A padlón egyetlen kősza lap sem hevert.

Már azon voltam, hogy elindulok, amikor a lámpám fénye végig pásztázta a pultot és megakadt valamin a tekintetem. Közelebb mentem, és egy szögletes követ találtam az asztalon. Simára volt csiszolva, a csücskei lekerekítve. Már láttam ehhez hasonló köveket, általában jósláshoz használták őket. Legtöbbször ezekre rúnákat véstek, de ez a kő üres volt.

Nekem úgy tűnt, hogy a követ szándékosan hagyták itt, mintegy fizetség fejében, így hát visszatettem a pultra. Nem kutattam át tüzetesen a korábbi boltokat, de biztos voltam benne, hogy azokban is találhattam volna ugyanilyen, vésetlen rúnaköveket.

Az éjszaka már kezdett hűvösebb lenni. Menedéket kellett volna keresnem, de a gondolataim az elveszett könyvek körül jártak. Elhatároztam, hogy vetek még egy pillantást a városi könyvtárra.

A biztonság kedvéért, lekapcsolva hagytam a zseblámpát. Valószínűleg egyedül voltam, és a járókelők aligha veszélyeztették az életemet, de nem akartam feleslegesen felhívni magamra a figyelmet. A Hold megvilágította az Iránytű Teret, amelynek karácsonyi fényei már évekkal ezelőtt kialudtak.

Elnéztem, ahogy a szél fújja a havat a tér felett, és egyszer befedi, majd láthatóvá teszi a díszburkolatot. Mintha megpróbálta volna szövettel elfedni, de túl kicsi volt ahhoz, hogy letakarja az egészet.

A porhó gyorsan tovatűnő mintákat formált a levegőben. Mintha emberi alakokat láttam volna a hóforgatagok közepette. De annyira nehéz volt őket nyomon követni, mint megpróbálni kivenni valakinek az arcát a tömegben, mert ismét el-eltűntek a zúrzavarban.

A tér közepére sétáltam. Az alakok kavargtak körülöttem, a szél süvítéséből pedig mintha emberi hangokat hallottam volna ki. Mintha alig hallható szófoszlányok lettek volna. Becsuktam a szemem.

– Bocsánat, fiatalember – szólított meg valaki a hátam mögött.

– Hmm? – az engem megszólító férfi, vastag pufajkát viselt, a hátán teletömött hátzsisákot cipelt.

– Még hiányzik 50 cent, izé... – hezitált a férfi – hogy őszinte legyek, a borostüveg árából.

– Persze. Egy pillanat! – kutattam át a zsebemet, melynek mélyén általában szokott lenni egy-két elfeledett érme.

– Tessék! – mondtam, és átnyújtottam az érmét. Megkönnyebbülten mosolygott, majd eltűnt. Csupán a porhó kavargott azon a helyen, ahol állt.

Sokáig álltam mozdulatlanul, az érmét kinyújtott kezemben tartva. Rajtam kívül senki sem volt a téren. A szél egy pillanatra elcsitult, a hó a földre hullt.

Letettem az érmét a tér közepén álló kőre, majd folytattam az utamat. Mögöttem a szél és a hó tovább utánozta a múltat.

Először megkerültem a könyvtár épületét. Nem égett a lámpa, de valaki gondját viselte az épületnek. A betört ablakok helyét bedeszkázták.

Felmentem a lépcsőn, a főbejárathoz. Az ajtó üvegtáblái szintén be voltak foldozva, maga az ajtó pedig szilárdan be volt zárva. Megmarkoltam a kilincset.

Napos, tavaszi tél végi idő volt, az emberek ki-be járkáltak a könyvtárból. Nyitva tartottam az ajtót, amíg egy fiatal férfi és nő jött ki mellettem. A férfi lelkesedéstől felbuzdulva beszélt, hevesen gesztikulált, engem észre sem véve. A nő rám nézett, szemében a felismerés szikrája

villant fel. De már bementem, az ajtó becsukódott mögöttem. Odabent hideg és sötét volt. Az emberek eltűntek. Az ajtó be volt zárva.

Odabent teljes volt a sötétség. Az ablakok el voltak torlaszolva, így a Hold fénye sem világított be. Egy ideig csendben hallgatóztam a sötétben, aztán felkapcsoltam a zseblámpát.

Könyvek mindenfelé. Nemcsak a polcokon, az asztalok is tele voltak csinos halmokban álló könyvekkel. Hangtalanul haladtam tovább.

Majdnem mindegyik könyvből több kiadás volt. A könyvesboltok készletei nyilvánvalóan ide kerültek. A terem közepén egy lépcső vezetett az emeletre, ahol alighanem még több könyv volt. A lépcső túloldaláról halovány fény pislákol.

Az egyik asztalon petróleumlámpa világított. A lámpától biztonságos távolságban egy nyitott könyv, egy tubus ragasztó, fonál és egyéb tartozékok heverték.

Közelebb mentem. Az asztalon egy csepp ragasztó fénylett. Még nem volt megszáradva, ami azt jelentette, hogy...

Mindezidáig egyetlen hangot sem hallottam. Láthatóan, lassan szét-tártam karjaimat, és nyugodt hangon mondtam:

– Nem rossz szándékkal jöttem.

Semmi válasz. Lassan megfordultam, a kezemben tartott zseblámpa fényét lefelé irányítva. A félhomályban, a lépcsőnél állt valaki.

– Hogy került ide? Az ajtónak zárva kellene lennie – mondta egy női hang.

– Még mindig zárva van. Nem törtem el semmit – a lámpával az ajtó felé mutattam. – Nem lopni jöttem. Csupán kíváncsi voltam, hogy hová tűnt el az összes könyv.

– A könyvek most biztonságban vannak – mondta a nő. – Ide hoztam mindet, amit csak találtam. A világon már csak kevesen becsülik ezek értékét. Legtöbbször csak tűzgyűjtáshoz használnák őket.

– Teljesen egyetérték – válaszoltam, és eszembe jutott, hogy találkoztam egy szerzetesrenddel, amely könyveket pusztított munka gyanánt.

A nő tett pár lépést, és a petróleumlámpa fényének körletébe lépett. Bő köpönyegekre volt öltözve, és szemüveget hordott. Észrevettem,

hogy az övén egy kard lógott, amely egyelőre a hüvelyében volt. A nő keze a kard markolatán pihent.

– Érdekes fegyverválasztás – mondtam udvariasan, és a kardra mutattam.

– A lőfegyverek túl nagy zajt keltenének – magyarázta – és véletlenül eltalálhatnám a könyveket.

Bólintottam. Azt ugyan nem mondta, de biztosra vettem, hogy az is egy fontos ok, hogy a kard viszonylag ártalmatlannak tűnik, főleg, amíg a hüvelyében pihen, emiatt a támadó könnyen figyelmetlenné válhat. Egy ügyes kardforgató azonban egy gyors és könnyed mozdulattal hamar elő tudja rántani és lecsapni vele.

Nekem csak egy zseblámpám volt, amely nagyon erős fénnel világított. Ha a helyzet fenyegetővé válik, megpróbálhatom elvakítani és elmenekülni.

Egy pillanatig csöndben álltunk. A petróleumlámpa fénye visszaverődött a nő szemüvegéről. A zseblámpa fénysugarát a föld felé tartottam.

Ezután elvette a kezét a kard markolatáról, elmosolyodott, és megkérdezte:

– Megkínálhatom egy csésze kávéval?

Meglepődtem. Azt hittem, hogy teával fog kínálni.

– Meg kell mondanom, hogy hosszú ideje nem láttam már igazi kávé. Azt hittem, már az első télen eltűnt a boltok polcairól – az asztalnál ültem a könyvtár hátsószobájában.

– Az őrölt kávé elvitték – magyarázta, és egy kézi darálóval darálni kezdte a szemes kávé. – De a szemes kávé megmaradt. Biztos azért, mert túl fáradtságos megőrizni.

A víz felforrat az edényben. Levette a fazekat a tűzről, majd a kávéport belekanalazta a vízbe.

– Kér tejet vagy cukrot? – kérdezte, miközben a szekrényben kutakodott.

– Tejet, de azt hogyan... Ah, tejporral! Miattam igazán nem szükséges!

– Ah, ritkán jön vendég. Különbén is, ez nem tart örökké, és még sok van belőle.

– Hallottam, hogy délen még vannak működő tejgazdaságok – mondtam. – Készítenek sajtot, és egyéb tejtermékeket, mint a régi szép időkben.

– Vajon csokoládéjuk is van? – kérdezte vágyakozó hangon.

– Micsoda?

– Semmi. A kávé elkészült.

Egy tálcan egy kávéskannát, egy kancsónyi tejporból készült tejet és két csészét hozott az asztalhoz.

– Még be sem mutatkoztam – mondtam. – A nevem Qua...

– Pszt! – szakított félbe. – Nem szeretem a neveket – egy pillanatra elcsendesedett, majd azt mondta: – De szólíthat Sz Könyvtárosnak. Csak ne majomnak! – elmosolyodott valamilyen gondolaton.

Elgondolkoztam. – Szólíthat Sz Utazónak.

Bólintott. – Jó név. Mióta utazol? – a kérdés vonatkozhatott a vándorlásom során megtett távolságra, de az évekre is.

– Nagyon régóta. Ennek dacára csak viszonylag rövid utat tettem meg. Például ezen a városon többször is átutaztam már.

Belekortyoltam a kávéba. Mennyei volt. Az ősrégi őrölt kávéból és pótkávéból főzött lötytök után, ez a kávé csodálatos élmény volt. Egy pillanatilag kortyolgattuk a kávékat. Azután megkérdeztem:

– Hosszú ideje gondozod már a könyvtárat?

– Majdnem a kezdetek óta, vagyis évek óta. De nem mindig egyedül csinálom. Vannak más könyvbarátok is, akik segítettek megerősíteni az épületet és kimenteni a könyveket a közeli boltokból. Helyrehozzuk a sérült köteteket és másolatot készítünk a ritkább példányokból.

– Alkalmadtán elutaztam messzi városokba is új könyvek után kutatva. Minden alkalommal attól féltem, hogy egy üres, romos könyvtárba térek vissza, de úgy tűnik, ez a hely nem vonzza a rablókat.

– Egyszer én is könyvtáros voltam – mondtam. – Vagy majd leszek. Vagy most is az vagyok egy másik világban – a csészémet bámultam. – Biztosan teljesen örülségnak hangzik.

– Talán, de nem lehetetlenek. A világ teljesen megbolondult – mosolygott.

Felbátorodva folytattam: – Ezen kívül... író is vagyok. Azt hiszem, jó helyre jöttem. Egy pillanat.

Kinyitottam a másik válltáskámat. A mosoly nem tűnt el a Könyvtáros arcáról, de egy pillanatig izgatott lett. A megbolondult világban óvatosnak kellett lennie.

Az asztalra tettem a viaszosvászon tekeracet, és elkezdtem kibontani a zsinórjait. Amikor látta, hogy csak papírok vannak benne, feszültsége kíváncsisággá változott.

– Mi van ebben?

– Az utazásaim. Minden eddigi jegyzetem. Már túl sok helyet foglalnak, de nem akartam őket kidobni. Itt hagyhatom?

– Itt minden irodalmat szívesen látunk – mondta, miközben tekintetét a papírokra szegezte. – A megváltozott világról szóló információk pedig különösen értékesnek bizonyulhatnak.

– Ó, én nem csak erről a világról írok – a nő kérdően felhúzta a szemöldökét. – Hosszú ideje vagyok úton – tettem hozzá.

– Nem vagyok biztos benne, hogy értem – mondta. – De talán jobban megértem, miután elolvastam. Mindenesetre szívesen gondját viselem az emlékeidnek – összekötötte a tekeracs zsinórjait és félretette. – Még egy kis kávé?

Késő éjszakáig beszélgettünk a megváltozott világról és a könyvekről. Többnyire a könyvekről. Kiderült, hogy elképesztő mennyiségű tudással rendelkezik a témát illetően. Ha egy könyv valaha is megjelent, akkor biztosan hallott róla, és nagy valószínűséggel olvasta is. Megbeszéltük a választott neveink eredetét is.

– Utazó? Biztos vagyok benne, hogy legalább egy kötet van belőle.

– Olvasd el! Valójában semmi köze sincs az én utazásomhoz, de igazán jó könyv.

Kimentem a konyhába és elmostam az üres csészéket. Mire visszaértem, a Könyvtáros elaludt az asztalnál. Nem akartam felébreszteni. Különben is, még pirkadat előtt útra kellene kelnem.

A táskámban kotorásztam. Lennie kell itt egy... Ah. Egy tábla csokoládénak, amit az egyik kifosztott boltban találtam. Otthagytam az asztalon a csokoládét, és egy üzenetet írtam:

Nyitott szemmel járok a könyvek tekintetében. Hiszem, hogy az utam még elvezet ide.

Köszönöm a kávé.

– Q

Csak kifelé menet jutott eszembe, hogy kölcsönkérhettem volna egy könyvet az útra. De nem számít. A táskámban csak korlátozott mennyiségű holmi fért el, és hamarosan úgyszólván újra megtelnek majd az általam írt papírlapokkal.

Odakint már pirkadni kezdett. A vöröstéglás templomhoz siettem, mindig ennek a lépcsőjén szoktam aludni. Ébredéskor már egy másik világban és másik idősítkben leszek.

Fordította Kormos Erik

A novella eredeti címe *Maaailmanlopun kirjasto* és 2012-ben jelent meg a Jussi Katajala, Markus Harju és Alpo Leppänen szerkesztette *Maaailmanlopun kirjasto ja muita tuomiopäivän tarinoita* című novelláskötetben.

Mint a karácsony

Juha Salmi

A kisöcsém a hátamon egyre nehezebbnek tűnt. Az égből továbbra is körömnyi, világosszürke hamupelyhek hullottak. Öcsi a nyelvét kiöltve bekapott egyet, mint egy hópelyhet, és lenyelte, amitől köhögőrohamot kapott. Rajtam és a tesómon kívül nem maradt más, csak Jusa. Jusa fiatal fiú volt, ő segített nekünk eljutni az óvóhelyre, amikor végigsöpört a radioaktív hullám. Éppen az ő tanácsára indultunk el onnan, miután a később érkezettek elkezdtek meghalni.

Az óvóhelyen semmilyen információt nem kaptunk. Semmilyen csatornán nem jött adás. Az érkezők körében találgattuk, mi történt. A legtöbben nukleáris katasztrófára vagy atomháborúra tippeltek. Az óvóhelyen lévők csoportjában volt egy fizikatanár, aki szerint az atomfegyverek vagy balesetek nem adnak magyarázatot arra, miért halkultak el fokozatosan a rádiócsatornák. Vagy miért állt le a bonyolultabb elektromos készülékek működése. Én nem akartam tudni, mi történt. A már megtörtént dolgokon úgysem lehet változtatni.

Az elsők között voltunk, akik az óvóhelyre érkeztek. Utána két napon át jöttek még emberek. Minél később érkeztek, annál rosszabb állapotban voltak. Különböző mértékű sugárzás okozta sérülésektől és érzékszervi gyengüléstől szenvedtek. Egyesek teljesen elvesztették a látásukat, és csak mások segítségével jutottak el az óvóhelyre. A legrosszabb bennük a törékenységgel volt, amely, úgy tűnt, minden életerejüktől megfosztotta őket.

A második nap után nem jött több ember. Kezdtünk kifogyni az innivalóból is. Étel már eleinte sem nagyon volt. Az óvóhelyen volt egy üdítőautomata, de az már az első napokban kiürült.

Az ötödik napon elkezdtek meghalni az emberek. Elsőként azok haltak meg, akik utolsóként érkeztek, ezért a legrosszabbnak voltak kitéve. A haláluk nem volt könnyű. A végén erős fájdalmaik voltak. A bőrük megrepedezett és vért köhögtek. A halottak problémát jelentettek számunkra. A túlélők egy része kezdett kétségbe esni. Félték, hogyha az

ajtó akár csak egy-egy pillanatra is kinyílik, az halálossá növeli a bejövő sugárzás mennyiségét.

Hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy nem maradhatunk ott tovább. Úgy tűnt, két lehetőségünk van: a lassú halál az óvóhelyen vagy a kockázatvállalás odakint. Én és az öcsém úgy döntöttünk, vállaljuk a kockázatot. Jusa, aki senkit nem ismert az óvóhelyen lévők közül, velünk jött. Látni akarta, mi van odakint. Aggódott a szüleiért és az ismerőseiért. Én akkor már feladtam minden reményt, és lemondtam a félelmeimről.

Odakint sötétszürke ég várt minket. Hideg volt. Máris fagyott, pedig még csak ősz volt. Egy szélroham majd ledöntött a lábunkról. Az utcák üresek voltak, ameddig a szem ellát romok, betört ablakok és holttestek.

Az egyedüli élőlények, amelyeket láttunk, a dögevő madarak voltak. Csókák és varjak ugrándoztak az utcán a holttestek körül és ültek a házak tetején minket nézve. A szelet leszámítva a varjak káromgása volt az egyetlen hang, amit hallottunk. Úgy tűnt, hogy fekete szemekkel követnek minket, és elítélik a tetteinket. A törmeléket kerülgetve és távol maradva a földön fekvő halottaktól besétáltunk a boltba. Jusa ruhákat szedett össze nekünk, az öcsém pedig konzerveket pakolt a bevásárlókosárba. Később a zsákmányt belegyömöszöltük két túrahátizsákba. Sálakból maszkokat barkácsoltam magunknak.

Nem tudtuk, merre induljunk. Az egész belváros üresnek tűnt. A mobiltelefonok nem működtek. Végül abba az irányba mentünk, amerre a legkevesebb törmelék volt. Úgy gondoltam, az messzebb lehet attól, ami ezt okozta. Legalább az útvonal könnyebben járható volt.

Tovább vándoroltunk, konzervet ettünk és túlélőket kerestünk. A haladásunk inkább bolyongás volt. A látóhatár soha nem sötétült el teljesen. Olyan volt, mintha az éjszaka eltűnt volna. A felhőtakaró soha nem oszlott fel. Mintha a szürkétől kifakult volna a többi szín.

Teltek a napok. A belvárostól távolabb láttunk túlélőket is, de úgy tűnt, el akarnak kerülni minket. Az emberek már nem törődtek másokkal, hiszen a saját megmenekülésük volt a tét. Azon kevesek, akik beszélgetni akartak, nem tudtak semmit.

A kisöcsém ereje fogytán volt. Elfáradt. Szüneteket kellett tartanunk, mert nem bírt már olyan hosszú utat megtenni, mint korábban.

Egy hal szemei meredtek ránk egy kis tó jege alól. Úgy tűnt, a düledt szemű hal megfagyott, amikor megpróbált felemelkedni a felszínre

levegőért. Nem mertem megengedni Jusának, hogy betörje a vékony jeget, hogy ihassunk.

A felhők továbbra is eltakarták az eget. Zivatar dübörgött a látáron. Egy árokba hajtott autóban Jusa talált egy csokiszeletet. Úgy vigyorgott, mintha ez hatalmas szerencse lenne. Könnyű volt csatlakozni a nevetéséhez, örülni a sok rossz közepette. Igaz, rögtön arcomra fagyott a mosoly, mikor megláttam Jusa vérbe boruló ínyét.

Letettem a kisöcsémet a hátamról, és kinyújtóztattam a vállamat.

– Hé, tudod, mi lesz, ha a szürke véget ér? – kérdezte öcsi kábultan. Megsimítottam a haját és azt feleltem:

– Tudom, a szürke után a fehér jön.

A játékaról volt szó, amelyben színeket lehetett kikeverni, és játszani velük. A szürke volt az utolsó állomás, mielőtt a játék előlről kezdődött.

– A fehér jó, olyan, mintha jönne a karácsony – mondta elhomályosult szemmel.

– Így van – mondtam.

Eszeveszett súlyt éreztem a szívemen, amikor a kisöcsém újra eszméletlenül rogyott le. A párává alakuló lélegzetem néztem.

– Igen, mint a karácsony – ismételtem el még egyszer magamnak.

Jusa tüzet rakott. Hulladékpapírokat és valamilyen parki padot gyűjtött meg. Szitkozódott, amikor a pad nem akart meggyulladni, a papírok pedig azonnal elégetek. Amikor a tábortűz fellobbant, olyan közel maradtam hozzá, hogy már-már attól féltem, a ruháim lángra kapnak.

Az éjszakák hidegek voltak. Abban a házban alhattunk, amelyikben akartunk. A ruhatárunk úgy nőtt, ahogy az élelemraktárunk fogyott. Fejfájástól kezdtem szenvedni, és a talált fájdalomcsillapítók nem tűntek hatásosnak. A fájdalmat dübörgő lüktetésnek éreztem a szemeim mögött.

Egy varjú leszállt a kisöcsém lábára, és belecsípett a térdhajlatába. Egy régi sebből erőtlenül vér kezdett szivárogni. Öcsi meg se nyikkant. Jusa a varjúra csapott a sétapálcájával, mire az káromva elrepült néhány méternyire. Megdobtam egy kővel. Mégis a helyén maradt, és az alkalomra várva bámult felénk.

Az öcsém fájdalmai egyre nőttek. Amikor tudatánál volt, a fájó tagjaitól szenvedett. Közben néha vért köhögött és lázas volt. Végül már nem is haladtunk tovább, csak vigyáztunk rá.

Jusára néztem. Ő bólintott, aztán elfordította a tekintetét. Egy párnát nyomtam a kisöcsém arcába. A keze egy pillanatra reszketett, de nem bírt küzdeni. A szerencsétlenség óta először éreztem, hogy könnyek szöknek a szemembe. Az arcom égett. Éreztem Jusa kezét, ahogy megszorította a vállam, és amikor megfordultam, megölelt.

Nem temettük el a kisöcsémet. Egyikünknek sem volt hozzá elég ereje. Betettük egy kocsisomagtartójába, hogy a madarak ne ehessék meg. Habár most már kevesebb volt a cipelni való, a lépéseim mégis sokkal nehezebbnek tűntek.

Két nappal később az utunk véget ért. Jusa ugyanúgy kimerült, mint az öcsém. Én pedig nem is akartam tovább folytatni. Az utolsó dolog, ami számított nekem, a kisöcsém, eltűnt az életemből. A tükörbe nézve a tekintetem nem homályos volt, mint Jusának vagy korábban az öcsémnek. Helyette kialudt benne a fény. Többé már semminek nem volt értelme.

Jusa elaludt, és soha többé nem ébredt fel, hiába bökdöstem és szólógtattam. Rettenetesen kimerültem. Odakuporodtam az eszméletlen Jusa mellé, és magamhoz szorítottam. A testéből elillanó hő eltűnt az éjszakában. Elkezdett igazi hó esni. A hó is szürke volt, de igazi. Pont, mint a karácsony.

Fordította Királyné Szűcs Eszter

A novella eredeti címe *Kuin joulu* és 2012-ben jelent meg a Jussi Katajala, Markus Harju és Alpo Leppänen szerkesztette *Maaïlmanlopun kirjasto ja muuta tuomiopäivän tarinoita* című novelláskötetben.

A Völgy

Aarne Lindén

Itt éltem világ életemben. A történetem beleíródott a tájba.

A Völgy. A légies zöldje, a rajta keresztülszaladó folyó ártatlan csobogása, a fauna gazdagsága mind egyé vált a lelkemmel. Ehhez a tájhoz tartozom, és ez a táj hozzám tartozik. Ó, mennyi szép pillanatot tölthettem ebben a földi paradicsomban, és már öreg vagyok. Nem elpazarolt egyhelyben maradásként éltem meg ezt, hanem gyönyörű képek, érzelmek, ízek és illatok sorozataként. A fűtenger hullámzása a szélben az orgonák bódító illatával keveredik a gondolataimban. Az érzékszervi élvezetek mindig is olyan sokfélék voltak itt, hogy soha nem hiányoltam az embereket. Nem álmodoztam sem nőkről, sem férfiakról, senki társaságáról. A Völgyben soha nem éreztem magam egyedül. Innen kaptam az életemet, a táplálékomat, hiszen ez a hely zöld és bőkező, mentes mindenféle kapzsiságtól és keserűségtől. Itt sosincs vihar, és a legerősebb szél sem dönt ki fákat. A folyó vize oly hűvös és üde, és oly jó inni és fürödni benne. A gyümölcsök itt zamatosak, a répák ropogósak, a bogyók érettek, a zöldségek pedig frissek. Egyetlenegy állatot sem öltem meg; errefelé nincsenek kízóan zümmögő rovarok, sem harácsoló emlősök. Csak nézem a körülöttem elterülő tájat, és ez elég. Nem hívok semmilyen istenséget, sem lüktető ideológiát a segítségemre. Ez a hely tökéletes, és én szenvedélyesen szeretem minden egyes porcikámmal; minden idegsejtemmel; örökké szeretem, dédelgetem, és tisztetem.

Azért vagyok hát ennyire szomorú, mert a Völgy nincs többé. A világom elpusztult egyetlen hét alatt, mintha sohasem lett volna. Néha azt hiszem, hogy minden, az egész életem, csak álom vagy illúzió volt. Csupán egy lázas álmokép, ami elérhetetlen szépségével kíméletlenül gyötör éjjel-nappal.

A Völgy helyén most Sivatag van. Halott homokpuszta terül el minden irányban, ameddig csak a szem ellát-fül elhall. Itt nem szökken szárba egyetlen növény sem. Egyetlen állatfaj sem szaporodik. A levegő nehéz, a homok mérgező. Egyszer több napig mentem egy irányba, de fogalmam sincs, merre, mivel itt minden egyformának tűnik. Soha nem értem el a puszta szélét. A Sivatag érintésével nem ígér mást, csak a halált.

A pusztulás olyan gyorsan zajlott, hogy a Völgy zöldjének végtelenében fel se tudtam fogni. Az első reggel távoli robbanásra ébredtem. A föld erősen rázkódott, a Völgy állatai pedig eliramodtak, és soha nem tértek vissza. Ezernyi apró úszóhártya, pata és mancs menekült a horizonton látható tornyos felhő elől. Aztán bömbölő, sárgásan izzó szél nyomult a Völgybe borzalmat és félelmet hozva magával.

A második reggel a távoból vészjósló, mély üvöltés hallatszott, mintha egy hatalmas ragadozóhorda morgott volna, és ordította volna az éhségét a holdvilágba. A napkorong az ég aljáról érkező fekete füstbe burkolózott, a fanyar levegő megfojtotta a növényeket. Nem tehettem semmit. A következő estére minden fa, virág, gomba, fűszál, nádszál, tavirózsa és bokor elhervadt, elhalt egészen a gyökeréig.

Ahogy megvirradt a negyedik nap, a folyó sodrása leállt.

Az ötödik napon már nem tudtam tovább nézni a Völgy halálát, mivel a látásomat elhomályosította a fekete füst, amely szétáradt a levegőben. Hallgatózni sem lehetett, mivel a pokoli, fémes zaj úgy zengett, mint egy hatalmas üvöltés, amihez nem lehetett hozzászokni.

A hatodik napon a föld ismét rengeni kezdett, és a Völgy megszűnt létezni. A földkéreg reszketett és hánykódott. Humusz, kő, homok és sár repkedett, csapódott mindenfelé, mintha egy óriási ősi szörny munkálkodott volna alattam. A világvége szó nem írja le azt a vihart, amely elpusztított mindent, kietlen sivárságot hagyva maga után.

Hetedik nap. Az égből tonnaszám ömlött a fekete nyálka, és a durva, forró homok. A sötét felhők ontotta massa maga alá temetett minden hajdan létezőt. A Sivatag elevenen felfalta a Völgyet.

Eltelt egy hét, majd még egy. A nap kíméletlenül sütött erre a valóra vált, sivár rémálomra. Iszonyat és bánat töltött el, amikor egykori otthonomat néztem. A hőségtől hullámzó levegő esélyt sem adott az életnek. Az éjszakai hideg a lelkemig hatolt. Az üde eső messze elkerülte a Fennsíkot, egyetlen fuvallat sem mozgatta a levegőt.

Aztán megérkeztek az emberek.

Figyeltem őket, mivel számomra mind furcsák és idegenek voltak. Hatalmas fekete járművekkel érkeztek a Sivatagon keresztül, és megálltak ott, ahol valaha a folyó hömpölygött. Fekete öltönyös férfiak szálltak ki az autókából, majd kezét rázták egymással. Az emberek nagy zajt csaptak, megvergették egymás vállát, nevetgéltek, és kiabáltak. A horizont felé

nyújtogatták a karjaikat, csodálkozva rugdosták a homokot. Fényképeket készítettek egymásról, majd üvegeket húztak elő az autóikból. A férfiak a pezsgő italt talpas poharakba öntötték, koccintottak, majd ittak, amíg le nem részegedtek, és látszólag rendkívül büszkék voltak magukra. Végül bepréselték magukat a kocsikba, és elmentek. Az egyetlen nyom, amely a látogatásuk után maradt, az abroncsnyomok a homokban, és a földön heverő üvegszilánkok voltak.

A Sivatag halott maradt, de a férfiak rendszeresen visszatértek, és gyakran hoztak magukkal szép, díszesen öltözött nőket. A nők hangosan nevettek a férfiak szavain, majd a forró nap alatt előkerültek az autókból az italok és az üvegek. Az emberek ismét fényképeket készítettek egymásról, rácsodálkoztak a tájra, aztán ittak, amíg le nem részegedtek. Majd a férfiak ölelgetni kezdték a nőket. Aztán a csoport egy része visszamászott a járműveikbe, amelyek nemsokára ritmikusan ingadozni kezdtek ide-oda az abroncsaikon. A másik részük kint maradt, mert nekik a motorháztető vagy a Sivatag szemcsés homokja is elég volt a közösülésre. Gátlátalanul üzték az orgáikat, amelyeket minden életörömmel együtt borzalmas volt nézni, és mindez teljes ellentétben állt az őket körülvevő a tájjal. A nevetgélés és a kiabálás a végtelenségbe veszett.

Az emberek egészen estig folytatták ezt, amikor pedig a tűző nap végre a láthatár alá bukott, újra bepréselődtek a kocsikba, és üvegszilánk- és szeméthalmokat hagytak maguk után, amelyek minden látogatás alkalmával egyre magasabbra nőttek.

Az idő múlásával mások is érkeztek a Sivatagba. A hatalmas fekete autók és fekete öltönyös, méltóságteljesnek látszó férfiak mellé kisebb járművek érkeztek társaságul, amelyekből mindenféle színes ruhákba bugyolált népek ömlöttek ki. Nap mint nap egyre többféle férfi és nő, felnőttek és gyerekek érkeztek a Sivatagba, akik büszkén gyönyörködtek a tájban, és fényképeket készítettek egymásról. Filmes stábok, újságírók és tekintélyes tisztviselők sétáltak a pusztaságban a köznép mellett, évtizedeken át. A járművek egyre fejlettebbek lettek, de maguk az emberek nem sokat változtak. Az idegenek olykor pompás növényeket hoztak magukkal, amiket ünnepélyesen és nevetve ültettek el a földbe, és hagytak kiszáradni. Néha pedig apró, szép állatkák voltak velük, amelyeket otthagytak a Sivatagban szomjan halni a forrásokban, csak

azért, hogy néhány nap múlva visszatérjenek nevetni a kiszáradt tetemeiken. És ismét fényképeket készítettek.

Az idő telt, és az emberek lassan ráuntak a Sivatagra. Végül már egyáltalán nem jöttek. A föld üresnek és csendesnek tűnt, de a Sivata monumentálisan és változatlan maradt, ürességét a fekete világűrbe ordítva. A Völgy, ha egyáltalán volt is valaha, Sivataggá változott mivel az ember így akarta, végül pedig az érintésével felülkerekedett a természetén és az életén, ahogy kívánta.

Felülkerekedett azon a vad szépségen, ami egykoron voltam.

Fordította Magyar-Bihari Eszter

A novella eredeti címe *Laakso* és 2012-ben jelent meg a Jussi Katajala, Markus Harju és Alpo Leppänen szerkesztette *Maa-ilmanlopun kirjasto ja muita tuomiopäivän tarinoita* című novelláskötetben.

Fény a búra alatt

Anne Leinonen

– Volt egyszer egy erdő, amely az emberek helyett lélegzett – ismételte Raune a mantrává vált történetet. – Valaha az egész világot erdők borították.

Aaju már olyan sokszor hallotta a történetet, hogy kívülről fújta, de hagyta, hogy Raune elmesélje. Az idős hölgy hangja megnyugtató volt, és támaszt adott. A köves területen kanyargó ösvény el-eltűnt, és néha mászniuk kellett ott, amerre az út feltehetőleg folytatódott. Raune segédeszközök nélkül jól tájékozódott: egy pillanatra megállt, beleszagolt a levegőbe, nézte a tájat, aztán újra irányt váltott.

– De az ember kora a pusztulás ideje volt, mert kivágta a fákat. Mire az ember ráeszmélt tetteire, már túl késő volt. Az sem segített, hogy a tudósok újfajta fákat növesztettek, s mindenféle tulajdonsággal felruházták őket, hogy kibírják a heves esőzéseket és a hegyeket pusztító viharokat. Bár a fák kemény kérget növesztettek, és túléltek a tűzvészeket, amelyek nagy területeket pusztítottak el, de az erdőnek végül szembesülnie kellett az értetlen ember bosszújával. Az ember nem értette meg a fákat, amelyeket a tűz, a víz, vagy a szél sem volt képes kidönteni. Az embertől azonban nem tudta megvédeni magát az erdő.

Raune felsóhajtott és egy pillantást vetett Aajura:

– Ha képesek lettek volna rá, a fák megöltek volna minden erdőbe tévedt embert.

– De ez meg is történt, nem? – kérdezte Aaju. – Legalábbis a történetek szerint, amelyekben az erdő szellemei fogságba ejtették őket.

– Ezek csupán történetek, de lélekállatok tényleg élnek az erdőkben. A holtak lelkei, akik a vándorokat segítik.

– Vagy rossz irányba vezetik őket – jelentette ki Aaju. – Te láttál már valaha ilyen szellemet?

Raune hevesen felnevetett:

– Téged sem ejtettek a fejedre. Még nem láttam, de ha láttam is, legfeljebb részegen.

A Nap előbújt a felhőtakaró mögül, megcsillant Raune rókavörös haján, mintha fénypászmák szálltak volna fölé. Aaju összerezett, mert a fény nem vitte magával az őszi hideget.

A faluból felszálló füst leleplezte a házak hollétét, még mielőtt megláthatták volna a település első jeleit. Raune megállt. Rátámaszkodott fémből készült vándorbotjára, kihúzta magát, és beleszagolt a levegőbe.

– Milyen szép illat! – mondta. – Égő gallyak.

Aaju torkán akadt a szó, meg sem próbált beszélni. Karjainak tinta-indái viszketni kezdtek, ezért muszáj volt megvakarnia. Titokban, mert Raune megtiltotta volna. A jelekhez nem volt szabad hozzáérni, sem aktivizálni az erőket, és semmiképp sem volt szabad megmutatni senkinek. Aaju kitépte volna a jeleket, ha tudta volna, de a múltat muszáj volt magán viselnie.

Oortta, állt a térképen a falu helyén. Több építmény volt benne, mint ami a térkép jelei alapján várható volt. A tetőkre napелеmeket telepítettek, amelyeket déli irányba tájoltak. Az épületek körül kietlen és kopár volt a táj, itt-ott magas bokrok nőttek, amelyeket nem téptek ki. A gallyak égetése egyszerre tűnt fényűzőnek és bűnnek.

Hidegtől és éhségtől vezérelve siettek tovább. Aaju legalább két napja nem evett rendszeren, csupán a földben talált gyökerekből nyaldosott, melyek maró íze keserű utóízűt hagyott a szájában. Az ősz már jócskán a derekán járt, és reggelente a föld felszíne deres volt. Raune olykor-olykor pihenni akart, ezért Aaju megálljt parancsolt lépteinek, de a vére már hajtotta őt a település felé.

Egy oorttai lakos észrevette érkezésüket, és odakiáltott a társainak. Aaju feltételezte, hogy már korábban felfedezhették őket, és ez csupán egy színjáték, amellyel Oortta valós erejét akarták elrejteni. Az ilyesfajta falvakban lennie kell mozgásérzékelőknek vagy esetleg radarnak, ami a környéket a vadászható zsákmány reményében pásztázza.

A falu közepén álló kunyhókból egy háromtagú csoport jött elő. Aaju megfigyelte, hogy a foltos és koszos ruháik alatt nem tűntek gyengének vagy tehetetlennek, éppen ellenkezőleg. A csoport közepén álló, akinek arccsonttetoválásai hatalomról árulkodtak, karja izmos, az arca pedig pirosposzsgás volt.

– Menedéket szeretnék kérni – kezdte Raune. – Úton vagyunk Aukipää felé, szeretnénk egy szemhunyasnyit pihenni.

Aaju észrevette, hogy Raune milyen nehezen lélegzik. Már éppen a kezét nyújtotta, hogy támaszt adjon és csökkentse a fájdalmát, de aztán inkább visszahúzta.

Az oorttaiak vezetője gúnyosan felnevetett:

– Szóval a hegyekbe mentek? Minek mentek oda?

– Az erdőt keressük – válaszolta Raune.

Az oorttaiak elmosolyodtak. Vezetőjük olyan szélesen, hogy kilátszott jól ápolt fogsora. – Ais vagyok, e csoport Ősanyja. – Kiket láthatok vendégül?

– Raune vagyok, utazó. Ő pedig a tanítványom, Aaju.

– Mindketten bolondok vagytok – jegyezte meg Ais. – Már semmiféle erdő sem létezik.

– Én ezt másként tudom – válaszolt Raune határozottan.

Az oorttaiaknak volt ennivalója, amit készséggel szolgáltak fel. Aaju nehezen tudott lépést tartani a társalgással, mivel arra figyelt, hogy megtöltse a hasát kenyérral és gyökérfőzelékkel. A barátságosság gyanút keltett Aajuban, mégsem érezte átverésnek. De ebben sosem lehetett teljesen biztos. Az út során hallottak szóbeszédeket falvakról, amelyek lakosai megőrültek, és elkezdték felfalni egymást.

Az élelemért cserébe Raune mindent elmagyarázott, amit az utazás során látott: miféle vándorokkal találkoztak, mennyit áradt az egyheti járásra lévő folyó, és délen az őszer miként fordult már télbe.

– Jártatok Roannimában? – érdeklődött Ais.

Raune megrázta a fejét. Aaju megfigyelte útítársa arckifejezéseit és gesztusait. Szája széle feszes volt, szemei apróra szűkültek össze. Raune mindig is jól tudta leplezni fájdalmát, de Aaju észrevette, hogy társa erejének végén járt.

– Reméljük, hogy itt maradhatunk éjszakára – indítványozta Aaju. Az egész vendégség alatt először szólalt meg. Saját hangja csengésén maga is meghökkent. Az ereje visszatért az ennivalótól, a hangja szépen és veszélyesen csengett.

– Persze – válaszolta Ais. – Az én hajlékom a tiétek is.

Ais házában számos kis szoba volt, közülük megkaptak egyet. Az emberek barátságosabbak voltak, mint a vadidegenek általában. A latrina helyét is megmutatták, habár a szobában volt éjjeliedény is.

– Egyszer körülvettek minket, az orrunkat sem mertünk kidugni – magyarázta Ais. Raune nem kérdezősködött, hogy kik vették körül őket, vagy hogyan oldották meg a helyzetet.

Mikor elérték a szoba fedezékét, Raune rögtön ledőlt, és mélyet sóhajtott. Aaju lesegítette útítársa lábáról a sípcsontvédőket, és ujjával finoman megsimította a fáradt izmokat. Aaju érezte, ahogy karjain a tetoválások új pozíciót vettek fel, az erő pedig Aaju belsejéből kifelé áramlott. Raune aligha érti majd az okát, de nemsokára észreveszi majd fájdalmának csökkenését.

– Figyelj, Aaju – suttogta Raune. – Úgy érzem, nélkülem kell folytatnod.

– Ki fogod bírni.

– Fogy az idő. Jön a tél. A facsemetét még az előtt el kell juttatni a megújuló élet körletébe.

Raune köhintett, mélyet lélegzett, majd megismételte. A roham mindig így kezdődött: egyetlen ártatlannak hangzó torokköszörülés nem volt elegendő, hanem hasogató köhögéshez vezetett.

– Már elterjedt – motyogta Raune.

– Csak nem ... – válaszolt Aaju, és a takarót párnaként Raune feje alá hajtogatta.

Raune egyre csak köhögött.

– Nem mondtam el mindent neked – Raune megköszörülte torkát, majd suttogva folytatta. – Már nem lehet mit tenni.

Raune szétnyitotta kabátját, és felgyúrte mindkét felsőjét. Érintés nélkül is látható volt, hogy a hónalján volt egy két ököl nagyságú csomó.

– Miért nem szóltál? Kivághattam volna – sóhajtott fel Aaju.

Szégyellte, hogy nem vette észre korábban a betegség súlyosságát, habár sokszor enyhített Raune kínjain.

– Kettőt már eltávolítottak. Ez már nem fog meggyógyulni.

Aaju jobb kezét Raune felé nyújtotta, hogy segítsen neki, de az megfogta a csuklóját és nem hagyta.

– Ne pazarold az erőidet feleslegesen.

Raune keze lehanyatlott. Aaju a ruhája ujjába törölte az arcán lefolyó könnycseppeket.

– De hogyan tudom megtenni egyedül?

– Csak menj fel a hegyre! A többi majd adja magát – suttogetta Raune, és becsukta a szemét. – Most fáradt vagyok. Holnap ellenőrizzük, hogy megvan-e mindened, ami kell. Most nézd meg, hogy a búra rendben van-e.

Aaju a fekhely mellett ült, és felügyelte tanítója szagztatott légzését. Miután Raune mély álomba merült, Aaju szétcsatolta hátizsákja szíjait, és előbányászta a törülközőkbe és szövetekbe csomagolt kincset. Elsimította az üvegbúra körül lévő fémmerevítőket, és megbizonyosodott róla, hogy mindegyik illesztése ép-e. A búra belsejében halovány, lila láng égett, melynek fényében a talajba ültetett növény betegesnek tűnt. A facsemete még életben volt.

– Mégis elindulok – mondta Aaju az oorttaiaknak.

– Az út veszélyes és hiábavaló, ezt megmondhatom. A hegyen nincs semmilyen erdő, sem pedig fák – jegyezte meg Ais. – Csupán a holtak emlékei, ha egyáltalán léteznek még. Éppen csak megkaptad az arcodra a jeledet. Itt maradhatnál nálunk.

Aaju végignézett az Ais házában összegyűlt falubelieken. Körülbelül harmincan voltak. Egy része középkorú, másik része idős, páran csecsemővel a karjukban, de úgy tűnt, hogy a csoportból hiányoznak a fiatalok. Egy falubeli egy régi könyvet olvasott fel a többieknek: a mű most a felolvasó ölében pihent, és Aaju szeretett volna egy pillantást vetni rá. Tudott olvasni, és szeretett volna többet megtudni a történetről. Egyszer volt egy régi, napenergiával működő olvasókészüléke is, de elromlott, és a benne lévő adatokat már nem lehetett elővarázsolni.

Szívmengető érzés lobbant fel Aajuban. Oorttában biztosan szívesen látták volna, de ez mégsem az ő helye volt, ahogy más sem. Azok a közösségek, ahová vér vagy bajtársiasság kötelékei fűzték, végül mind elutasították őt. A tinta-szentély ajtaja örökre bezárult előtte. Aaju nem tudott bízni, habár látta mások őszinte szándékát, hogy befogadják. Végül mindig egyedül maradt.

– Feladatunk van, Aajunak feladata van – suttogetta Raune a székből, ahová bicegve ült le.

Aaju összerendezte Raune kijelentésétől, de leplezte meghökkenését.

– Elmehetsz, mi nem akadályozunk meg – jegyezte meg Ais. – A hegyre egy alig látható ösvényen kell felmászni. S ami mögötte van, az tudomásunk szerint nem más, mint kopárság és egy újabb hegy.

– Csak azért is elmegyek, ahogy Raune mondta – erősítette meg Aaju. Nem fogja kimutatni gyengeségét sem Raune, sem pedig senki más előtt, annak ellenére sem, hogy a szívét félelem szorongatta. Azon viszont elcsodálkozott, vajon mikor vált a feladat az ő feladatává. Aaju mindig is kételkedve viszonyult a hatalmas erdő legendájához, hogy valaha létezett növényzet, ami belélegezte a szennyet, és életté változtatta.

– Kapsz tőlünk kölcsön felszereléseket – ígérte Ais, s megkérte Aajut, hogy kövesse a kunyhó hátsó részébe. Ais kinyitott egy nagy ládát, aztán átadott neki egy meleg birkabőrt és egy erősebb hátizsákot. Unszolta Aajut, hogy vegyen fel egy vastagabb túrabakancsot, amelynek sima szövet felülete még mindig ragyogott. Aaju ujjaival végigsimította a bakancs kemény felületét. Régi lehetett, több tucat, vagy akár több száz éves.

– Ha felveszel két gyapjúzoknit, ki fogod bírni, bármi történjen – bízta Ais.

– Gondolod, hogy hideg van? – kérdezte Aaju.

– Ott ilyenkor már fagyok vannak, és semmi sem nő – válaszolta Ais.

– Sajnálom, de szerintem a tervetek értelmetlen. Semmilyen igazi erdő nem létezik, és nem is volt évtizedek óta. Csak bozotos, de nem azt keresitek, ugye?

Aaju nem ellenkezett. Megköszönte a segítséget.

– Talán néhány magányos fa, csenevész bokrok, amelyeknek magasabbra kellett volna nőniük – folytatta Ais. – Bár nem volt túl bölcs dolog, réges-régen kiirtottak már mindent tüzeléshez.

– Akkor is elmegyek – tartott ki elhatározása mellett Aaju. Amikor cipőt váltott, kapucnis pulóverének ujjá felgyűrődött, és láthatóvá váltak a csuklóin felfutó tinta-indák. Ais a jeleket bámulta, de egy szót sem szólt róluk.

– Van ott egy szurdok, aztán még egy, majd egy harmadik. Erdő nincs – próbálkozott Ais még egyszer, de Aaju már döntött.

Aaju elbúcsúzott Raunétól indulás előtt. Raune újra lepihent, mintha a faluba érkezes elszívta volna végső erejét. A köhögés már folytonos volt, a tüdejéből kiáramló levegőt hörgés kísérte.

– Bízom benned – mondta Raune, és megszorította Aaju kezét. Aztán megragadta a mellette heverő vándorbotját, és átnyújtotta Aajunak. – Nagyobb szükséged van rá, mint nekem.

– Rögtön visszahozom, amint tudom – ígérte Aaju. Láta, hogyan használta Raune a botot az útjuk során az üldözőjükkel szemben. Úgy szúrta keresztül a férfi testét, mint egy puha almát.

– Majd találkozunk – mondta Raune, és lehunyta szemét.

Aaju kilépett a házból, felvette a hátizsákot, és elindult északra, az emelkedő felé. Az oorttaiak ott maradtak az udvaron. Aaju megfordult, hogy visszanézzen. Valaki integetett Aajunak, s Aaju viszonzta a mozdulatot. Tekintetét a falu mögött, észak felé meredő hegyoldalra szegezte. Köves volt, itt-ott csenevész bokrok nőttek rajta, melyekről az ősz már lehullajtotta a leveleket. A megbarnult cigánybúza hónaljig ért.

Aaju nem emlékezett rá, mikor vándorolt utoljára egyedül. Raune egy évvel ezelőtt fogadta magához egy útja során, és Aaju kérdés nélkül követte vezetőjét, először zavarodottan, majd boldogan attól, hogy megfelelt valakinek. Aaju most maga mögött hagyta őt. Nehezen fogta fel, hogy Raune valóban olyan beteg, de el kellett fogadnia. Talán már tényleg átlépte a határt, ahogy állította, és már csak a burok maradt hátra, amely úgy beszélt és úgy viselkedett, mintha a lélek még mindig betöltötte volna a testet.

Az emelkedő végtelenül hosszú volt, és Aajunak rendszeres időközönként meg kellett állnia, hogy újra egyenletesen lélegezzon. Veszélyes volt túl gyorsan haladni, erre is Raune figyelmeztette. A föld köves volt, a hangás fű csúszós az eső után. A vándorok az útirányt kékre festett kövekkel jelölték ki. A Raunétól kapott bot még akkor is támaszt adott, amikor Aaju nem igazán bízhatott lábaiban.

Nagyjából talán három kilométert tett meg, amikor a hegyoldalról köd szállt le, amely eltakarta lefelé a kilátást. Aaju úgy érezte, mintha ég és föld között lebegne. Nem is emlékezett, hogy ilyesféle szabadságérzéssel találkozott-e valaha is gyermekora óta, amikor még otthon volt, amikor még minden rendben volt.

Este elérte a hegy csúcsát. A környezetet nem lehetett felmérni, annyira ködszürkévé vált a táj. Onnan tudta, hogy a csúcson van, hogy egy kis mélyedésben néhány gerendából és egy ponyvából épült menedékhelyet talált, a földben pedig egy kővel kirakott, kör alakú, tűzrakóhely volt. Hideg szél fújt. Aaju gallyakat szedett össze a földről, előkotort néhány faágat a hátizsákjából, hogy meggyújtsa. A kemény munka után a tábortűz meggyulladt. Elővett egy kis edényt, egy bot

végére akasztotta, és palackból vizet töltött bele. Mikor a víz felforr, vadrizst dobott bele és puhára főzte. Sóval és köménnyel fűszerezte.

A kempingmatrac gond nélkül kinyílt. Arra birkabőrt tett, ami felmelegítette. Az utazótáskát, amiben a búra és a facsetete volt, a hasához tette, hogy megvédje és felmelegítse. Gondolatban újra meghallgatta a történetet Raune elbeszélésében.

– Szükség van egy facsetetére, amely a halált életté változtatja. Ez magában hordja az ősi erőket, abból a korból, amikor az emberek megpróbálták megmenteni a természetet.

Túrabakancs nélkül Aaju komolyabban is megsebesülhetett volna. Hamis biztonságérzetbe ringatta magát, és leszaladt a hegyoldalon. Bal lába beleakadt a gyökérzetbe. Megbotlott, majd megpróbálta gyors, topogó lépetekkel egyensúlyba hozni magát. A bakancs barázdált talpa megakadályozta a csúszást, de a szembe jövő kőtől ez sem tudta megvédeni. Hasraesett. Bokájában vakító fájdalom lobbant. Lábával azonban mit sem törődött, csupán az utazótáskával, ami a háta mögé lendült. Első dolga volt ellenőrizni, hogy a búra épségben van-e, és benne a lila fény a megszokott módon világít-e. A növény az eredetitől talán kissé eltérő pozícióban állt, de sértetlen volt. Csak ezután mert a saját állapotával foglalkozni.

Fájdalom nyilallt a bokájába, ha megpróbált ránehezedni. Az arcán lévő horzsolásból vér szivárgott. Csontjai aligha törtek el, de minden lépésnél fájdalom hasított belé. A vándorbotja lejjebb repült a lejtőn.

Fél lábbal nem ér célba. Fél lábbal vissza sem tud menni.

Leült a nedves földre. Az északról áramló levegő zord volt, telet hozott magával. A düh könnycseppjei csorogtak le az arcán. Hogy lehetett ennyire ostoba, ennyire vakmerő?

Pár tíz méterre volt egy sziklás rész, odabicegett. A nagy sziklák menedéket nyújtottak a szél elől. A Nap megpróbált átvilágítani a sűrű ködön, de még így is minden homályba borult. Aaju frusztráltan a földre dobta a hátizsákját. Pár percnyi önsajnálattal után kiszedte táskájából a megmaradt gallyakat. A földön talált nyirkos ágakat, a régi könyvek kitépett lapjai pedig jók lesznek gyújtósnak. A tűzcsiholó eszköz szikrát adott, a tapló életben tartotta, amíg a gyújtós lángra nem kapott. Aaju annyira közel ült a tűzhöz, amennyire csak tudott, és felgyúrte a ruha ujját a karján. A bőrén tekergő tetoválások felmelegedtek, a tinta életre kelt.

Az ujjbegyeiben erő lüktetett. Amikor a tábortűz parázssá vált, könyékig belesüllyesztette karjait az izzó zsarátnokba.

A tűz energiája a kezeibe vándorolt. Aaju becsukta a szemét, és az erőt a fájdalom irányába vezette. A tinta és az erő a vérkeringésén keresztül a csúnyán feldagadt bokájába jutott. A fájdalom enyhült, és már csak lágy zsibbadás maradt a lábában.

Testéből patakokban folyt izzadság. Aaju eltakarta a karjait és félig ülő helyzetbe rogyott. Meg fogja fizetni a varázslat árát, de annak nem most van itt az ideje. Folytatnia kellett az útját oda, ahová Raune küldte, és elvinni a facsemétét. Ahogy Raune akarta. Nem volt más választása. A mágia később fogja behajtani az adósságot, fel fogja emészteni az erejét, viszont azt a pillanatot lehet még késleltetni.

Leereszkedett a szurdok aljára, és elindult az újabb emelkedő felé. A vándorbot könnyűnek tűnt a kezében. Élet folyt a végtagjaiban, de ugyanakkor indigókék ködbe burkolózott a vidék. Mintha sötétített üvegen keresztül nézte volna a világot. Láza felszökött. Ez elkerülhetetlen volt a tinta használata után. Raune nem adott volna erre engedélyt, és Aaju mintha hallotta volna fejében a nő dorgáló hangját:

– Nem szabad ennyire megbíznod a tintában, nem szabad helyet adni neki, mert belülről emészt fel.

Az emelkedő örökkévalónak tűnt. Milyen messze lehet a falutól? Tíz kilométerre? A nehéz terepen az út hosszabbnak tűnt. Elvesztette az időérzékét. Csak ment és ment, időnként a földnek támaszkodott, majd a botjára. Kikerült egy ormótlan követ. Hátizsákját nehéznek érezte, bár nem volt már benne más, csak váltóruha, az alvófelszerelés és némi élelem. Olykor-olykor ellenőrizte az utazótáskában, hogy a búra rendben van-e, és a csemete épségben utazik-e vele.

Megállt. Az ösvényen egy sovány róka álldogált, vörösesbarna bundája egy része már szürkévé váltott, a farkából hiányzott egy darab.

– Merre mész? – kérdezte, és meglengette a botját az állat felé.

A róka nem válaszolt. Persze, hogy nem válaszolt, hiszen a természet lénye, mit is képzelt? Nevethetnékje támadt. Tulajdonképpen az egész helyzet nevetséges volt. A róka rámeredt, meg se rezdült, habár Aajut a nevetés rázta. Aztán elhallgatott, és összerezett, amikor megérezte a kapcsolatot az állat és önmaga között. Raune egyszer beszélt az erdő

szellemeiről. A róka nem valódi élőlény volt, csak egy eltévedt lélek. De vajon jó vagy rossz szándékú?

– Mit akarsz?

Az állat megfordult, bólintott, mintha hívta volna, aztán elindult, hogy levezesse őt az ösvényről.

– Miért mész arra? – kérdezte, ugyanakkor követte. A róka mondani akart neki valamit, mintha tudta volna, mi Aaju célja.

Ismét egy szurdokban voltak, vette észre Aaju, már leereszkedett a második hegycsúcsról is. A talaj lejtős volt, a fű pedig nyakig ért. Megleپődött, amikor egy patak partján találta magát.

A róka a víz szélénél megállt.

– Azt akartad, hogy jöjjek a patakhoz? Hát persze.

Aaju térdre ereszkedett, és vizet mert a szájába. Szomjas volt, szomjának csillapítása sok időt vett igénybe. A víz jéghideg volt, de ugyanakkor frissítő is. Megtöltötte mindkét kulacsát.

– Visszaforduljak? Raunének szüksége van rám.

A róka pár lépést tett a harmadik hegygerinc felé. Aztán átváltozott az idő asszonnyá. Bólintott a fejével.

– Raune?

A nő nem válaszolt, csak a hegy felé nézett.

– Tudom, feladatom van.

Aaju felegyenesedett. Ekkor megremegett a föld, a tinta a feje és szíve felé áramlott. Látótere fekete-fehér negatív képpé változott. Az ég sötétebb volt, mint a föld, Raune vállán a rókabőr világos, egykor oly sötét szeme fehéren csillogott.

Aaju belátta, hogy egyedül van, valójában sem a róka, sem Raune nem volt vele. Csak a tinta jelenítette meg fejében a látomásokat. Aajunak nevetnie kellett. Vegülis mindegy volt, hogyan veszi rá magát, hogy felmásson oda, csak jusson fel.

Folytatta útját. Az erdő ott van, valahol odafent, várja őt, ott kell lennie.

A hegymászás egy vagy két napig tarthatott. Már nem tudta megmondani, mennyi idő telt el. A róka kényszerítette, hogy álljon meg, és egye meg a maradék ételmét, de arra nem, hogy aludjon, hanem ismét mozgásra bírta, amikor Aaju újra erőre kapott. Amikor hunyorogva nézte az állatot, mintha látta volna, hogy a lejtőket tépázó erős szél hogyan lengeti és

hajlítja meg annak körvonalait. Úgy tűnt, mintha egy erősebb szellőkés képes lenne elrepíteni onnan. Csak egy látomás volt, de nem akart eltűnni, akármennyire is rázta a fejét, és dörzsölte a szemét. Reménykedni kezdett, mert amikor kedve támadt egyszerűen feladni és visszafordulni, a róka csábította, hogy folytassa az utat.

Aajunak kellett egy kis idő, hogy észrevegye: egy kiterjedt fennsíkra ért, ami nem ível egy újabb szurdokba. A köd eloszlott, és a színek hirtelen visszatértek a látóterébe. A fakó színek bántották a szemét. A környék felett rothadás szaga terjengett.

A róka rápillantott Aajura, és továbbkocogott, Aaju óvatosan lépdelt utána. A talaj másfajta volt, mint a hegygerincen. Kevesebb kő volt, de ennek ellenére a zuzmós és hangás részek közepén masszív, zöldes tömbök látszóttak. Aaju felmászott az egyikre, és amikor megcsúszott egy kicsit, letörölte róla a mohát, csupaszra téve az alatta lévő fatörzset.

Megérkezett az erdőbe, de az már nem volt ott.

Hangosan, csalódottan és frusztráltan felordított. Ez minden, ami neki adatott? Ez volna a Raunétól kapott feladat, a közös utazásuk és Raune évekig tartó vándorlásának célja, végpontja? Egy halott erdő, amely örök időre elveszett!

Raunének igaza volt, ahogy az oorttaiaknak is.

Aaju a réges-régen kidőlt vagy kivágott fák kertjében sétált. A hely fölött szomorúság és dermedtség lebegett. Valami elpusztított minden élőt a hegy tetején. Aztán eszmélt rá, hogy valami szokatlan: ezek a kidőlt fák nem korhadtak és erőtlenek. A moha zölden virított, mintha a föld itt nedvesebb lenne. Aaju a vadászásával megvizsgálta egy fatörzs felületét, és megállapította, hogy kőkemény. Ha vihar következtében pusztul el az erdő, a maradványok elkorhadnak, és semmivé porladnak. Ha ember vágja ki a fákat, azokat általában magával is viszi. Mi történt ezekkel a fákkal? A messzeségbe vesző föld mindezt nem fedte fel.

A róka a fatöncök között állt.

Aaju egészen mellé ért és letérdelt a földre.

– Mít kellene tennem? Forduljak vissza?

A róka helyén Raune állt, aki kezével egy széles mozdulatot tett.

– Hát persze.

Aajunak eszébe jutott a táska, megfogta. Óvatosan elővette belőle a búrát.

A lila fény még világított, de a növény lekókadtt. Forgatta a búrát, és letörölte az aljában található kijelzőt, amelyen számok voltak. Nem értette, mit lát, de a számok már egészen mások voltak, mint korábban. Kisebbek.

Nem volt olyan hely, ahová el lehetett volna ültetni a csemetét, ahol az feltölthetné magát erővel. Ez a föld elveszítette az éltető képességét.

Aaju felemelte tekintetét a horizontra. Raune már eltűnt.

A hazaút a tinta szürke takarója alatt telt. Aajuban tudatosult, hogy ugyanazon az útvonalon ment vissza, de nem tudta elmondani, milyen erő vezette. Tagjai nehezek és érzéketlenek voltak. Beesteledett, amikor elérte Oortta határát. Észrevették, hangosan üdvözölték, és aggódó kérdésekkel halmozták el. Aaju egyikre sem tudott válaszolni. Botját kikapták a kezéből, aztán a hátizsákját és az utazótáskát is elvették. Odavezették Ais házához, Aaju betámolygott.

Ais a tűzhelynél ült, és két bőrdarabot varrt össze éppen.

– Visszajöttél, remek – mondta, és félretette a varrását. – Kimerültnek tűnsz.

Aajut leültették egy székre, kapott egy bögrényi pálinkás gyógy-növényfőzetet, és belediktáltak egy szelet mézes süteményt. Becsukta a szemét, ültő helyében el tudott volna aludni, de tudta, hogy nem lehet, még nem.

– Mi volt ott? – érdeklődött feszült hangon Ais.

– Erdő, és mégsem erdő – válaszolta Aaju. – De hol van Raune? Látni akarom őt.

Aztán felállt, és a vendégszoba felé sietett.

– Ne – mondta Ais, de Aaju a tiltás ellenére is bement. A szoba üres volt. Raune hátizsákja a sarokban hevert.

– Hol van?

– Aaju, várj! – szólt Ais. – Nyugodt körülmények között akartam neked elmondani. Nem sokkal az indulásod után elhunyt.

– Mikor? – szólalt meg zavarodottságában Aaju.

– Talán a következő napon történhetett. Egyre csak köhögött, a végén vért is, a láza felszökött, amit nem tudtunk csillapítani, és aztán elhagyta a lélek. Próbálkoztunk, igazán. Sajnálom.

Aztán Ais elvezette Aajut a falu szélén lévő raktárhoz. Raune zsákok és dobozok között volt, felravatalozva. Testét kiegyenesítették, kezei a mellkasán keresztezték egymást, úgy, hogy az ujjai a válla felé mutattak.

– Vártuk, hogy visszagyere – mondta Ais az ajtóból. – Különben már elhamvasztottuk volna.

– Hagyj magunkra – válaszolta Aaju, és letérdelt a holttest mellé.

Csak Ais távozása után mert Raunéra nézni. Nyugodt volt az arca. Róka-vörös haja ki volt fésülve és kiegyenesítve. Ősz hajsálak hullottak a homlokára.

Aaju kinyújtotta a kezét, és óvatosan megérintette Raune arcát. A bőre gumyszerű volt és hideg. A nő nem mozdult, pedig Aaju azt várta, hogy történjen valami.

– Megtaláltam az erdőt, de a növény nem kapott segítséget – suttopta Aaju. Megfogta az utazótáskát, és kivette a búrát. A lila fény kialudt benne, a csemete gyöngye levelei összeszáradtak.

Aaju kitörölte szeméből a könnycseppeket, és kinyitotta a kapszulát. A védőgáz felszisszenve távozott. A csemete a gyökérzetével együtt könnyen mozdítható volt. Felülete még keménynek tűnt, de az összepörödött levelek rögtön leváltak.

– A föld köves volt. Nem volt porhanyós talaj, ahová a fát el lehetett volna ültetni. Minden egyes fa megkövesedett. Túl késő.

Aaju végigsimított Raune karján, majd a nő mellkasára rakta a palántát, pontosan a két keze közé.

Ais a hamvasztást javasolta, de Aaju tudta, hogy az nem lenne helyes. Raune mindig a földben nyugvásról beszélt. Ezért ástak a falu külső részén egy sekély gödröt. A vékony szövetbe csavart asszonyt a földbe fektették, majd Aaju ráhelyezte a facsemetét. Aztán megkérte a többieket, hogy menjenek el, és homokot és sódert lapátolt a sírra.

Amikor visszatért a faluba, Ais a háza előtt állt, és várta.

– Befűtöttem a szaunát. Velem tartasz? – érdeklődött.

A gyászszertartás előtt Aaju aludt egy fél napot, evett, és ivott egy erős gyógynövényteát, de továbbra is nehéznek és kábultnak érezte magát. A szaunában nem lehetett rejtőzködni, eltakarni az igazságot vagy színlelni. De volt egyáltalán vesztenivalója? Aaju követte Ais-t a falu közepére, ahol a gödörbe épített szauna állt. A szellőzőnyílás nyitva volt, a füstöt kiengedték. Aaju levette a ruháit, és lerakta az udvaron álló padra. Ais

átnyújtott neki egy törölközőt, amelynek színe már szürkévé fakult a számos mosás következtében. Az ablakpárkányra és a padra állított gyertyák homályosan világítottak, de ez nem volt elég ahhoz, hogy elrejtse a jeleket. Ais tekintete rögtön megakadt az Aaju karján lévő mintákon, amelyek a mellkasán és csípőjén is ott tekeregtek.

A kályha sistergett, amikor Ais egy merőkanálnyi vizet dobott rá. Aaju becsukta a szemét, és az erdő jelent meg előtte olyannak, amilyen valaha, sok-sok évvel ezelőtt volt: magasba nyúló, sűrű növényzet, hatalmas, élénkzöld levelek, fenyőágak, szinte kőkemény fakérges, amelyekkel a kártevő rovarok nem tudtak mit kezdeni. De miért pusztult el az erdő? Vagy talán elpusztították?

A szaunázás után Aaju törölközőbe göngyölve ült a padon a szauna előtt. Izmai ellazultak, és lábikráinak fájdalma is megszűnt egy pillanatra.

Ais leült mellé.

– Az ajánlatom továbbra is érvényes – mondta, és átadott neki egy nyírfa görcséből készült bögrét. – Mindig jól jön egy segítő kéz. Ahogy te magad is láthatod, öregszünk. A fiatalok pedig elmentek délre.

– Miért, mi van arra? – kérdezte Aaju.

– Egy szürke város.

– Ott aztán nincs semmi vonzó – fújta egyet Aaju.

Ais felnevetett:

– Nagyon határozottnak tűnsz.

– Jártunk ott is az utazásunk során – mondta, és megpróbált közömbösnek hangzani. – Senkinek nem való az a hely.

Jobb karján a minták hirtelen viszketni kezdtek, végigfuttatta rajtuk az ujjait. A bőre alá kényszerített tinta lassan pulzálni kezdett. Aaju még nem tudta tolmácsolni a tinta reakcióit.

– Ez azt jelenti, hogy beleegyezel?

Aaju nagy levegőt vett.

– Talán igen – felelte. – Legalábbis egyelőre.

– Jó – jegyezte meg Ais, és felemelte a bögréjét. A tartalmát egyszerre felhajtotta, Aaju követte a példáját. A pálinka marta a torkát, és öklendezésre készítette.

– A problémákat pedig elintézzük, ha lesznek – szólalt meg Ais.

– Milyen problémákról beszélsz?

– Ha valaki a városból keresne téged. Ismerem azokat a jeleket és a házat is, ahová kapcsolódnak.

– Végleg meg akartak tőlem szabadulni. Ha Raune nem vitt volna magával... – jegyezte meg Aaju. Mintha valami irritálta volna a szemhéját, pislognia kellett.

– Innen nem kell sietned sehova, itt nem fognak megtalálni – mondta Ais.

Miután felkelt, Aaju azonnal elsétált a sírhoz. A levegőben apró hó-pelyhek szállingóztak. A sírből egy fél méteres fa nőtt ki. Sötét színű, rombuszmintás kérge volt, ágai élénken nyúltak minden irányba, levelei sötétzöldek voltak. Nem úgy tűnt, mintha zavarta volna a fagy.

Letérdelt a fa mellé. Megérintette az egyik levelet az ujjhegyével. A levél összerezett az érintésétől, de azonnal visszahúzódott, amint Aaju elvette onnan a kezét.

Ez egy csoda volt. A fa, amely a halált életté változtatta.

Aaju szipogott, amikor Raunéra gondolt.

Lehet, hogy Oortta lesz az otthona, ahol elidőzhet egy darabig. Mielőtt folytatni kellene utazását, és egy olyan helyre vándorolni, ahol új célt találhat magának.

A búra használatra készen állt. Ha majd Raune fája elég nagy lesz ahhoz, Aaju le fog törni róla egy ágat. Az ág a lila fény alatt növekedni kezd. Akkor jön el az idő, hogy ő is elinduljon, és elvigye a csemetét egy újabb, megfelelő talajhoz.

Fordította Nagy Orsolya és Kormos Erik

A novella eredeti címe *Valo kuvun alla* és 2019-ban jelent meg a Mia Myllymäki és Anu Korpinen szerkesztette *Metsän kronikka: Tarinoita puista* című novelláskötetben.

Szerzők

Saara Henriksson tamperei író és szerkesztő. Ezidáig három regénye, egy novelláskötete és számos szakkönyve jelent meg. *A gravitáció fogságában* c. novelláját korábban már cseh és spanyol nyelvre is lefordították.

Jussi Katajala, író, jelenleg Espooban él. A sci-fi, a fantasy és horror műfajában alkot, de ír detektívtörténeteket is. Eddig három önálló novelláskötete és egy regénye látott napvilágot, emellett több novellája is megjelent különböző antológiákban és folyóiratokban. *Mare Nostrum* c. elbeszélése 2014-ben elnyerte a legrégebbi finn sci-fi-díjat, az Atorox-díjat.

Anne Leinonen a sci-fi, horror és fantasy határait szétfeszítve ír fiataloknak és felnőtteknek egyaránt. Több mint 20 műve jelent meg, amelyek között vannak regények, novelláskötetek, valamint kézikönyvek is, szépírók számára. Jelenleg Kelet-Finnországban él szentjánosbogarakkal, denevérekkel és macskákkal körülvéve.

Aarne Linden színházi-kulturális ezermester, kommunikációs főiskolát végzett. Szabad idejében élő szerepjátékozik, társasjátékozik.

Sammal Mashek leginkább az asztalfióknak alkotó vegyes művész.

J.S. Meresmaa díjnyertes finn fantasy-író. Az ifjúsági és Young Adult regényeken túl ír gyerekkönyveket és novellákat is. Műveit számos díjra jelölték, a novelláit már több nyelvre lefordították. *Dodo* c. verses regénye 2020-ban Blogistania Kuopus-díjat nyert. Ezt a díjat finn irodalmi bloggerek ítélik oda ifjúsági- és gyerekkönyv-kategóriában. *Mifonki* c. könyvsorozata 2021-ben különdíjas lett a legjobb finn fantasy regényeket felvonultató szemlén. Az írás mellett Meresmaa szerkesztett novellásköteteket is, illetve az évek során számos egyéb projekt létrehozója, és vezetője volt. Ő az Osuuskumma nevű finn sci-fi és fantasy témájú művekre szakosodott könyvkiadó egyik alapítója és a szerkesztőbizottság korábbi vezetője.

Juha Salmi képeskönyveket, novellákat és szerepjáték-forgatókönyveket jelentetett meg. A @zombifoxgamer nevű Instagram-oldalán lehet követni, ahogy elmerül különböző könyvekben, képregényekben és játékokban.

Tarja Sipiläinen Finnország keleti részén élő novellista. Leginkább spekulatív fikciós műveket ír, többek között thriller-, horror- és krimi-novellákat is. Közel 70 novellája és több tucat ún. drabble (pontosan száz szóból álló) története jelent meg különböző antológiákban és folyóiratokban.

Christine Thorel imádja az idegen nyelveket, és szépirodalmi műveket fordít finn nyelvre. Munkásságára jellemző az egyén és a közösség közötti viszonyok, illetve a múlt és a jelen közötti kapcsolatok boncolgatása.

Kari Välimäki rövid kis történeteket ír, amelyek „szeretik”, ha olvassák őket. A fejében egy meseerdő susog, és szóeső szemerklél. Keresztül-kasul bejárja a rengeteget, felszívja az esővizet, felfalja az esővel érkező történeteket, megküzd a szavakkal, majd ezekből szövi meg a valóság és mese világát, szavakkal megrajzolt elbeszéléseit.

Fordítók

Királyné Szűcs Eszter a Debreceni Egyetemen tanult finn nyelvet, kezdetben a Finnugor Nyelvtudományi Tanszék specializációján. Annyira megszerette a nyelvet és a kultúrát, hogy a mesterképzését is itt végezte. Két alkalommal is eljutott Finnországba, ahol anyanyelvi környezetben tanulhatta a nyelvet és ismerkedhetett a kultúrával.

Kormos Erik a Debreceni Egyetemen néprajz alapszakon végzett. Egy szabadon felvehető kurzuson ismerkedett meg a finn nyelvvel és a kétéves finn specializáció után az egyetem finnugrisztika mesterképzésén folytatta finn tanulmányait. Jelenleg a finnugor alprogram doktorandusza, kutatási területe a délészti szetu nyelv és kultúra.

Magyar-Bihari Eszter a Debreceni Egyetem finnugrisztika mesterképzésén végzett. Tanulmányai során több alkalommal tanulhatott Finnországban, például a finn nyelv és fordítás nyári egyetemi kurzuson. Részt vett a FILL, a finn irodalom nemzetközi megismertetését támogató szervezet műfordítói mentorprogramjában is. Két félév erejéig óraadóként finn nyelvet tanított a Debreceni Egyetemen.

Molnár Barbara a Debreceni Egyetemen tanult, biológia és finn szakon. Az egyetemen nagyon megszerette a finn nyelvet és kultúrát, így Finnországban a Turku Egyetemen is tanult egy évet Erasmus program keretében.

Nagy Orsolya a Debreceni Egyetem Finnugrisztika szakán szerezte meg mesterdiplomáját. Az ESAB Budapest SSC-nál dolgozik a Nordic csapat tagjaként finn és balti piacon, mint rendeléskezelő és ügyfélszolgálatos, finn és angol nyelven. A finn nyelv eddig is fontos részét képezte az életének, de most már végképp elválaszthatatlan tőle.

Szalóczy Bettina a Debreceni Egyetem Finnugor Nyelvtudományi Tanszékén végezte mesterfokú tanulmányait, melynek során a fordítás felkeltette érdeklődését. A mesterképzés első évét a Turku Egyetemen töltötte Erasmus ösztöndíj keretében. Jelenleg a Debreceni Egyetem PhD hallgatója magyar és finnugor nyelvészet területén, és finn nyelvet oktat.